

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי
ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת פינחס תשפ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

חולין. פרק שליש - אלו טרפות דף נק עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רנא

חטופות

עיקר מדינתא - שורש של תורה - אליבא ריקנא - קודם אבילה. משתלה
משכבה - נפש עור. שהשלחית מבחמתו מאד. ואחותו קדחת שקורין שקלפין.
דיתבי במאי - לקרע עצמי. שב בוטריא דפרחי - גרעיני של צלף שקורין קרפיר.
תליא לילייה - כל עיקר דבור לבו נעקר. ובגן דאביל לבלולה. צומת העירין -

עיקר מדינתא. אמר רב יהודה: האי מאן דאכל
תלתא תקלי חלמית אליבא ריקנא - מישתלה משכבה.
אמר רבי אבהו: גדדי הוה עובדא. ואכלי חד תתקא
חלמיתא, ואי לא דיתבי במאי - מישתלה משכבא,
וקימתי בעצמי "התקמה תתיה בעליה". אמר רב יוסף:
האי מאן דאכל שיתסרי ביצי, וארבעי אמנתי, ושב
בוטריא דפרחי, ושתי רביעיתא דדובשא בתקופת תמז
אליבא ריקנא - מתקער תמלי דליביה. הווא פר מביא
דאקא לבי ריש גלותא דהוה פסקס פרען בתריתא,
בדוקייה בר בעצומת הגידו ואכשיריה. קבר למיכל מיניה
באומצא. אמר ליה שמואל: לא תישי מר לניקור?
אמר ליה: מאי תשנמא? - נחביה בתגורא, דאיהו
בריק נפשיה. אותביה, נפל תילתי תילתי. קרי שמואל
עליה דרב: "לא יאנה לצדיק כל און", קרי רב עליה
דשמואל: "פל ד לא אנס כל". משנה סימני בהמה
ותיה נאמרו מן התורה, וסימני העוף לא נאמרו, אבל
אמרו חכמים: כל עוף החורם - טמא; כל שיש לו
אצבע תיחד, וזנב, וקורקנו נקף - טהור. רבי אלעזר
ברבי צדוק אומר: כל עוף החולק את רגליו - טמא.
וכתובים - כל שיש לו ארבע רגלים, וארבע נפשים,
וקרצולים, וכנפיו חופין את רובו; רבי יוסי אומר: ושמו
תנב. וכתובים - כל שיש לו סנפיר וסנפיר אחד. ואילו הן קשקשין -
אומר: שני קשקשין וסנפיר אחד. ואילו הן קשקשין -
הקבועין בו, וסנפירים - הפורח בהן. גמרא תנו רבנן,
אלו הן סימני בהמה: "כל בהמה מפרסת פרסה" וגו',
כל בהמה שמעלה גרה - בידוע שאין לה שינים למעלה,
ותורה - וכללה הוא? והרי גמל, דמעלה גרה הוא,
ואין לו שינים למעלה, וטמא! גמל, ניבי אית ליה. -
והרי גמל, דניבי גמי לית ליה! והוה דרי שפן וארבת,
דמעלה גרה הוה, ויש להן שינים למעלה, וטמאין! ועוד,
שינים מי פתיכי באורייתא? אלא הכי קאמר: כל בהמה
שאין לה שינים למעלה - וכל בהמה שהיא מעלה גרה
וכפרסת פרסה, ותורה - לידבוק בפרסותיה! - גמל
שהיו פרסותיה חתוכות. וכדכר חסדא. דאמר רב חסדא: היה מנהל בפדבר ומוצא בהמה
שפרסותיה חתוכות - בודק בפה, אם אין לה שינים למעלה - בידוע שהיא טהורה, אם
לאו - בידוע שהיא טמאה, ובכלב שיפיר גמל - גמל? ניבי אית ליה! - אלא: ובכלב שיפיר
גמל - לאו אמרת איכא בן גמל? איכא גמי מינא אחרינא דדמי לן גמל! - לא סלקא
דעתך, דתני דבי רבי ישמעאל: "ואת הנקל מי מעלה גרה הוא" - שליש בעולמו ידוע שאין
לך דבר מעלה גרה וטמא אלא גמל, לפיכך פרט בו הכתוב "הוא". ואמר רב חסדא: היה
מתפלך בדרין, ומוצא בהמה שפיה גמלים - בודק בפרסותיה; אם פרסותיה סדוקות - בידוע
שהיא טהורה, אם לאו - בידוע שהיא טמאה, ובכלב שיפיר חזיר - לאו אמרת איכא חזיר?
אמר גמי מינא אחרינא דדמי לחזיר! - לא סלקא דעתך, דתנא דבי רבי ישמעאל: "ואת החזיר כי מפרים פרסה הוא" - שליש
בעולמו ידוע שאין לך דבר שמפרים פרסה וטמא אלא חזיר, לפיכך פרט בו הכתוב "הוא". ואמר רב חסדא: היה מתפלך בפדבר,
ומוצא בהמה שפיה גמלים ופרסותיה חתוכות - בודק בשפיה; אם מתפלך שתי ועקר - בידוע שהיא טהורה, ואם לאו - בידוע שהיא
טמאה, ובכלב שיפיר עורו - לאו אמרת איכא עורור? איכא גמי מינא אחרינא דדמי לעורור! - גמירי דלפא. והיכא בודק? אמר
אבי ואיתימא רב חסדא: בכנפי העוקץ. "סימני תיה". תנו רבנן: אלו הן סימני תיה. תיה בכלל בהמה היא לסימני! אמר רבי יוסי:

בגמרא: ששעממדו על החוט נותן שתי
אצבעות מכאן ושתי מכאן. טמא - בידוע
שהוא דריס. ובתנאים - והו סימן שהחכם כל
יש לו ארבע רגלים, וארבע כנפיים. ויש לו
קרעלים - הם שני רגלים ארוכים לבד
האריבה, והם סמול לצאור ממעל לרגליו.
לטר בהם ארבעות רוצה לקפץ. ובכפי חופן
את רובו. והן ארבעה סימנים. הכי גרסין: כל
שיש לו ארבעה רגלים וארבעה כנפיים
אחוריו וכנפיו חופין את רובו - ולא
גרסין "וקרצולים וכו'". ובגמרא נפקא לן
מקרא. (תפורה בהם - שט בהם על המים)
גמרא ניבי - שתי שינים של למעלה.
אותן טמא אלא פר שחורבה שינים של. לשון
ניביתו חזר על שחורבה שינים של. לשון
מורי: ניבי - שאף על פי שאין לו שינים ממש,
תבין שקורין יניצביש של לו, ובולטין, וניב
מוקם בלבוש או אצל זו כשינים. בן גמל -
בכדו קטן אין לו ניבי עד שיגדל. ועוד שינים
מי כתבי - דקאמרת "בידוע שאין לה
שינים", ומה לנו לשינים? אלא הכי
קאמר כל בהמה שאין לה שינים - בידוע
שמעלה גרה, ואין אנו צריכין להמתין עד
שיראה אם מעלה גרה היא. ובכלב שיפיר -
שלא אתא גמל, דגמל נמי אין לו שינים וטמא.
ופריכי: לאו אמרת איכא בן גמל? הכא גמי
איכא מדיחש דמכאן אחרינא דלית ליה שינים
וטמא שאין לך דבר שמעלה גרה וטמא אלא
גמל - והכריז האמורים בפרישה. ופריש
הוא - גרסין. ללמדך שאין לך לחוש
למעלה גרה הוא וציל! אחרת, דכל שור
מעלה גרה חסורים. גמל - תתך, ולא
משנה הוא. כמו (חולין עבב). גמל עמ
השופי. בודק בבשרה - לקמהי מפרש דכא.
אחתי חוקין - תחת עצם האילני שקורים
גמל איכא, בש שער שמקורעין אותו בקרע
שתי, ויש שנקרע ערב. היה בכלל בהמה היא
לסימני - קשיא היא. דתא כתבי "ואת
החזיר בו, ובתניב סימניו בחריה.
לחזיר

אין לך מעלה גרה וטמא אלא גמל - פירוש:
ושאר הכתובים נעמי. שפן וארבת ושחטור.
אלו הן סימני חיה כל שיש לו חריץ לסתים
- קרינס אתי לאפוקי מבחמה, דכין דיש לה
קרינס חזקות ומכונות בדקלמן, אם כן לאו
ברמה היא. אבל אבתי איכא לספוקי בחיה טמאה
לכך בעינן טלפים פסותי הדקדוק, והטמא
ליכא לספוקי לא בחיה טמאה ולא בבחמה
טהורה, וחלבה טהור. רבי יוסטא אומר: כל
לח קרינס, קרינה - כי איתנה צורף לחור
על חטלפים. דסבר דהוה טמאה אין לח קרינס.
והטמא עירך לומר, אתה דהנן פריק באר סימך
נדרה נאבא, כל שיש לו קרינס של לו טלפים
- רבי יוסטא דאמר: רבנן - לא אמרינן כי
גמי אית לה קרינס, אבתי איכא לספוקי דלמא
טהורה, וחלבה טהור. רבי יוסטא אומר: כל
לח קרינס, קרינה - כי איתנה צורף לחור
על חטלפים. דסבר דהוה טמאה אין לח קרינס.
דקאמר - לפיכך לאורידי שהיה טהורה היא,
שהיה רכא לא איירי אלא בסימניו לחתיה חלבה
לאפוקי מבחמה טהורה. ומפרש דבי כל שיש
לח קרינס - בדפרש סמפוך דהכתיב בו, וגם
יש לה טלפים בטלפי חיה - בידוע שהיא חיה
טהורה, וחלבה טהור. דיש מין בהמה שאין
ממנויניו, דיש לה קרינס כמין חיה. ואי שיש
לה טלפים בטלפי חיה, כלכך בעינן שני סימנים,
דחרידיהו ליתנה בשום בדמה. ובי רבי יהודי
אמר דברכות - לריב אומר פריך, דלאו בעי אלא
חד. דלרבנן לישני ליה שור לית לה טלפים
בטלפי חיה. קרע קשה, דאמר לקמן (חולין
גמב). גלוי דודיע רב שהבמה טהורה מחובה
על הטהורה. לפיכך מנה הכתוב בטהורה. משמע
דאין שני בדמה טהורה כי לא אותם המינין
- שור וכשב ועז, ואותם לית להו לא קרינס
בקרני

אמר גמי מינא אחרינא דדמי לחזיר! - לא סלקא דעתך, דתנא דבי רבי ישמעאל: "ואת החזיר כי מפרים פרסה הוא" - שליש
בעולמו ידוע שאין לך דבר שמפרים פרסה וטמא אלא חזיר, לפיכך פרט בו הכתוב "הוא". ואמר רב חסדא: היה מתפלך בפדבר,
ומוצא בהמה שפיה גמלים ופרסותיה חתוכות - בודק בשפיה; אם מתפלך שתי ועקר - בידוע שהיא טהורה, ואם לאו - בידוע שהיא
טמאה, ובכלב שיפיר עורו - לאו אמרת איכא עורור? איכא גמי מינא אחרינא דדמי לעורור! - גמירי דלפא. והיכא בודק? אמר
אבי ואיתימא רב חסדא: בכנפי העוקץ. "סימני תיה". תנו רבנן: אלו הן סימני תיה. תיה בכלל בהמה היא לסימני! אמר רבי יוסי:

חולין. פרק שלישי – אלו טרפות דף ס עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רנה חסופות

לחיי יומא – נגד השמש. דאציבית ליה נהמא – אתקן לו סעודה. לעידא דרבינא – על ששם נהר ששמו רבינא. דרורא עלמא – להחבקץ שם חילותיו. הווא נחבון למקום שתהא רוח שולטת בו. בנשיה ליבא – טאיטו ליב. בנשיא – מכבדי הבית. ולוחיא – מברצי הבית במים מפני אבק העולה. וכבר הם כלו לאכול כל זה. אי חבי – דגפיש חילותיו

כל כך, לא מצינא מסתוריתא – דיושטלידשיש בלעז. דוללי – אשקניש. וסימן זה היה למצורעים. סתר דוללי – דשומכא. משקל אל שקיל – הטובה משתנה. שור – ודכו להיות כרסות. בעל כרס רחבה ופרסות רחבות. גוביניה – זנב. שור שהקריב אדם הראשון – כדאמרין בלפני אידיון. במסכת עבודה זרה (תא). מקרין מפריס – בשור של אדם שהקריב קרניו קדומין לפיכסיוני – שכל שחורם פסותיהם נולדות עמם וקרנותיהם גדלים לאחר זמן. אבל של מעשה בראשית בקומתו נברא ובקרניהו, וכשיבא מן הארץ ראשו תחלה נמצא שדקומו קרנותיו לפסותיו. בקומתו נברא – ולפיכך קדמו קרנותיו, שהיו עמו נצורו וצאו תחלה. היינו "שור פר" – ביום שהיה שור היה גדול כפר. שור כן יזנו קרניו "שור", כדכתיב (ויקרא כב) "שור כי יולד".

"פר" קיימא לן בן שלש (פרה פרק א משנה ב). מקרין תרתי משטע – שכן סתם שוריים. לרעתם – שדורעם שיביאם הם ינאוהו. לצבינים – בדמות שבתו להם. שר העולם – מלאך הממונה. באילנות נאמר "למניה" – "עשה פרי למני", אבל בורעים לא נאמר בצואתם "למניה", שאין ביציאתם נאמר: "מחיהו וזרע למניה". שאין דרכן לצאת בערוביבא – שהיו גדולים הן תענפן מרובין, ואין ראויין ליגדל בצרובין ותכופים כי אם מפורים. אמר הקדוש ברוך הוא למניה – שיהא כל איש בעצמו ברוחו מחייהו. שיהא לו היכר. אנו – שרבים אמר דרובנו לאכול וכתפן ופירובין, ואם אין נודרים לצאת כל עשב לבד הרי אין אנו ניכרין זה מזה – על אחת כמה וכמה. יספה ה' במעשיו – שכולן ודורין במצותיו. לרבי

חזינא ליה! אול אוקמה לחדו יומא בתקופת תמוז, אמר ליה: אסתכל ביה! אמר ליה: לא מצינא! אמר ליה: יומא, דחד משמש דקימי קמי דקורשא ברוך הוא – אמרת לא מצינא לאסתכלא ביה, שכינה לא כל שפן! אמר ליה קיסר רבי יהושע בן הנגיה: מצינא דאציבית ליה נהמא לאחיהבו אמר ליה: לא מצינא. – אמאי? – נפשי חילותיה! אמר ליה: איברא! אמר ליה: פוק צבית לגרא דרבינא, דרוריא עלמא. מרה שרתא רחי קייא – אתא לרבי בנשיה ישרא מרה שרתא רחי דרבינא – אתא מיסורא מבעיה בימא. אמר ליה: מאי האי? אמר ליה: הני בנשיאי ולוחיא דאתו קמיה. אמר ליה: אי הכי, לא מצינא. אמרה ליה בת קיסר רבי יהושע בן הנגיה: אלחיון נגרא הוא, דכתיב: "המקרה במים עליותי", אימא ליה דנבידי ליה דרא מסתוריתא. אמר: לחיי! ענא רחמי עלה ואננעה, אוהבה בשוקא דרומי ורחבי לה מסתוריתא; דהוה רהיני דכל דמנענע ברומי – יהבו ליה מסתוריתא, ורחבי בשוקא, וסתר דוללי. כי היכי דלחיו אינשי וליבעי רחמי עליה. יומא חד הוה קא חליף תתם, הות יתבא מסתוריתא דוללי בשוקא דרומיא, אמר ליה: שפירתא מסתוריתא דיהב לך אלחיו אמרה ליה: אימא ליה לאלחיו לשקול מאי דיהב לי. אמר לה: אלחא יידן מיהב רחבי, משקל לא שקיל. אמר רב יהודה: שור – פרסתו, ופרסתו, רב רשיה, ורב גוביניה, וחילופא בהמרא. למאי נפקא מיניה? למקח וממכר. ואמר רב יהודה: שור שהקריב אדם הראשון – קרן אחת היתה לו במצחו, שנאמר: "ויתבס לה" משור פר מקרין מפריס" – "מקריין" – תרתי משמע! אמר רב נחמן: "מקריין" תריב. ואמר רב יהודה: שור שהקריב אדם הראשון – קרניו קודמות

לפרסותיו, שנאמר: "ויתבס לה" משור פר מקרין מפריס" – מקרין ברישא, וחדר מפריס. מסייע ליה רבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי: כל מעשה בראשית – מקרין נברא, דרעתו נברא, בצביבין נברא, שנאמר: "ויכלו השמים והארץ וכל צבאם" – אל תכרי צבאם" אלא: צביונם. דרש רבי חנינא בר פפאי: "יהי כבוד ה' לעולם וישמח ה' במעשיו", פסוק זה – שר העולם אמרו. בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא "למניהו" באילנות, נשא דשאים קל וחומר בעצמן: אם רצונו של הקדוש ברוך הוא בערוביבא, למה אמר "למניהו" באילנות? ועוד קל וחומר: ומה אילנות שאין דרכן לצאת בערוביבא, אמר הקדוש ברוך הוא "למניהו", אנו על אחת כמה וכמה! מיד כל אחד ואחד יצא למינו. פתח שר העולם ואמר: "יהי כבוד ה' לעולם וישמח ה' במעשיו". בעי רבינא. הרביב שני דשאים זה על גב זה לרבי

בקומתו נברא – לא בעי למישר שנברא בעמידה, דהא אמרין בפרק יאחד דיני ממונות (סנהדרין להב) גבי אדם הדאשקן רביעית נורקה בו בשמה. חמישיה עמד על רגליו. אלא בקומתו היינו שנמרה כל קומתו מתחלת. אל תיקרי צבאם אלא צביונם – פירש בערין דכולהו נפקי מ"צביונם", שהווא לשון יופי, כמו (שעיה ד) "לצב" ולתפארת". שדאי שדק בחיפין – דהו שדקונו ולדעתו, שהווא לא יבא אלא אם כן נגדל כל החצור. ועוד שי לומר, דהווא נפקי מלשון העבד.

פסוק זה שר העולם אמר – לפי מה שמפרשין דחוק זה מטטרון, כמו שיש דפיט' (תקף מטטרון שדכרן לאש מנשר ואומר, דהוא שר העולם כמו שיש דפיט' ש"ר ומשרת נער נקרא. הוא מטטרון העבד הנגבד והנרא', ואמרין בפרק קמא דרבימא (טו, ב), "נער הייתי גם זקנתי ולא אריתי" – פסוק זה שר העולם אמר. וקשה כנאן, משום דשר העולם היה בששתי ימי בראשית ושטא אנדוה דם שחלוקתו זו על זו, ומי שסובר דמטטרון הוא שר העולם – לית ליה דחוק זה מטטרון. אי נמי, מה שקרא דפיט' למטטרון נער – לא שכלל הפסוק של "נער הייתי", אלא לפי שכתבו בספר יסיופן דלמטטרון ש' לו שבע שנותו, וחשיב נער. וזו נמצת דנער שם מצאך הוא, כדכתיב (וכריה ב') "רוץ אל תנער הלד". **הרביב** שני דשאין זה על גב זה מזה – ואם תאמר, מתניתין דהא, במסכת כלאים בפרק קמא (משנה ג') אין נטעין אילן באילן ולא דיק ברוק ועד תנן (שם משנה ג') אין נטעין זרע דלעת בתוך החלמית, מפני שהיו דיק ברוק שני לומר דמבעיא ליה בחוצה לארץ, דשרו כלאי זרעים, ואסורי הרבית האילן ארץ, כדאיתא סוף פרק בטא דקדושין (ט, טא), ודרש "שדך" למעטע כלאי זרעים שבתוצה לארץ, והרבית האילן אסורה דמתכין ויקרא (טז, א) "ואו" בהתנא' ל' תרביע כלאים, שדך לא תורע כלאים, מה בהמה דברבעה – אף שדך דברבעה, ומה בהמה בין בארץ בין בחוצה לארץ – אף שדך כלאים, בארץ בין בחוצה לארץ, ומבעיא ליה לא חשיבא ליה הרבית זרעים כדכתיב אילן משום דרביב בון "למניהו", או לא. אי נמי, אפילו בארץ מבעיא ליה לרבי באשעיא, דאמר ע' שיוורע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד, כלאי זרעים, ואילבא דרבני אילן חבא, דאמר ב"הדקדוקי וטא" (מנחות טו, ב) בנקוט וקרו אסורא תורה, שאר זרעים לא. אי נמי, לבני נח קטעביני ליה, דשרו כלאי זרעים, ואסורי כלאים, דהרבית האילן, כדאיתא דפיט' "ארבע מיתות" (סנהדרין סא, א) ונפקא לן דמתכין (שם) "את חקוקי תשחורן" – חקוקים שחקתן קל כבד "בתמנא לא תרביע כלאים" שדך לא תורע כלאים, דהיוו דברבעה דרומי דרבמיה, ושהחקתן קל כבד" דהיוו לבני נח, דכתיב בזה "למניהו" באילנות ובהבדלה ד"למניהו" אסור כלאים משמע, בדמוכח סוף "שור שגנא את פהרי" (שבת קמא נא, ב) דבעי חזקא דרביע שני

מינים שבים מהזן מי גמדי "למניהו" מיבשה, או לא! ומבעיא לן אי הוי הרבית ירק ברוק כמו הרבית אילן באילן, דהוי בכלל "שדך", ואף על גב דכתיב "למניהו" – איצטריך לא חקוקי שחקתן קל כבד, ר"ל הוה ידעין ד"למניהו" אתא לאיסור כלאים אי לא כתיב "חקוקי", ואי לא "למניהו", מאת חקוקי' לודא לא תורע נפקא לן, דהוה אמנאי: חקוקי שחקתן קל כבד במדה. ואם תאמר, ר"ל הוה ידעין דהם: אלא מענה "שחורם את חקוקי", מאי חקוקי שחקתן קל כבד? איכא? ומאי קשיא? הא לא חקוקינא ואני נאמי לא נמי דאשכחנא נמי דכתיב "למניהו" במעשה בראשיתו ויש לומר: דמכל מקום שפיר, דכי היכי דהא לא קאי אבני נח – האי נמי לא קאי אבני נח. ומשני: דהתם כתיב "חקוקי" בחר "שחורם", אבל דבא כתיב "חקוקי" קדם "תשחור".

חולין. פרק שלישי – אלו טרפות דף ס עמוד ב – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" תוספות

אמרה ירח – בלשון תורה לשון ובר אור דכתיב (יהושע י פסוק י) "יורח עמד", ובי משה קניג היה או בליסטריו היה – שהיה יורע לחבירי השטותה, ואם תאמר והא אמרין "בהתפלת" (גדה ברא) השטותה באה מבזמה טהורה, ולכא מאן דפליג ואם כן יכול להיות שבזמה טהורה היה לו למשה ויהיה לו שטותה, ולא אמרין למתוי קניג יוש למשה דשטות שטותה אינה אלא

עוים מתימן **עוים** מתימן
בא בר – שני מקראות הם בספר יהושע (גו)
הדי כתיב "חמשת סרני פלשתים העזתי"
האשרודי האשלונו הגתי והעקרוי העזתי,
והדר כתיב: "מתימן כל ארץ הבגנני ומערה"
אשר לצדונים עד אפקה עד גבול האמורי,"
והשתא מפרשה רב: "והעזתי דכתיב בסוף קרא"
קמא – קאי א'תמיך דבראש קרא בהרתיה.

לרבי חנינא בר פפא, מהו? **פיון דלא פתב בהו**
"למניניהו" – לא מתיבי, או דילמא: **פיון דהקשים**
אידהו – כמאן דכתיב בהו "למניניהו" דמאי? תיקו.
רבי שמעון בן פוי רמי, פתבי: "ויעש אלהים את שני
המארות הגדלים", וכתבי: "את המאור הגדל ואת
המאור הקטן". **אמרה ירח לפני הקדוש הוא:** רבונא
של עולם, אפסר לשני מלכים ששחממיה בבתר

אחד? אמר לה: לכי וימעיט את עצמך! **אמרה לפני:** רבונא של עולם, הואיל ואמרת לי לפניך
דבר הגון, אמעט את עצמי? אמר לה: לכי ויגשול ביום ובכלילה. **אמרה ליה:** מאי רבותיה,
דשרנא בטהרה מאי אהני? אמר לה: ויל לימנא בד ישראל ימים ושנים. **אמרה ליה:** וימא
נמי, אי אפסר דלא מגו ביה תקופתא, דכתיב: "היו לאלות ולמועדים ולמים ולשנים!" –
ויל, ליקרו צדיקי בשמיד: עקב הקטן, שמואל הקטן, דוד הקטן, חזיה דלא קא מיתבא
דעתה, אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו פפרה עלי שמעטמתי את הירח! והיינו דאמר רבי
שמעון בן לקיש: מה נשתנה שעיר של ראש חרש שנאמר בו "לח"? **אמר הקדוש ברוך**

הוא: שעיר זה הוא פפרה על שמעטמתי את הירח. רב אסי רמי, פתבי: "ותוצא הארץ
דשא בחלת בשבתא, וכתבי: "וכל שיש השדה מרס יהיה בארץ" כמעלי שבתא! מלמד
שיצאו דשאם ועמדו על פתח קרקע, עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים, וקרדו
גשמים ועממו, ללמדך שהקדוש ברוך הוא מתאזה לתפלתן של צדיקים. רב נחמן בר פפא
הויא ליה תהיא נשמיא, שרי ביה בינוי אלא צמות, בעא רחמי – אתא מוירא וצומא, אמר:
תני דרב אסי, אמר רב חנן בר רבא: השמעה – בריה בפני עצמה היא, שיש לה שני

גבין וזמן שדראתה, וכי משה רבינו קניי תהי, או בליסטריו תהי? מכאן תשובה לאמר: שני
תורה מן השמים! אמר ליה רב חסדא לרב תחליפא בר אביןא: ויל פתוב "קניי ובליסטריו"
באגדתיה, ופרשה. "ואת חמשת סרני פלשתים העזתי והאשרודי האשלוני הגתי והעקרוי
והעזים", **אמר המשה וחשיב שיתא! אמר רבי יוחנן:** ארונך שלחן המשה. **אמר ליה רב**
חסדא לרב תחליפא בר אביןא: כתוב "ארונך" באגדתיה, ופרשה, ופליגא דרב, דאמר רב:
עוים מתימן פאו. תניא נמי הכי: עוים מתימן פאו, ולפתא נקרא שמן עוים – שעויתו את

מקומו, דבר אחרי: עוים – שאיו לאלהות הרבה. דבר אחרי: עוים – שפל הרואם אותם
אוחותו עויות. אמר רב יוסף: ואית להו שיתסרי דרי שני לכל חר וחר. **אמר רבי שמעון**
בן לקיש: תרבה מקראות שראוין לשחור כספרי מיניו, והן הן גופי תורה, "והעזים הישבים
בצצרים עזי, מאי נפקא לן מיהא? מראשונה אבימלך לאברהם: "אם השקר לי
ישרא וילבדי", אמר הקדוש ברוך הוא: ליתא פפתוריה, ליפקו מעוין פלשתים, וליחו

ישראל ליפקו מפפתוריה. פיצא בדרך אמתא אומר: "כי חשבון עזי סיחון מלך האמורי הוא
והוא נלחם במלך מואב" וגו', מאי נפקא מינה דאמר לך הקדוש ברוך הוא לישראל:
"אל תצא את מואב," אמר הקדוש ברוך הוא: ליתי סיחון ליפוק ממואב, וליחו ישראל
וליפקו מסיחון, והיינו דאמר רב פפא: עמון ומואב טהרו בסיחון. "צידנים יקראו לחרמון
שריו", תנא: שני ושריו – מהרי ארץ ישראל מלמד שכל אחד ואחד מאומות העולם
הלך ובנה לו בך גדול לעצמו, והעלה לו על שם הרי ארץ ישראל, ללמדך שאפילו הרי
ארץ ישראל הכיבין על האומות העולם. פיצא בו: "ואת העם העביר אהו לערים, מאי
נפקא מינה – דלא ליקרו לאחיו גלותא. "סימני העוף לא נאמרו." ולא? והתניא: "נשר" –

הקדוש ברוך הוא. ואמר להם: ארץ רפאים היא נחשבת, שרפאים ישבו בה מקום, אבל לא זו היא שנתתי לאברהם, אלא לאלו נתיח, שגרשו משם וישבו חתיהם בשכר אברהם, שיצאו בני עשר הימנו, ולטו היה קרוב לאברהם, וכשהגיעו לחבל ארוב בתיב (דברים א) "הזאת ארץ ארץ רפאים" – זו היא שנתתי לאברהם. **והוא נלחם במלך מואב** – למח לו לאשמעתין? אלא משום דכתיב "אל תצא את מואב" וגו'. והיינו דאמר רב פפא – במסכת גיטין (לחא). **עמון ומואב טהרו בסיחון** – על ידי סיוחן טהרו ארעם לישראל. במואב כתיב (במדבר כא) "ואת מואב בנהלת בני גר בספר היעשי" וגו' "יחיד להם הגבול ועור לכל ארץ הגליל וחי (אשר) וקא חשיב ואולי, ובתרי כסיפיה יתר ממלכות סיוחן, אלמא סיוחן כבש לארץ בני עמון, ועוד מציע במלך בני עמון שאמר למלאכי יפתח "כי לקח ישראל את ארצי מאתן ועד היבוק" ושפטים יא, אלמא ארץ בני עמון הוא. והם מסיוחן כבשוה. וכתיב ב' "וירשו את ארצי מאתן ועד היבוק" ושם: אבל מתנשא בידם אל לקח כלום. **צידונים יקראו וגו'** – למח ליה **תנא שני ושריו** חיי ארץ ישראל חן – וחרמון קרוב לצידונים ולאמורי, ובנו עבד כורס, וזה קרא לו "שריו" וזה קרא לו "נשר".

מזרים לאחיו לאחר זמן "גולים בני גולים", לכך הגלים.

לרבי חנינא בר פפא – דאמר: מדעתן יראו דשאם למניניהו לא נצטוו על כך. **מחו**
– להרכיב את בזה. **אידהו** – הקדוש ברוך הוא הסכים על דם. **כתבי תורה** –
דמשמע שניהם גדולים, ובתבי הקטן, **לך ומשול ביום ובכלילה** – נחמה היא. **שרא**
בטהריא – ר' בצהריא אינו מאיר. **יבא** – מזה. **תקופתא** – נמנמן לחמה, ועל

התקופה מצטרפין את השנה במסחרין (אבא).
עיקב הקטן – "מי יקום יעקב כי קטן הוא"
(עמוס ו) **דוד הקטן** – מקרא הוא בשמואל א'
(זו). **בבולחו תרלים** – כתיב (במדבר כח)
"ושער תאטא אחור" ולא כתיב בהו "לח". **שרא**
יחיה בארץ – עדיין לא היה בארץ, **ועמדו על**
פתח קרקע – מתארים לנו גשמים, דכתיב
(בראשית ב) "כי לא הויה", עד שנברא אדם
בשם. **בינוי** – ורעיה. **היינו דרב אסי** –
צדקדוש ברוך הוא מתאזה לתפלתן של

צדיקים. **יש לה שני גבין** – ולכן נקראת
"שטותה" – תאומה. **שני משה רבינו קניי**
היה – צד חיות בקנינו, או בליסטריו – מורה
בקשת לחיות, ובלאו בליסטריו. ומנן היה בקי
בחיות הללו שאין אדם בקי בהם: **כתוב קניי**
ובליסטריו – אנדה או חיות, שיש בה חיות
יפן ולשון צד. **ופרשה** – מאי "קניי"
רבליסטריו באגדתך. ומשום דנקט "כתוב"
באגדתך, נקט נמי דאמר קראי דסרני פלשתים.

ארונך שלחם – חשובים שלחם, תשעה.
מתימן – כן אליפז בן עשור באו, ואזיל לאחלז
פלשתים, ויצאו ממקומם בני גלותם ביניהם,
ולחבו לו חשיב ששה סרני פלשתים. **שעיו**
פאן מקומו – יצאו משם ותנועה, שורב.
עוית – רעת וחוללה, כמאן קרפאי. **שיתב**
דרי שני – שורח על שנייה. **הרבה מקראות**
יש, שדומה לקראתן שכן ארין לישור.

וגנאי הוא לחברו עם הקדושה. והן **גופי**
תורה – טעמים גדולים חולין וזמן, והשתא
קא חשיב ואזיל לוד עד סוף שמעתיא. **הצרים**
עז עוה – ארץ ישראל. **מאי נפקא לן מניה**
אי לא מקומו של אלו היה, אלא מקום
אחרים ואלו **ולעני ולנבדי** – ועדיין
לא עברו הדורות. **בפתורים** – לאו מפלשתים

ביניהם. **ליחו וליפקו** – ארעא מפלשתים, וליחו
ישראל וליפקו מניניהו. **קסבר רבי לקיש** שם
מפלשתים היו. ולמאן דאמר מתימן היו, לך
מיתאבא נמי אשטורין – משום דאזכוריה שאל
לחתורת בבני עזר, אמר דרמנא: ליתו כפתורים
וליפקו משעים. וענינו אמר ונפקי מניניהו.
ושאר מקראות הדומין לה ב'אלה הדברים"
ודברים בו. כגון "ובעשיר ישוב חתיהם",
ובמאמרם (במעמדים פתבי יא) רפאים ישבו בה –

כולהו טעמא אית בהו, דבבולחו כתיב "ארץ
רפאים תחשב", לפי שנאמר לאברהם אבינו כן
הבירים: "לודעך נתתי וגו'" ובראשית טו,
וקושביא "ואת הרפאים", וכשיצאו מערים
ועברו דרך הר שעיר ועמון מואב שנקרא כבר
ארץ רפאים, היה שדה על דעתם לתתורת
בהם, כסבורים זו היא שנתנה לאברהם. ומנעם

הקדוש ברוך הוא. ואמר להם: ארץ רפאים היא נחשבת, שרפאים משם וישבו חתיהם בשכר אברהם, שיצאו בני עשר הימנו, ולטו היה קרוב לאברהם, וכשהגיעו לחבל ארוב בתיב (דברים א) "הזאת ארץ ארץ רפאים" – זו היא שנתתי לאברהם. **והוא נלחם במלך מואב** – למח לו לאשמעתין? אלא משום דכתיב "אל תצא את מואב" וגו'. והיינו דאמר רב פפא – במסכת גיטין (לחא). **עמון ומואב טהרו בסיחון** – על ידי סיוחן טהרו ארעם לישראל. במואב כתיב (במדבר כא) "ואת מואב בנהלת בני גר בספר היעשי" וגו' "יחיד להם הגבול ועור לכל ארץ הגליל וחי (אשר) וקא חשיב ואולי, ובתרי כסיפיה יתר ממלכות סיוחן, אלמא סיוחן כבש לארץ בני עמון, ועוד מציע במלך בני עמון שאמר למלאכי יפתח "כי לקח ישראל את ארצי מאתן ועד היבוק" ושפטים יא, אלמא ארץ בני עמון הוא. והם מסיוחן כבשוה. וכתיב ב' "וירשו את ארצי מאתן ועד היבוק" ושם: אבל מתנשא בידם אל לקח כלום. **צידונים יקראו וגו'** – למח ליה **תנא שני ושריו** חיי ארץ ישראל חן – וחרמון קרוב לצידונים ולאמורי, ובנו עבד כורס, וזה קרא לו "שריו" וזה קרא לו "נשר".

מזרים לאחיו לאחר זמן "גולים בני גולים", לכך הגלים.

חולין. פרק שלישי - אלו טרפות דף סא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" רטו

נשר – החוכר בטמאים ורדני בנין אב הימנו, דמה נשר מיוחד דאין לו אחד מכל היסמנין הללו ותמא – אף על שאין לו אחד מכל היסמנין הללו מן נשר הוא תמא. אבל עוף שיש בו אחד מכל אלו – טהור, וכל שכן שנים או שלשה או כולם. חזק מדרושם המפורשים בפרשה, גזירות הכתוב הוא. שאף על פי שיש בהן סימן טהור כדאמר לקמן – טמאים. והאי

אָף אַ מרבי אלא מין גשר. דאָן עוף טמא
בעלם אלא עשרים ארבעה ואמורין בן, און
וכדנתי לקמן (חולין ארבעה) לפיכך מנה
הכתוב בטמאים. ובדקו עשרים ארבעה
אמרין דאית ברזי כבולתו מטהרה חזי
מן תשרי. חזי — מנה הכתוב לטהרה,
ומזן אתה דן בין אן כבולת, ואף על גב
דקשיא סיפא לרישא, דרישא מכשר אפילו
ברזי סימן, וסיפא על מכשר עד דאיכא
כרלו — רישא דקא, וסיפא לקמן מפרש
לה. פירושן — דאן נתפרשו השבטים משם
בתורה. אלא מדמנה תורין בטעורין, ודני
איחורו ברזי, ומנה שני בטמאין, וארבעה
סימני הילול קו הלוקין — שני מנה דן ון
סימני טהרה. עוף חבא לפיניו בסימן אחד
— של טהרה, וטהור, וכל שכן אם בא בשנים
או שלשה, ובכבוד שיכיר בו שאינו מעשרים
וארבעה הכתובים. אן — דמתורין
לפיכך, שאר עופות טמאין לפה י —
דבמנהגיהו דאן לית דין ברזי ליהווי בהן
כרלו ארבעה סימנאן אלא אמרין לקמן,
סימנא, ובערב תרין, ופרסו ובעזתי דין חזי, וכה
תלמא ולא אכילין אף בן תלמא ואף אכיל
דאפילו בתלמא נפקא לן מעפולות ופירושן דלא
דלית ליה אתא

שרים מנייהו איבא שלשה
סינן: וליף מנייהו מה התם
ל שכן תרי וחד. אם בן —
תבשר, למה לי למיכתב עורב

אם

מה נשר מיוחד דא אף כל כיוצא בו טמא — פירש רש"י דהאי אף כל לא מרבינן אל מין נשר. שטא עוף טמא בעולם אלא עשרים וארבעה המאורחין בתורה. דאקנינא לקמן (תולין סג.) לפיכך מנה הכתוב טמאין ארבעה עשרים וארבעה המאורחין דאקנינא בכולהו סימן טהרה. חוץ מן הנשר. ואין לו זרידה, ודלמא כדא קאמר: לפיכך מנה הכתוב בטמאין — משום דעל ידי עשרים וארבעה אלו וסימניהון נכל לזריח כל הטמא בעיניהם. אבל אה ויה ארבעה בטמאין בטוריהן — משום דלמא עשרים וארבעה אלו ערפין: ערפת טמאין עשרים וארבעה ניעוהו אלא לערפת טהורין אין טמא. חסרת בעי למינרא. אין טמא שנכל להזיח על ידיהם כל האחרים. ומשני, דאין מספר לטהורין קאמר, ושפיר קא מרביה הכא אפילו שאר מינין שאנין מן נשר.

כל עוף הדרס את אה האמנא: הדיכין קים להו לרבנן קד מילתא: וכו' וקנינא וכל מילטייהו שברקו כל העופות טהורים. ואין שום עוף טהור הדרס: אה אמר לקמן (תולין סג.) לערפת טהורין אין מספר: ואה וכלהו למשה מטיין. אה אן כל למה לי דכתב רחמנא פרס ועוגיה תריייהו: אה לכתוב אתו דשרוס, דמנה נפשין חד מילטייהו אה כלב אחד אלא חד טהור.

מה טהרה, ואתו שבוה אתו, דכומבה בגמרא (עמוד ב) ויש לומר: דשמו בקלה היתה מיוחדת. לה שחריקי מכל עוף טהור, וברק את אה ויה ויהיכל אשתי אשתי וכו' וכו' וכו'.

בשטועה ווילן (ס.ב.) לא שייך למימר ה"ב, דאן וז מין בפני עצמו אלא וזל במוצה.
כדאיאט ב'המפלה' (מרה כדא.) **הרורס** — פירש בקונטרס: שאזוהו בצערותיו ומגביה
מן הקרקע מה אוכל. וקשה לרבינו חם: דהא אפילו תרגולת עשהו כן ומפשי רבינו
חם: דוסיט אוכל ממיזים, ואינו ממתן לה ע"ד הדין פרכ' "אלו עוברין"
(ספסד:מט.) משיאט את ברו לעם הארץ — כתיבה בפרשה לפני ארז, מה ארז הרי
אוכל אטו וזאן ממיזים ע"ד שומרון — ע"ד תאבאר כתיב ותרכל ואני מחמתך ע"ד שומרון
ע"ד שומרון.

[illegible]

וְגִילָה מעורב — היו מצוי למימרי: אם כן 'למינר' למה ל: **מכר** עשרים וארבעה עופות
טמאים הם — ובבולחיו איכא שלשה סימני טהרה בר מעורב, ואי אפשר דהאי דאיתיה
בפרס ליתיה בחד מהני, והאי דאיתא בעזניה נמי ליתיה בהני. וכתב לן חרי יומצן כל חד
וחד דלא תיכילה בהאי סימנא, ודזה ליה שני כתובים הבאים כאחד, ואין מלמדך לשאר

וְלִפְנֵי מַעֲוֹרֵב: מַה הָתָם - תָּרִי לֹא, אָף לֹא תָרִי לֹא! -
אִם כֵּן, פֶּרֶם וְעֹנִיָּה דִּבְכָּת רַחֲמָנָא לָמָּה לִּי? הֲשִׁתָּא
דְּאִית לִיה תָּרִי - לֹא אֶבְלִינָן, דְּאִית לִיה דִּר מִיבְעִינָא?
וְנִיגְמֵר מִפְּרֵס וְעֹנִיָּה! - אִם כֵּן, נִשְׁר דִּבְכָּת רַחֲמָנָא
לָמָּה לִּי? הֲשִׁתָּא דְּאִית לִיה דִּר - לֹא אֶבְלִינָן, דְּלִית
לִיה כֻּלָּ מִיבְעִינָא? אֵלֹא: נִשְׁר דְּלִית לִיה כֻּלָּ - הוּא
דְּלֵא מִיכָּל, הֲאֵל דְּאִית לִיה לֹא. אַבּוּל. וְאֵלֹא, מַעֲבָא
דִּבְכָּת רַחֲמָנָא עָשָׂר, חַד לֹא הִכִּי תִּהְיֵה אִמְרָנָא: לִילָף
מִפְּרֵס וְעֹנִיָּה? תִּהְיֵה לִיה פֶּרֶס וְעֹנִיָּה שְׁנֵי כְּתוּבִין בְּהָאן
כְּאֹדֶר, וְשְׁנֵי כְּתוּבִין בְּהָאן כְּאֹדֶר אֵין מִלְמִדִּי! -
גְּמִיר, דְּרֵאִיבֵא בְּהֵאִי לִיבֵא בְּהֵאִי, וְדְרֵאִיבֵא בְּהֵאִי - לִיבֵא
בְּהֵאִי, מְבִיר, עֲשִׂירִים וְאַרְבַּעַה עוֹפּוֹת מְמֵאִים הוּא, אִי
אֶפְשֵׁר דִּדְר דְּרֵאִיבֵא בְּהָאֵן לִיבֵא בְּתֵנִי, וְהוּוּ לְהוּ שְׁנֵי
כְּתוּבִים הִבָּאִים כְּאֹדֶר - גְּמִיר: עֲשִׂירִים וְאַרְבַּעַה
עוֹפּוֹת מְמֵאִים הוּא, וְאַרְבַּעַה סִימְנִי: מִלְּתָא - חֲרִיר
כְּבוֹלָח, עֲשִׂירִים מֵהֶם - שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, וְחֲרִי - בְּעוֹרֵב,
בְּדִר, פֶּרֶס, וְחֲד - בְּעוֹנִיָּה, דְּרֵאִיתִיה בְּרֵאִיתִיה בְּהָא;
מִזֵּה דְּתִמְאָ: לִילָף מִיזֵּה - בְּתֵב רַחֲמָנָא עָשָׂר, דְּאִית לִיה
דְּלִית לִיה כֻּלָּ - הוּא תֹרֵן מִיכָּל, הֲאֵל אִיבֵא בְּהָאֵן לִיה
חֲד - אַבּוּל. - אֵלֹא וְלִדְר דִּבְכָּת רַחֲמָנָא לָמָּה לִּי?
אִמֵּר רַב עֲזֻבָּא בִּר חֲמֹא: לִקְרֹן, אִמֵּר רַב נַחֲמִין:

עשרים מינייהו, וכן עורב דיש לו
(אבאדור) ובאחד) מכל עשרה סימנים
א בפרסאי בעזניה. והרביעי יש
אותו. מהו **תריסא** אלף גימיה
האלה, דהא לא ידעו מאי ניהו
הא שער, למימרא: דא חול ואל
דכרי גיטקין: **אלא תוריס רביב**
גופיהו – לא אצטריכו, דהא
לשפוטין קרבן וקל ענין. ומה
אצטריך למולח מיניהו מדי
שכן בארבעה. אלא סימנא עלמא
הדחתו הלוקח בהו, ואית דרבי
דאמר אן כן מה תוריניה דרבי
מרי תרגולין לקרבן הואיל ויש
בהכות. ונתיב בחורות תריס: כוכב
הו (התוריס) ווי

33 דעןן ליה, ברפישטיה, שלחמין שחך ותנשמת וכו' ונישחך, מכל מקום איצטריך נשח
34 למינך ודא ליפנין מניה לאסור בחדא חסין. וואס האמר: הדיכי יהוה ציץ למילך הנאי
35 דאית ביה סימן החדש לאסור בסימן אחד כוזה? אן ען למנה ל' רכתב רתמנא ההוא דאית
36 ביה חזני שלשה סימנין הודירי כבודיהו השחא בתחלוא ל' חודש, בחד מיביענא
37 בלא דאז לאית בתיב חסין הישן מכל חסין תחלף ען מן החדש, וליעושע שח
38 בחובין, ולדפעיא לא איצטריך, ודאז מילק וחומר מתחשע שח עפותא לא פירא דאז
39 ודאז לא ליפנין כלל, דכלוהו חשבינ מתחשע עשר כתובים אסור כאחד בפרשעיה,
40 ומהי פרייה רתמנא ודאית ביה חסין מדרך שלשה סימנין של שפיעה עשר,
41 עפות, ולחבי נשח לטורח, ודא ליפנין מניה כלל ואלבילן בכל דא מדרך שלשה
42 סימנין, ואם האמר: ומאוד מתחשע עשר עפות לא גומינן, ולכך צריך למיכתב חד
43 דאית ביה חסין שמימנייה, אן נילן עינא מיעה חסין דאז דרצין למיכתביה ביה, ודעת
44 אפינ ען כתובים, כיון דרצין למיכתביהו דאז מלוא דא שייך למילך מניה כלל, ודעת
45 לא גומינן מתחשע שח עפות מכל אלו הודירי ען שנים הראשונים הכתובים, משום
46 דאצטריך קרא למכתביהו, ולא מציעו למילפניה משנים הראשונים, דהו ען כתובים
47 באים. אחא: ביה ערמי ליבא למילך חסין, ודיון חסין השחא ען כתובים אסור, אסור
48 נשחא סימן חסין כתוב ערמי ומנין, ועוד ש' למר ל' חסין עשר אחר: ומתחלף חשב
49 פ'ס ערמיה ען כתובים אסור, כלומר, משום דאי מניינוהו ליפנין לטמוא בסימן

א דהין לחבירו, וכי תימא, אי לא כ
נערידא. אי היין דאדורו מיהו בשא
נענה וילפניו לא מפריס. אי לא
לאו הוא שני כתובים, דכי לפת לטמ
א שהוא סימן חשוב יותר לטרה, דלי
למה לי? דאדורו אני חשוב יותר ל
זרה ילפני מניה דכל עוף הבא באר
אני כתובים אדורו טהרה שלו ו
נעפות לא דזה אתי, דכולהו כתש
נן מנייה, היינו משום דאם איתא
הע עשר, משום דהו תשעה עשר
שלשה עשר, ולדכי צריכי תרוייהו
לאם איתא ילפניו מנייה – ליש

[illegible]

חולין. פרק שלישי - אלו טרפות דף סב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" רש"י תוספות

וזה בפי בן – בפרס ועוגיה, וידע מי קריו פרס ועוגיה. עוף חבא בסימן אחד
 מהור – אם יודע שאין דומה לזה, ואין שמו פרס ועוגיה. אבל אם שמו פרס –
 חיששין שמו מניו הוא. בסימן אחד מנא – שמו פרס ועוגיה הם. בשני סימנים
 מהור – דנפק ליה מספק פרס ועוגיה, ומספק כל שאר עופות טמאין דרית לזו

תלזה. חרץ מעורב. חזירי — ואין
 אשטורניל. מפני שיש לו זפק — ואין
 מאתון שני סימנים שבעבור. ומכל מקום אין
 לו אלא שנים. ולרבי אליעזר מפני שרגל
 לשכנו עץ הערובים מחזיקו ממנו, וכתבתי
 [ב'החובל'] שהבא שם צ"ב, רבי אליעזר
 אומר: לו עץ חנוך אצל שני עמוד
 אלא מפני שהוא מנו. מננית —
 אגורניאל. עוף הבא שם אצל חנוך —
 ואפילו אין בקו הן בשמטותיו. דלא חזיקין
 דלמא פרט ועוגיה דן, כדפרש לקמיה. דלא
 שכיח ביבוס אלא במדרדות. והני מילי דלא
 הדיס — כי משכחין ביה סימן אחד —
 מחזיקין ביה בטוה. כל במה לא חזין היל
 דדרסי. ונראה לי, שכל עוף הנתון רגלו על
 האובל כשהוא אובלו מחזיקין ברגלו של
 עד לא על שכל אצל פניו וחוץ דרוסה,
 וכן דרך הערבים שגדלין בבתיים שקורין
 קואיה. הא דרבי נחמן מאי — דלא עמר
 דבעין קמי, ואי לא, חזיקין פרט ועוגיה.
 מאי איבא — למאי דישנו. המפרש —
 אשטורניל בלעז. למחרת מצורע — שהוא
 "פצור" האמור בתורה ויקרא ד' יט וזוה"א
 מתנ' ביה. דלא דאמינא. ללשנא קמא
 דאמינא, דפס' הלכות ברי לא אליעזר קמא
 — עלת ליה דרב יהודה זמנשי עלא לשלדת
 מצורע, והיא "תשורות נטות ושלם". וזי
 גרסינן: הינו דקתני מננית לבנה — וזי
 גרסינן "שנחלקו בה", דלא אדרכ יהודה
 קאי, אלא אמחיתא דקתני: "למנה" —
 להביא מננית לבנה. האמינא דתני —
 הגיעלת הדורות כהנא, למפרעי. ושתרות
 חן. תביל — מין יונה הוא. ופסול משום
 תריון — אם בא להביאו למפרעי בתרות
 תרין, כדאמרינן בפרק מאי (נחלין כ"א)
 גדולים כשרים. קטנים פסולים. וכשר משום
 יונה בקטנה. דאפי' — מן תרין. תרין של
 דרבה. כן שמן.

32 בְּשִׁירֵין מְשׁוּם תוֹרִין, וּפְסוּלִין מְשׁוּם בְּנֵי יוֹנָה. מְתִיב רַב דְּנִיָּאל

היה בקי בהן ובשמותיהן, עוף תבא בסמימן אחד - טהור; לא היה בקי בהן ובשמותיהן, בסמימן אחד - טמא, בשני סמימן - טהור, והוא שפיר עורב - עורב וזו לא? והתנא: "עורב" - זה עורב, "למינו" - רבי אליעזר אומר: להביא את התזויר. אמרו לו: לרבי אליעזר: והלא אנשי כפר תמרמא שבוודדה היו אוכלים אותן, מפני שיש להן זפק! אמר להם: אף הן עתידין לימן את דבר אחר: "למינו" - להביא סגונת לבנה, דבר רבי אליעזר. אמרו לו: והלא אנשי גליל העלוין אוכלים אותן, מפני ששקקבו נקלו! אמר להם: אף הן עתידין לימן את חזין. אלא: עורב וכל מין עורב. אמר אממר, הלכתא: עוף תבא בסמימן אחד - טהור, והוא דלא דרים. אמר ליה רב אשי לאממר: הא דרב נחמן, מאי? אמר ליה: לא שמעי לי, כלומר, לא כבירא לי, מאי אפק, משום פס' ונעונו? ליתנהו בישוב. אמר רב יהודה: עוף תמרמט - כשר למחרת מצורע, וזו היא סגונת לבנה ששחלקו בה רבי אליעזר וחכמים. אמר אממר: בחזוורא ברכה, כולי עלמא לא פליגי דשירא; כי פליגי בדירוקא ברכה, רבי אליעזר אסר ורבנן שרו, והלכתא כרבי אליעזר. מר וזמרא מתני הכי: דירוקא ברכה, כולי עלמא לא פליגי דאסרי; כי פליגי בחזוורא ברכה, רבי אליעזר אסר ורבנן שרו, והלכתא כרבנן דשרו. בשלמא למאן דאמר: בחזוורא ברכה פליגי - תיני דתנא: זו היא סגונת לבנה, אלא למאן דאמר: בדירוקא פליגי - מאי "זו היא סגונת לבנה"? - לאפקי דבתי, דאזכרתי. אמר רחבה אמר רבי יהודה: תסיל - פסול משום תזויר, וקשר משום בני יונה; דאציפי ותזוירין של רחבה - יונה. מתיב רב דינאל בר רב קטינא: על העופות

פסילין

[illegible]

ברזי

כרזי רבי חלפי – פירש בקונטרס, אדרייזי בחגבים. רכל בשמען, כל רבולת שמעתן בעפות איירי, ועוד, אי בחגבים טמאים איירי – פשיטא דלמי עלייהו משום שרץ העוף אלא בעפות קטנים מאד איירי, ושרצין על הארץ. וקשטנען לן דמטעם שרץ העוף איירי, רלא מקיר עוף, ולא משום דמכסר' סימן טהרה. **כמא** ספקיהו שפות טהורין

קורקבנן נקלף בסבינא – פירש בקונטרס: ושאר שלש היסמנים מבוררים בהן, ומספקא לן אי קולף הוא – הרי יו של ארבעה סימני טהרה ויצאו מספק כל עופות המטאין, ואי לאו קולף הוא – אין כאן אלא שלשה, ובספק שאר עופות טמאין, חן שיש לכן שלשה סימנין, ויש דלקק מוחך כן ששלשה סימנין של טהרה של תשעה עשר עופות היינו: אצבע יתירה, חוקק, ואינו דהרס, ואי אפשר לומר בעינן אחר, דאי אמרינן קורקבנן נקלף הוא בתשעה עשר עופות, והבא כגון דאסכא דרנן כפוקת שני סימנין טהורין ונמך דנקלף בסכין, והשתא, אם אחד מאותן שני סימנין הינו החייל דליתיה אלא או בפרס או בעינה, אפילו לא חישב קולף – ליכא למחש למידי, וקרא עונתין אין לרם אלא סימן אחת, ואלי ש לרם שנים, ותשעה עשר עופות ועודר אין לרם ארבע חודש, ואם אותן שני סימנין חן מונח דהריי כבולות, אם לא כשחשבו לקולף נמי דילמא מתשעה עשר עופות ניהו, ולא מוסיבא לומר דידועים היו שאינם מתשעה עשר עופות, אלא שהיו מסתפקין בעורב, הלכך אם הקולף קולף – רצא מרד עורב, ואי לא – לא שלפס בעורב, אי נמי, סימן אחד יו לרם עם זה הקולף, וידועים היו שאין מין עורב, אלא שהיו מסתפקין בפרס ועונתיו, הוא דאמרינן בפרס ועונתיו לא שכידור ביישוב – היינו אותם הידועים והמבוררים, ובאלו היו מסתפקין לפי שדמין לרם, וכל זה דחוק, וגם אין לפרש שהיה אלו סימן אחד עם זה, והיו מסתפקין, דאי קורקבנן נקלף – שמא עורב הוא שיש לו שני סימני טהרה, ואם אין קורקבנן נקלף – אז ליכא לספקי אלא או בפרס או בעינה, ושור משום לרם שכידור משוב, דרנן הלשון בשמען כל במקרא: עופות טהורין קורקבנן נקלף, משמע ידאי קורקבנן נקלף – טהור, לא הוא לכו – אסור. לכן נראה בפירוש הקונטרס, ויהי להחליט כל עוף שקורקבנן נקלף וסימן אחד עמו, דפרס ועונתיו אין לרם אלא סימן אחד, ועורב ושאר עופות אין קורקבנן נקלף, וגם רבי (חיים) רבינו חננאל פירש בן עוף אחד בסמין אחד טהור: ככלל בידינו נמאכתינו זהו הסימן קורקבנן נקלף, משמע שרצא לומר דהווא רלא משכחת אלא או בפרס או בעינה, והו קורקבנן נקלף, אלא

שי פירש רבינו חננאל לעיל בן תלחא דרנן ששלש שלשה, עורב יו לו שנים ופרס ועונתיו יו לרם אחד נשר אין כלל – כגון שיש שלש עשרים ופס קורקבנן נקלף ואצבע יתירה, אבל דרסין ואוכלין, והעורב יו לו שנים נמאל שלשה דבורים למעלה, ומה שרשע, אחד חודש יו לו אחד מאלו השלשה והאדריז אינו מאלו השלשה כלל, לא ופק לאו אצבע יתירה ולא קרקבנן נקלף, אבל אינו דרס, והוא אמרנו נלמוד מזה לשון רבא בסמין תאדור שהוא טמא, לפיכך כתיב נשר, עד כאן לשוננו, כל זה לא כרב אלא בעינא, ולא היה סבור שרץ הוא האמא, אלא כמו שפירש שקרקבנן נקלף היה חזקא ואלו הדור כבולות, ולפי מה שפירשתי, שיש להחריז על עוף שקורקבנן נקלף וסימן אחד עמו, אם אין אותו עוף שקורבן קולף בלעו – עוף טהור הוא. שרד קורקבנן נקלף ויש לו אצבע יתירה, אבל אין לו ופק, וזה תומך: ומסתברא שהיה אסור על עוף שקורבן נקלף וסימן אחד, ואמרינן בפרק "המפלט" (נדה כגא.) דקריא וקופפא יו לרם לטעות בארסו וזהו נראה מתוך כך לומר דופק הוא סימן דרביעי, רלא משתבח אלא או בפרס או בעינה, ואותו עוף שקורבן קורבן דרומה לרם ושנישן שון משכחת עשר עופות – שמא אינו דרס, ויש לו ענח שלשה סימני טהרה, ולפי זה, אלא עמו טהור ידית, ומיחו יו לשב הוא תרד, כלנו שיאהו זה עורב, דרס יו לרם ואצבע יתירה, וממא משכחת עשר עופות טהרה בשאר שפות ועורב בפרס ועונתיו, אלא עוף טהור ידית, ומיחו יו לשב הוא תרד, דכבי קאמר: ואף רבי דמאי לא אמר רלא קריא וקופפא – כלמא, אז כירלנו מהם אף בשאר עוף קריא וקופפא, ואם אמר טהור הוא, יתברר לו שהוא דרס, ואותו קורביל לא ידע מין עורב, ומיחו, לעיל פירשתי שרוב אין דרס, והמדקדק יכול לזכין אותו, וכן לזכרם ויזכרם עוד.

תרנגולתא דאגמא שריא תרנגולא דאגמא אסירא – אין לפרש שתקבחה מותרת וחזיר אסור, דכל היצא מן הסור – סור, אלא שני מינים הם הקוראים, כן, ובין בזה ובין בזה חזיר דתקבחה שוין, **חזירי** רבנן דרדיה אבכלי – מתלחזי דאו סבורי לא רדיה אבכלי, ובנאי סימנא לחזירי היו אבכלים אותו, וכן חיישנן לפרס ועונתיו, רלא שריא ביישוב, אז קים ליה בגויה ורלא נמקין שרץ ועונתיו הוא.

פוסלין במי תפאח, חזין מן הינה, מפני שמוצצת; ואם אותה, ליחני: חזין מינה תפסלו: אמר רבי ירמיה: זה מוצץ ונקיא, וזה מוצץ ואינו נקיא. אמר רב יהודה: הני בופשני צוציני – כשרים לגבי מוזהב, והן הן תורין של רתבה. מיתבי: "אזוב" – ולא אזוב ון, ולא אזוב פוחל, ולא אזוב רומי, ולא מדברי, ולא כל אזוב שיש לו שם לוי: אמר אביי: כל שנשתתה שמו קודם מין תורה, והקפידה תורה עליה, יש לו שם לוי. פסול, והני לא נשתנו שמן קודם מין תורה. רבא אמר: הני בופשני צוציני, באתרייהו כחמא קרי להו. אמר רב יהודה: הני פרו דבי חילפי – שרי, ודבי קרבי – אסירי. אמר רבנאי: ומלקטין עליהו משום שרץ העוף. ואמר רב יהודה: צרדא – שרי, פורדא – אסיר, וסימנין: בר מיניה, מרדא – ספקא. אמר רב אסי, שמונה ספקות הן: חובא, חונא, סונא, והרנא, תושלמי, ומרדא, בחזילא, ובר נפחא. מאי ספקיהו? עופות טהורים קורקבנן נקלף, וממאין – אין קורקבנן נקלף, והני – קורקבנן נקלף בסבינא. – והא תריא בר ארואה דהנה פי מר שמואל, דלא הוה קא מקלף קורקבניה ואותביה שמושא, וכין דרפי ארדא דרפי – תהם, פי רפי – אסילי פינא, תהא, אלא על גב דרפי – לא מקלף אלא בסבינא. אמר אביי: תרנגולא דאגמא חד משמונה ספקות הוא, והינו מרדו. אמר רב פפא: תרנגולא דאגמא – אסירא, תרנגולתא דאגמא – שריא, וסימנין: עמוני ולא עמונית. דרש ר' ירמיה: תרנגולתא דאגמא – אסירא, חזיה דרדכא ואכלה; והינו גירותא. אמר רב: שבור אנדרפאטא – שרי, פירא אנדרפאטא – אסור, וסימנין: פירא רשעא. אמר רב הונא: בוניא שרי, פרוא – אסיר, וסימנין: פרוא אמושא. אמר רב פפא: מרדו וגיד ואכיל – שרי, סגיד ואכיל – אסור, וסימנין: "לא תשתתחו לאל אחר". אמר שמואל: שותאי תרדא – אסירא, וסימנין: שותאי ון פסולי לעבודה. ואמר שמואל: מונא מאר – אסירא, כה

שם העוף, פירא רשעא – שם ארס שהיה מוחזק רשע בעיניהם. מרדו וגיד ואכיל – שם אחד. וכן בולם שם עופות הן. פרוא אמושא – שם מבשר, והוא עשה לשבת בית הפרור, במסכת יומא (להא).

ב

פוסלין מי תפאח – אם שחו מזה, מפני שאין מוצצין אין מגביהין פיהן לאחר שקולטות את המים, ודמיים נופלים מפורם, והיו חן כמי שנעשת בהם מלאכה, דקימא לן במסכת גיטין (גגא.) שהמלאכה פוסלת. חזין מן הונה מפני שמוצצת – ובאלו התוררים לא נעשה מלאכה. **ואם ארואה** – תחילת מין זהו הוא. תפסל מוצץ ונקיא – ואפילו חזין מין זהו הוא, דהא מוצץ. ושאר עופות אין מוצצין, אלא שאובין בהרסות התחתון, וכיון תחילת מקרא פוסל מפני הקריא המעורבת, והוא ליה כרוק בעינא, אי נמי, משום מושם מושם **בופשני** – תורין בלשון ארמי. **צוציני** – על שם מקומן, **אזוב ון** – וכל אלו מין אזוב חן, אלא שיש לרם שם לוי. אלא שיש לרם שם לוי פסול והוא מקריה רבי רצוציני שם לוי הוא, רלא על שם מקומן. כל שנשתתה שמו קודם מין תורה – כגון חזין, ובאתה תורה והקפידה, כגון אזוב שחזיריות תורה בבמה מקומות, ולא נשמט לנו מקרא לכתוב אזוב בשם לוי שמע מינה קפידא חזין. **בופשני** – לרם שם לוי שרץ. **אזוב ון** – חזין. **דבי חילפי** – חזין. **דבי קרבי** – אסירא. **אמר רבנאי** – ומולקטין עליהו משום שרץ העוף – רלא ספק ניהו, אלא דלא עמו טמאין. **צרדא** – ברדא. **בר מיניה** – מבלעיהו, כלומר, סור מעלינו. חובא חזונא דהרנא וסונא כוחאלא תושלמי, והני קורקבנן נקלף בסבינא. – ושאלת היסמנים מבוררים בהן, ומספקא לן, אי קולף הוא – הרי יו לרם ארבעה סימנין, ויצאו מספק כל עופות טמאין, ואי לאו קולף הוא – אין כאן אלא שלשה, ובספק שאר עופות טמאין שיש לרם שלשה סימנין. רלא תוה פיקלף קורקבניה אלא, שוף טהור נמי יענמן דקשה לקלפא עמוני ולא עמונית. – הלכה ורוחת בישראל, דכתיב (דברים גג.) "שור ודורח לא קדמו אתכם, ואין דרכה של אשה לקדם. חזיה דרדיה אבכלה – ראהו הכמים שדורסת ואבכלה, והינו גירותא דאמרינן לקמן בפרק "כל הבשר" (חולין קטב.) אסר לן גירותא, שרא לן לישא דכורא שטעמו כטעמו, ומתוך שאין אנו בקאיין בהם, נראה לן דרעף הבא לפנינו יו לרם שמו ידרס, דהא דך תרנגולתא דאגמא וזו חתוקין נבטלה ולאחר זמן ראהו שדורסת, ואין עוף טהור לא אלא במסורת עוף שסורו לו אבותיו טהור, ושלא מסור לנו – ש לחוש, ובמסורת זו לנו לסמוך, בדאמר לקמן (חולין גגא.) שעהו טהור נאכל במסורת. **שרא אנדרפאטא** – שם העוף, פירא רשעא – שם ארס שהיה מוחזק רשע בעיניהם. מרדו וגיד ואכיל – שם אחד. וכן בולם שם עופות הן. פרוא אמושא – שם מבשר, והוא עשה לשבת בית הפרור, במסכת יומא (להא).

תרנגולתא דאגמא שריא תרנגולא דאגמא אסירא – אין לפרש שתקבחה מותרת וחזיר אסור, דכל היצא מן הסור – סור, אלא שני מינים הם הקוראים, כן, ובין בזה ובין בזה חזיר דתקבחה שוין, **חזירי** רבנן דרדיה אבכלי – מתלחזי דאו סבורי לא רדיה אבכלי, ובנאי סימנא לחזירי היו אבכלים אותו, וכן חיישנן לפרס ועונתיו, רלא שריא ביישוב, אז קים ליה בגויה ורלא נמקין שרץ ועונתיו הוא.

הא

חולין. פרק שלישי – אלו טרפות דף סג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכג

הא בארוא דשכיוו פרס וענינה – פירש הקונטרס: דבארוא דשכיוו חישינן, משום דדמו לפרס וענינה, שנא מינה הוא. וקשה דאם כן, בכל דוכתא ליחסוא אלא נראה לפרש: דרואי לאו ממנייהו דה. אלא בארוא דשכיוו חישינן, משום דדמו לפרס וענינה, וחילפת בהם. אבל בארוא דלא שכיוו – ליכא למיחש למידי, ושדו.

באות שבעטות קיפוף – שאלה מניי קיפוף דהם, ואי שבעטות קיפוף שבעטות דה תנשמת, בדקמאר: דתנשמת הוא באת שבעטות, ועד יש כוס ונישוף, דמתרמינן "בדיא קיפופא", דהוא נידו דאמרינן "דחפלת" (נדה כג.) דעניניהם חולבות לפניהם כשל אדם כמו קריא קיפופא. ובכרבת פרק "דראר" (ג.נ.) אמרינן: כל מני שפות יפס לחלום חוץ מקריא קיפופא. ועד יש קיפוף אחר שדוא דה, כדאמרינן נמי בפרק "דראר" (שם, ע"ן שם) כל מני חיות יפס לחלום חוץ מן הפל חוקק והקיפוף. וכן בפרק קמא דבבברות (תא.א.) דארי הדיוב הנמר חוקק והקיפוף – לשלש שנים. **הנין** זה הנץ – הכא לא שייך למיפרך: אטו קמן קאי, דקאמר: זה הנץ? דרא קאמר: זה הנץ – זהו אותו שקרין נץ, אבל לעיל, דעורב העמק נמי קרי עורב – שייך למפרך מה זה מופרש יתור מהו.

נץ – פירש בקונטרס: אשפירי. ואי אפשר לומר כן, דהו נץ הוא משעה עשר שפות, ואנין דרוסין ספיריז לעיל, וחזוין ליה דאשפיריז דריס, בין לפירוש הקונטרס, בין לפירוש דביתו וכן שלובו דהנף ואובלו מתיים וכמו כן טועין גבי נשר, שקרין איגילא, ואינו, דנשר יש לו ארבעה סימני טומאה, ואיגילא אי לא אצבע יתירה, וכן אמר דקרא הוא קיזי בלעו, ואינו, דאטו קיזי דחוקת טמא מחוקין, וקרא טהור הוא, בדומה בפרק "שילוח הקדן" (חולין קלח.) קמב, דרבי אליעזר מחיב בשלוח מפני שדוא טהור. וכן רב פליגי אלא מפני דרובין על ביצים שאין של, אבל כולו מוד דעפ טהור.

למה
אבי: באת שבעטות – קיפוף, באת שבעטות – קיפוף. אמר רב יהודה: "קאת" – זו הקוק, "רהם" – זו שרקק. אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמו "רהם"? כיון שבא רהם באו רהמים לעולם. אמר רב ביבי בר אביו: והוא דיתוב אפודי ועבדי "שרקק". וגמירי, דאי יתיב אארעא ושרק – אתא משיחא, שנאמר: "אשרקה להם ואקבצם". אמר ליה רב אדא בר שמי לבר בר בר אדאי: והא ההוא דיתוב כי ברבא ושרק, ואתא גלל אפסקיה למותיה? אמר: ליה: ההוא בידיה הוה. תנו רבנן: "עריב" – זה עורב, "קאת" זה עורב העריב – להביא עורב העמק, "למיני" – להביא עורב הכא בראשי יונים. אמר מרי: "עריב" – זה עורב, אטו קמן קאי? אלא אימא: "עריב" – זה עורב אופקא, וכן הוא אומר: "קוצותיו מלמלים שחרות בעורב". "העמק" – חיוורא, וכן הוא אומר: "ויפראו עמק מן העור" – כמראה חמה העמוק מן הצל. ועורב הכא בראשי יונים. אמר רב פפא: לא תימא דאמי בריש יוני, אלא דדמי רישיה ליונייה. תנו רבנן: "הנין" – זה הנץ, "למינהו" – להביא את בר חיויא. מאי בר חיויא? אמר אביו: שוריקא. אמר רב יהודה: "ההסדה" – זו דיה לנה, למה נקרא שמה הסדה – שעושה חסידות עם חברותיה; "האנפה" – זו דיה רגוניה, למה נקרא שמה אנפה – שגמאפת עם חברותיה. אמר רב חנן בר רב חסדא אמר רב חסדא, אמר רב חנן בריה דרבא אמר רב: עשרים וארבעה עופות טמאין הן. אמר ליה רב חנן בר רב חסדא לרב חסדא: והיכא? אי דוקרא – עשרים הוו! אי במשנה תורה – עשרים וחד הוו! וכי תימא: דאיה, דכתיבא בויקרא ולא כתיבא במשנה תורה, שרייה עליהו – אפמי עשרין ותריין הוו! אמר ליה, הכי אמר אבהו דאקו במשנה דרב: "למינה" "למינה" "למינה" "למינה" – הרי כאן ארבע. – אי הכי, עשרין ושתי הוו! אמר אביו: דאיה ודאיה – אחת היא. דאיה סלקא דעתך תתרי תרי, אינו, מדי

בת מונא חמרא – זה שמח. יפה כח הבן – החלה היא בפרק יכל הנשבעין בשבעות (מח.). **שקפא** – שם טעמו, ויש בוק שני מינין, אחתם ששוקין ארוכין וגופו ארום – שרי. **מורומא** – שם עוף שהיה ממוקח להם בטהור, ושוקיו ארוכין וטופו ארום. **גנוס פסול** – בזמני דהניס בבכורות (מהם.) **דיוקן פסולין** – גבי נחמור מניח ליה בדי במתניתין (חולין נט.א.)
זה השולח דגים מן הים – אינורו חוץ קביא
בית. והוא עורב המים. שדורו כפות –
כרבלתו עבה ודומה במי שפבלה לחוף
ודארתו שם. ודוא עוף גדול כדורגל
וקורין לו פארזן שלביי. וזהו שהביא שמד
לפיקש – דהא "נר טרוא" מתרגמין ליה.
הוא תרגולא רבא. וגבישן בפרק כ"ג
שאחור (סחב.) מפרש מאי עבדי ביה דמנר
בית טרוא. ציקקת כחריי אל – דאפילו
נמלה אית ליה חיותא כגדולת. ומשפאט
בתום רבה – שנקנתה שקל לשטוף
ולעשות נקמתך ברגת הים לחיות המזומנים
למות. לשון מורי. לשונא אחרת: לא נמלה
הוא אמר "ציקקת כחריי אל" –
משמעותה מומנן לה כלל טורח. ועם נמי
שאתה נשפט אתה דנו עד תרום רבה, כגון
שקל שדורח לבקש שם מוחותיו. לקי ובכני
שקא שקא – ובכאני – מקום שנהגו בו
דשכיוו – שראינום שדחוקים שם פרס
וענינה – אסירי, דהני נמי בחי סימן אתה.
שנא מנינן דה, בארוא דלא שכיוו פרס
וענינה – שדו. דהא סתמא לא מוקרין
להו, דלא שכיוו בישוב. (תחתא) באת
שבעטות – עוף הצועק בלילה, צואטיה
כלעו. באת שבעטות – טלפא. הרי
תנשמת כתיב, זה בעטות וחד שברצים.
דבי הלפז מיני – אחד משלש שדור
מדוח היא. קיפוף – צאיט. ולי נראה
שקורין קלביא שוריקי שדומה לטלפא
שברצים. קיפופא – טלפא. רהמים –
מטר. אמירי – על שום דבר. ועבדי שיריק
– כשדוא אפסקיה נשמע כאומר "שיריק".
דאי יתיב אארעא – ואינו עומד, אלא יושב.
ומצפנא – סימן בשדור הוא. אמריתא –
שאינ דרכו כן – כי כרסא – חרישה. נגלא –
אין לך מן המורים. בריא – כמו "בדאיה"
בדאי ושרק, ולפיקר לקח. העמק וראשי
יונים – לקמיה מפרש. אבי קמן קאי – כיון
ד"למינהו" נמי עורב קא מפרש ליה, ועורב
קמא איהו דיתב ביה סימנא דהני דרבי כד יודי
היה התנא אחוזו ומראהו זה עורב סתם? היה
זה לומר: "עריב" – זה עורב פלוחי אצל
צל נראה עמוקה, וכן כלב וטורח בבשר
נראה הלבן עמוק, כן בדרת לבנה היא.
בריש יוני – לפני היונים. זה הנץ –
אשפירי. זה חורא – שרנקא. והכא
ליכא אשפירי "בני שמו קאי", דהא לא
קאמר: "למינהו" זה נץ פלוחי, שמע מינה אין
לך קרין נץ אלא אחי. חסידות – מחלקת
מזוהית. שגמאפת – כמו "הראקא ב"
(ברביס) ד. בספר ויקרא ויא תבי: "ואת
הוא ואת אחיה למינהו", ובמשנה תורה (דו)
כתיב: "והארת ואת אחיה חסידה למינהו."
אבהו דאבן – רב חנן בר רבה, שהיה חסיד
דרב חסדא ב"עשרה יוחסין" (קדושין פא.ב.)
דהאנפה "למינהו", דאיה דיקרא "למינהו",
למינר דעורב, "למינהו" דנין. דהא –
דיקרא, וראא דמשנה תורה – אחת היא.

למה ליה למיתבא דיהי - הכי נמי דיה מצי למנקט מראה דראה, אלא חרא נקט.
וצריך לירקוק: ומאי שנא דכתיב בויקרא דאה ובמשנה תורה כתיב ראה, ולא
כתיב תרייהו בחד דוכתא, וגבי איה כתיב בויקרא איה, ובמשנה תורה כתיב תרייהו,
איה ויהי? ויהי? ויהי? דהיינו טעמא, בדשמינא דאה וראה לא רצה לכתוב שניה במשנה

תורה, אף על פי שן הדין היה לו לכתוב
במשנה תורה כך השמות, דארתא לאוסופי
לפרשי - משום דאם כן היה מיאנא דראה
וראה תרתי נינהו, ולאוסופי קא אתי. אבל באיה
דיה אין קלעות אף על פי שכתוב שניהם,
דמכתוב "למיתבא" איה, ובמשנה תורה כתיב
"למיתבא" איה - שנוע מינה חרא היא.
עופות - עשרים וארבע עוף - כמה מינים
יש, כדפרשיתו לעיל וסא. וסא. וסא. וסא.
דילפון מנשה, בפשוטה של ברייתא, וכאן היה
סובר המוקשה דרומאי דרשאו קתני, דשבע
מאות מיני דגים ושמונה מאות מיני חגבים מדי
בטנא, והוא הדין נמי דבא בשפות טמאים
דכתיב דאי בטמאים איירי, אפילו לפי ספרים
לדא כתיב "למיתבא" בברייתא, דאילו בטמאים
אל נפק מינה מיני דגים ודאי חושבנא, אבל
בטמאים קא שומעין כל שדרה דאבול דג בלא
קשקשת, אף על פי שאין בק אדם עתיד לגדל
אדריסא און אב שערין בשנה שחלה מן הדגים אם
לא, אלא מכדי שבע מאות מיני דגים טמאים
וידוע שאין זה מהם - יכול לתתיה, כי אין
בטמאים יותר משבע מאות מיניו, וכמו כן בא
להתעשר וכו' וכו' - להחיות בלא קרסולין
כי בכי יתברר שעתיד לגדל לאדם וכו', ולפיכך
היה סובר המוקשה שגם בשפות בא לומר שאם
יכיר כל אחת ותכתובם בפרישה - לא יוכל
לתתיה שאר עופות הבאים בסיון אחד או
בשנים או בשלושה, כיון שאולי סימנים מציין
במין כן בטמאים, ואין מספר לאותן שצריך
להכיר כדי לתתיה השאר, ולכך פריך. וא
עשרים וארבעה חוויין ותו לא, שעל ידיהם אנו
מכירים האדריסא השנים, כי קאמר אין מספר -
אסודרות קאל, ויהי בעין רישא דמדיד
בטמאים.

וידלמא דעף טמא נינהו - ואם האמה כיון
דעפות טמאים דהו רובא, נזיל כח
רובא ולפי מה שפרשיתו ויהי שפופות, ומדבר
במה מינים - נחא, ואף לפרוש הקונטרס דלא
מברכין אלא מין גוש, ר' לומר: מכל מקום הא
אמרין לעיל: מאה עופות טמאים שחן במורה
ובזל מין איה הן, ולכך אפשר דרש חשבון
מין דרבה.

מחורים אין מספר, תניא, רבי אומר: גלי וידע לפני מי שאמר והיה העולם שבחמור כמאה
מחורים מן המחורות - לפיכך מנה החתוב במחורה; גלי וידע לפני מי שאמר והיה העולם
שעופות מחורין מרובין על הממאין - לפיכך מנה החתוב בממאין. מאי קא משמעין? פריך
הוגא אמר רב, ואמרי לה אמר רב הוגא אמר רב משום רבי מאיר: לעולם ישנה אדם
להלמידי דרך קצרה, אמר רבי יצחק: עוף טהור נאכל במסורת. נאמן הצידי לומר: עוף זה
מחור מסר לי רבי. אמר רבי יוחנן: והוא ששקן בהן ובשמותיהן, בעי רבי יודא: רבו חכם,
או רבו צדיק? תא שמע, דאמר רבי יוחנן: והוא ששקן בהן ובשמותיהן; אי אמרת בשלמא
רב צדיק - שפיר. אלא אי אמרת רבו חכם, בשלמא שפיהו - גמיר להו, אלא אינהו - מי
ידע להו? אלא לאו, שמע מינה: רבו צדיק, שמע מינה, תנו רבנן: לוקחין ביצים מן הגוים
בכל מקום, ואין חוששין לא משום נבלות או משום טרפות. - וידלמא דעוף חטא גיהנום!

אמר אבהו ושאשאל: באומר: "של עוף פלוני טהור". - ולימא: "של עוף טהור!" - אי הכי, אית ליה לאישטמטי. - ולבדוק
בסימניו! דתניא: ביצים - פד סימני דגים, סימני דגים סלקא דעתך? טהור? אלא אימא: פד סימני
עוברי

מכדי משנה תורה לאוסופי קאמי - כדאמרין לקמן: למה נזכר בבבבא - מפני
השטותה שלא נאמרה בויקרא, והיא בריה שיש לה שני גבין, ובעפופה לא אשכח
מיד לאוסופי, אלא כתיב ראה דלא אכתיב בויקרא הכי, אלא דאך קרייה בויקרא.
וכדי שלא יבא אדם להבשרה במקום שקורין אותה ראה, ואומר: ראה אסרה
תורה ולא ראה - ולכך חזר וכתב ראה,
והיא איה. דאי סלקא דעתך תרי נינהו -
וכי הכי בדמה לאוסופי אתא, בשפות נמי
מוסף - הוה ליה למיתבא חבא תרייהו,
ולמה נרעה לאוזא? אלא שנוע מינה
לפרשי. כך איה ויהי - דכתיבא במשנה
תורה אתא חרא, ולא נכתבה אלא כדי שלא
תתן פתחון פה לבעל דין לחלוק, כדפרשיתא,
שלא תהא אתא קורא איה והוא קורא
אותה דיה, ואומר: לו אז אסרה תורה אלא
איה. ומאי שנא התם דכתיבא למינה איה -
וגרעת "למיתבא דראה, איה" איה -
די היה לי בקריאת איה, שהרי היא עצמה
דיה, ולמה נאמרה דיה? לבעל חין - למי
שרוצה לחלוק עליך, ולדון ולהבשרה.
שלא תהא אתא קורא איה, והוא אומר:
איה אסרה תורה, אבל זו - דיה היא שמה.
לפיכך פרט הכתוב כש שמוניהם, מיתבי
לו, לרב, דאמר לעיל: עשרים וארבעה עופות
טמאים הן, וקשיב דאה וראה בחד, ואיה
ויהי בחד, מיתבין - דבבבבא, דהך נמי
לאוסופי - ושמוע מינה: דאה ויהי תרי
נינהו, וטפ ליה לפרשי - כל שמוניהם
הוא חדין דרובא בעי למתני: מפני האיה
דיה, אלא חרא מיתביו נקט. ופליגא
דריב סודא אוריב אבהו - דכיון דאמר רבי
אבהו, ראה אתא חרא, ואנן על ברידך
אשכחן דראה וראה ואיה ויהי אתא חרא,
מדלא הדר כתבה במשנה תורה, אלמא
לרבי אבהו ראה וראה ויהי ואיה חרא,
ובעיר להו. רבי חסינן: עומדת בבבל ורואה
בבבל בארץ ישראל, ופריכין לרבי אבהו
מדקאמר דאה איה - מכלל דרבי אבהו
היינו ראה, דקא סלקא דעתך לרבי אבהו
נמי עשרים וארבעה עופות טמאין אית ליה
שעם בינה וכו' - דחריב אבהו פליגא אוריב
כדאמרין, ווא פריכא בעלמא מפרכי כן
אתמר דרבי אבהו בבי מדרשא, ומקמי
דדוקין לן האי "ופליגא" דאמרן לעיל, מיני
דגים - טמאים. מנה חבתוב במחורה -
איל יצבר וגו, ישנן דרבי קהירא - אין כל
ער טהורה, ובעפופה אין כל ער טמאה
מאי קא משמעין לן - דא דאי פשיטא, דאי
אז טפי - הוה חמי להו במסורת - אם
וזור הוא באדם כשר שאכלו, או מסור לו
רב או יצחק חכם שהוא טהור. שביק בהן -
אותו חכם. אלא אינהו מי ידע בהו - כלום
מברכי שלא דאי תור דומה להו או טמא?
משום נבלות - שמו נמצא בתרגולת
נבלת. של עוף פלוני טהור - ואנו ידעיים
אשנונו עוף טהור הוא, ודבר שאנו יכולין
להכחין ולהבאי כחיה אותו עוף לראות אם
דומן לאלו - לא משקר. איה ליה
לאישטמטי - ולומר: של עוף אתא אמרתי
לך שאי אתא מכירי, חרא טהור.

עוברי

מכדי משנה תורה לאוסופי קאמי - כדאמרין לקמן: למה נזכר בבבבא - מפני
השטותה שלא נאמרה בויקרא, והיא בריה שיש לה שני גבין, ובעפופה לא אשכח
מיד לאוסופי, אלא כתיב ראה דלא אכתיב בויקרא הכי, אלא דאך קרייה בויקרא.
וכדי שלא יבא אדם להבשרה במקום שקורין אותה ראה, ואומר: ראה אסרה
תורה ולא ראה - ולכך חזר וכתב ראה,
והיא איה. דאי סלקא דעתך תרי נינהו -
וכי הכי בדמה לאוסופי אתא, בשפות נמי
מוסף - הוה ליה למיתבא חבא תרייהו,
ולמה נרעה לאוזא? אלא שנוע מינה
לפרשי. כך איה ויהי - דכתיבא במשנה
תורה אתא חרא, ולא נכתבה אלא כדי שלא
תתן פתחון פה לבעל דין לחלוק, כדפרשיתא,
שלא תהא אתא קורא איה והוא קורא
אותה דיה, ואומר: לו אז אסרה תורה אלא
איה. ומאי שנא התם דכתיבא למינה איה -
וגרעת "למיתבא דראה, איה" איה -
די היה לי בקריאת איה, שהרי היא עצמה
דיה, ולמה נאמרה דיה? לבעל חין - למי
שרוצה לחלוק עליך, ולדון ולהבשרה.
שלא תהא אתא קורא איה, והוא אומר:
איה אסרה תורה, אבל זו - דיה היא שמה.
לפיכך פרט הכתוב כש שמוניהם, מיתבי
לו, לרב, דאמר לעיל: עשרים וארבעה עופות
טמאים הן, וקשיב דאה וראה בחד, ואיה
ויהי בחד, מיתבין - דבבבבא, דהך נמי
לאוסופי - ושמוע מינה: דאה ויהי תרי
נינהו, וטפ ליה לפרשי - כל שמוניהם
הוא חדין דרובא בעי למתני: מפני האיה
דיה, אלא חרא מיתביו נקט. ופליגא
דריב סודא אוריב אבהו - דכיון דאמר רבי
אבהו, ראה אתא חרא, ואנן על ברידך
אשכחן דראה וראה ואיה ויהי אתא חרא,
מדלא הדר כתבה במשנה תורה, אלמא
לרבי אבהו ראה וראה ויהי ואיה חרא,
ובעיר להו. רבי חסינן: עומדת בבבל ורואה
בבבל בארץ ישראל, ופריכין לרבי אבהו
מדקאמר דאה איה - מכלל דרבי אבהו
היינו ראה, דקא סלקא דעתך לרבי אבהו
נמי עשרים וארבעה עופות טמאין אית ליה
שעם בינה וכו' - דחריב אבהו פליגא אוריב
כדאמרין, ווא פריכא בעלמא מפרכי כן
אתמר דרבי אבהו בבי מדרשא, ומקמי
דדוקין לן האי "ופליגא" דאמרן לעיל, מיני
דגים - טמאים. מנה חבתוב במחורה -
איל יצבר וגו, ישנן דרבי קהירא - אין כל
ער טהורה, ובעפופה אין כל ער טמאה
מאי קא משמעין לן - דא דאי פשיטא, דאי
אז טפי - הוה חמי להו במסורת - אם
וזור הוא באדם כשר שאכלו, או מסור לו
רב או יצחק חכם שהוא טהור. שביק בהן -
אותו חכם. אלא אינהו מי ידע בהו - כלום
מברכי שלא דאי תור דומה להו או טמא?
משום נבלות - שמו נמצא בתרגולת
נבלת. של עוף פלוני טהור - ואנו ידעיים
אשנונו עוף טהור הוא, ודבר שאנו יכולין
להכחין ולהבאי כחיה אותו עוף לראות אם
דומן לאלו - לא משקר. איה ליה
לאישטמטי - ולומר: של עוף אתא אמרתי
לך שאי אתא מכירי, חרא טהור.

עוברי

חולין. פרק שלישי - אלו טרפות דף סד עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" רכז רש"י תוספות

קוביץ' דנים – ביצי הדגים כמות שוק מחזירים יחד. **שבורת** – עבה כבדור,
פלוט'א. **בוררת ועגולגולת** – חדא היא. דאי ראי עגלגולת לחודה הוה משמע
עגלה כערשה ובגביה, לחבי תנא בוררת ועגולגולת – כיעגלה של בורר,
שאנה קלושה, אלא עגלה בעיבי. והדר מפרש: ראשה אחד כד וראשה אחד חד

עוברי דגים; ותנאי גבי ביצים, אלו הן סימני ביצים:
כל שפזררת ועגולולת, ראשה אחד בר וראשה אחד
חד - מזהרה; שני ראשיה בדין, או שני ראשיה חדין
- ממאה; חלבון מבחין וחלמון מבפנים - מזהרה,
חלמון מבחין וחלבון מבפנים - ממאה; חלמון וחלבון
מעורבין זה בזה - בידוע שהיא ביצת השרץ!
לא צריקא, דחתובות - לבידוק החלמון וחלבון!
בטרופות בקערה - ובהאי גוונא מי ובגני מינייהו?
ותא תניא: אין מוכרין ביצת מרפה לגוי אלא אם
כן טרופה בקערה, לבידק אין לוקחין מהם ביצים
טרופות בקערה! אלא אמר רבי יורא: סימנין לאו
דאורייתא, דאי לא תימא הכי, הא דאמר רב אסי:
שמנה ספיקות הן - לבידוק בביצים ידריה! אלא שמע
מינה: סימנין לאו דאורייתא. - אלא למאי הלכתא
קתני לה? - הכי קאמר: שני ראשיה בדין, או שני
ראשיה חדין, או חלמון מבחין וחלבון מבפנים - ודאי
ממאה; ירשיה חד, חד, ירשיה חד - בר, וחלבון
מבחין וחלמון מבפנים - ואמר קדי: "של עוף פלוג,
ותורו הוא" - סמך עליהם, בסתמא - לא תסמך
עליהם, דאיכא דעורבא דרמי לדינה. אמר רבי:
חלבון וחלמון מעורבין זה בזה - בידוע שהיא ביצת
השרץ. למאי הלכתא? אמר רב עקיבא בר חמא:
לומר שאם ריקמה וניקבה בפעוריש - ממצא. מתקור
לה רבינא: ולמא דתנש היא! אלא אמר רבא: שאם
ריקמה ואכלה - לוקה עליה משום "שרץ השרץ"
על הארץ". - אי הכי, מאי אריא דממאה? אפילו
דמזהרה נמי! דתנאי: "כל השרץ השרץ על הארץ" -
לכות

דקאסר בטהורין, אבל טמאין — שרץ גמור הוא, ולוקה לדברי הכל. וכי לא ריקמה
— איסורא איכא, מלקות ליכא, דלאו שרץ הוא.

ביעולי

הבא ליקח מהם ביצים שחפות בקשרה – לא דמיא, דאבא אירא ריעותא, מדובין לה
עיה שנילושה בביצים לא חישיין, ואוליין בחר בדביצא שאנין לש טיפולא. וזא חישין
אין שני יכולת לביקד, ומינה רבין דא חסר ליקח מן הגנים שבנאליש וקנט
– שאני הבא שנילושו בביצים, ונאסר משעם שלוקת שלא דיה בבבל הדתיר, דשתי גוזר
דרבנא, דתרי, מדביע למישר סוף פירי א"ר צעמדיין (עבודא דרבי) דהיא דבארית
אז אובל שלא נשתנה, ולשקא מסיק דרסא אסמכתא בעלמא. וזא – אי שמשנתה
(שם לא) – ששטא איהובל בלשון דאבא דא על בג דאמריין, להב כסאן דא
בביצים אין לאסא, משום הקדמת עיקר, כיון דמרבית עליה 'הומיאצ' לרם מן דאריי', אי
דגים מלווחס קטנים אין מהם בישולו גוים ואי עבריתו וזא כסא דהומאצ – אי ש
עיקר, שמשנת דא חסר תנאי עיקר – דא חסר, דאק על פיה שיהקמ מערוב – מן
דא נאסר משום בישולו גוים, ולא דמי לעיסה שנילושה בביצים, שבהיצה נתבטלה מתחלה
ד'הרסתי' (תולין בריב) ביצת גרם תרומה – חסרה, יקבנה כל שראו – טמאה. וזא
איר קימנא כל דהוציא מן הטמא – טמא, דהוציא פירק קמא דברבורה (ב"ב ס"א)
בת היעה', למה לא (וכי האי גוונא) ובהלכות גדולות) משמע פירק ג'צי הגשה דרסא
דאסיא. משום דלא אשכח מיה דאני מיה ושריא, דאמרי פירק קמא דברבורה (ב"ב ס"א)
טמא שאסורו: דא לא קאמר, מנין לביצת טהורה שחפיה לאסא לפרש? בדיצת שם טו
דמעטין מניה עין טהור רובין על ביצי עין טמא. דמלחי צטורי' בת היעה לאסור ב
אבר מן מוח דיה שריה דגומא, להכי אירא חסיה אפילי כעין טמא, דויקא דריל' – ולא
דברבורה (ב"ב ס"א) כדמה טמאה, והשאת ידא איה דתקט בשרי דאק ריקמא איה
דענה לא בשרי, מוח קשה: כיון דביצת השערי' לא יכלי מביצת עין טמא – כל

בורות – פירש הקונטרס: בור, פלוטא, בלען, שמענו דרגס 'בורות' בריש, דכרור
שהוא פלוטא. ארורנו בריש, כדמור בתניה (נא.) 'דברי כדמור ברינות'
– כבור של שנת. ומתה דרפוט (שעיה כב) 'ענוף יענף וצפנה כור לא ארץ רבת
ידים', ופירש שם בקונטרס בלתי אלא ארצי משא, כמו זה וזה ליה למימר 'כבורו'.
אלא ונחל רבתי חם דכרע שימוש הוא. כבר
שהולך ונחל לא ארץ רבת ידים במקום שאן
מכירים אותו, 'דור' – כמו (תהלים ט) (רג
'מור באהל שש', ובסוף פרק א' מעמידין
עבדוהו דרז מ.) גריש בקונטרס 'בורות'
דלית, פירש: עוללה כד.

1 - כְּמִמָּוָה; חֲלֹמוֹת וְחִלְבוֹן
 2 שְׂהוּת בִּצְת הַשָּׁרָן! -
 3 בִּדְרוֹךְ בְּחִלְמוֹן וְחִלְבוֹן! -
 4 וְהָיָה מִי וְהָיָה מִי?
 5 תִּמְרָה לְנוֹי אֶלָּא אִם
 6 אֵין לִקְחוֹן מִהֶם בִּצְיִם
 7 רַבִּי וְרָא: סִימּוֹן לֹא
 8 לֵב, הָא דְאָמַר רַב אִסִּי:
 9 בְּצִינִים דִּדְרוּ! אֶלָּא שְׂמַע
 10 - אֶלָּא לְמַאי הִלְכָּתָא
 11 עֵינֵי רֵאשִׁיבָה, אוּ שְׂנִי
 12 עֵינֵי וְחִלְבוֹן בִּמְנִינִים - וְרָא
 13 יִישׁוּעָה חַד - כֹּד, וְחִלְבוֹן
 14 מִרְלָה: "שֵׁל עוֹף פְּלוֹנִי,
 15 בְּסִתְבָּמָא - לֹא תִסְמוֹךְ
 16 דְּמִי לְדוֹנָה, אָמַר מִר:
 17 הֵן - בִּדְרוֹעַ שְׂהוּת בִּצְת
 18 רַב עֻקְבָּא בִּר הִמָּא:
 19 כְּבַדְשָׁה - כְּמִמָּוָה, מִתְקִיף
 20 אֶלָּא אָמַר רַבָּא: שְׂאָם
 21 לֵיה מִשְׁוֹ "שָׁרָן הַשָּׁרָן
 22 אֵין מִשְׁוֹ דְּרִמְמָה? אִפְלוּ
 23 שְׂרָתֵי הַשָּׁרָן עַל הָאָרֶץ" -
 24 לִרְבוֹת

41 וְשֹׁפֵר קָנָה שִׁמְשִׁי. וְהָאֵל שָׁנָא לְקֹדֶקֶד מִן הַגִּבּוֹר בְּרִיבִים. אָמַר עַל כֵּן כִּי שְׂאֵנִים אֹמְרִים 'שֵׁל שֶׁן'
 42 פְּלוּגֵי הַתּוֹרָה' הֵם – וְאֵל טוֹמְכֵם עַל רוֹב בְּרִיבֵים שֶׁנִּשְׁלָחוּ בֵּינֵינוּ עַל עוֹפֹת תּוֹרָה' הֵם.
 43 וְהָאֵל שָׁנָא לְקֹדֶקֶד מִן הַגִּבּוֹר אֲבֵרָאִ'שׁ וְקִטְאִישׁ' שֶׁנִּשְׁלָחוּ בְּרִיבִים. אָמַר עַל כֵּן דִּאֲרִינָן
 44 וְיִפּוֹת בְּקִשְׁרָה, שִׁמְעַ מִנֶּה דְמוּכְתָּא מִלּוּלָא דִּישְׂרָאֵל מְכֻרָם לֵךְ, לִפִּי שְׂדִיחַ שֶׁל טֶרֶפָּה. אָבֵל
 45 אֵל חָדָם הֵם, דְּרוֹב בְּרִיבֵין אֵין בָּהֶם. וְהַמְעִשִׂים בֵּין אֵין אֲבוּלִין בְּרִיבֵים שֶׁנִּשְׁלָחוּ
 46 מִטּוֹחַ בְּשִׁלְיָא. אָמַר עַל כֵּן דִּאֲבֵר בְּרִיבֵים וְשִׁבְתִּי פִּי דִּיהוֹ דְּהוּ נִגְנוּ עָלֵי הַתְּהוֹדָה
 47 דִּיהוּ. דְּבִרְהָה רַפְתָּ מְגִיבֹתָהּ וְעַל כֵּן דְּגִדּוֹר תְּלַמְדִּי שְׁנָאִי הֲלָל, אָבֵל בִּרְהָה שְׁלִיטֹק קִדְמָה
 48 דְּבִרְהָה 'אוֹכֵל בִּכְפֹּף תְּשִׁיבִירֵי וְאֲכָלִי' וְזִמֵּין בִּכְפֹּף תֵּת לִי תִשְׁחִיתִי', וְהָאֵל מִיִּם לֵב שִׁחְתּוּ
 49 לִי – הִתְחַל – וְאֵל הוּא טוֹעָה בִּלְבָב הוּא תְּלַמְדִּי, שִׁדְוֹעֵת לֵבֵי הוּא. דְּכִאֲבֵר בְּפִרְקִי 'אֵין עֲמֵמִידִין
 50 בְּרִיבֵים שֶׁנִּשְׁלָחוּ בֵּינֵינוּ וְאֵין בְּפִרְקִי 'אֵין עֲמֵמִידִין', תְּרֵאנָא חוֹתוּמֵי. מְכֻרָם מִקָּס שֶׁמֶס שִׁנְלוֹשָׁה
 51 מְכֻרָם עַל הַתֵּר דִּירְשׁוּמֵלָא דַּת. וְאֹמְרִין בְּפִרְקִי 'אֵין עֲמֵמִידִין' (שם ל.ח.א.) גְּבִי (קֶרְבִּי דִּיבִים)
 52 שְׁשׁוּם עֵשִׂיִל גִּיבִים. שִׁיטְאָנָא וְזִמֵּין: הוּא דְּחִמְטָה דְּרִסְטָא נִקְיָא, עַל שְׁמֵעֵן לֵב קִמְחָא
 53 לְחִתִּי עֵשִׂיִל שֶׁ 'פְּסִיטִי' אֵין שְׁפִאקֵי, וְהַשְׁמַעְתִּימָא דְּהוּ עָבֵץ עַל הָעִיסָה. וְזִמֵּין מַחְזִילוּתֵיהּ
 54 אֵין מִסָּר שְׁתִּילָם. שְׂאֵם רִיקָבֵהּ יִקְרֵהָ מְטֻמָּא בְּכִשְׁרָה – וְרוֹקֵק יִקְבֵּהָ, כְּדֻרְתֵּן בְּפִרְקִי 'הַתֵּר
 55 יִקְרֵהָ וְאֲבֵלָה לֹקֵה עֲלֶיהָ שְׁמֹשׁ שְׂרִיךְ כִּי – וְאֵם תִּאֲמָר: לֵאבִילָה וְלִמְלֻכָּתָא לִמְנָה לִי יִקְרֵהָ:
 56 אֲסִינָא תֵּתִי לִי לְגִילָה' שֶׁ תִּזְחֹק כִּן בְּסִיחָא. דְּרִיבֵים שֶׁנִּשְׁלָחוּ מִנְּהוּ אֲדִיסְרִי מִדְּרִיבִיתֵּיהּ. וְאֵין
 57 יִצְעָנָה לֵא חִיטְרִינָן לְהַפְּסֵל. אֵין מְלִקְדֵם מִנָּה וְזִמֵּין עוֹד שְׂרִיחֵם. וְסִלְקָא דְּרִיבֵים אֲמִינִין
 58 בִּלְבָב כִּי בְּחִמָּה תִּשְׁחִדֵהוּ, דְּבִעֵי הָאֵם קִרְאָה לְמַשְׁרִי. וְאֵין הִלְשׁוּן שְׂרִיחֵם, כִּן: דְּקִאֲמֵר: מִנָּךְ בִּרְבִיעַת
 59 מִפֶּאֶק לִי דְּשִׁיר מִדְּרִישִׁין לְקַמֵּן (לְקַמֵּן מִלֵּךְ קִמָּא) עַל בִּלְשׁוֹ: הָאֵם 'חֶחֶק כִּי' – וְלֵא כְּלִכְבִּי.
 60 כִּי טַמְנָא, וְסִלְקָא דַּעְתֵּךְ דְּשִׁיר, מִשְׁמַע רִלְבִּים מִנְּהוּ אֲדִיסְרִי מִדְּרִיבִיתֵּיהּ. וְזִמֵּין בְּפִרְקִי
 61 כִּי הוּא אֲרִיבִין אֲפִרְחֹדֵם אֲמִינִים, אֵין בְּרִיבֵים לִישְׁחִתֵּי. וְדִבְרֵיהּ: גִּיבִין טַמְנָא דְּפִרְקֵם מִנָּה
 62 וְאֵין לֵא יִקְרֵהָ – שְׂרִיא מְטַעַם חִדְשִׁשׁ, כְּמוּ דַּעֲוֹף טוֹרוֹר שְׁבִשְׁפֹּתָהּ הוּא, דְּכֵתֵב קִרָּא דִּבְתִּי
 63 יִצֵּת טֶרֶפָּה. וְבִרְשִׁי מִסְכַּת בִּיעָה (ב.ב.) מְשַׁמַּע דְּאִיסְרִי מִדְּאִוּרִיָּתָא וְזִשׁ לִמּוֹר: מִדְּמִסְבֵּרֵי
 דַּעֲוֹף

דעון משען ילפנא, אף על פי שזה מין דחור. אבל ביצת השרץ – אדרבה, מסתברא
דילפנא בטומאה, בדרישנן פרק "חור הדובים" (חולין קכב, ב). לשומא בעינן ריקום,
כדכתיב "השרץ", מה שרץ ריקם – אף ביצת שרץ שריקם. ושפיר ילפנא איסור מסומאה,
כיון דאשכחן במסכת מעילה פרק "קדשי מביד" (טז, ב). דמשו לחז לעינן בכעשדה. ואף
על גב הדשהא דאיכא תרתי דאחי מזה ושור,
כמו חלב וביצים, מכל מקום חשיב לחז דחידוש
שפיר, משום דאין שניהו באין מן החי בעינן
אחר. וכן יש לפירש גבי דבש של בדורים, דלדעא
מקרא פירק קמא דבבבא (ז, א). דשרי, דלא דמי
לחלב, אי נמי, כיון דכל שאר אבר מן החי אסור,
מקרי דחז דחידוש. ועוד היינו יבולים לומר, דכל
ביצים מותרות, בין טעמא בין טהור, מהדאי
טעמא דבפרק קמא דבבבא (ז, ב). דשרינן דמי
אלי דחידומתא לפי שדוא ודע האיל שנקשר
וכן עדי חבא כנגד פנים של חומר, ומסתברא
דהיינו טעמא דשרי – משום דחז דאחי משכבת פת
של חומר, ונקשר מעצמו ונעשה עור מותר,
ולא שייך לצרור הדלי מדי. ולכן מותר, כיון
דמתחלתו בא מחמת השכבת ודע, דהיא
כגולה מוסרית ושרי. ולבסוף, אף על פי
שנקשר נעשה עור, מכל מקום מותר הוא. כמו
פירוש ביצת טרפה שהוא מותר. דבי גריל –
דירשא בעצמא דחז, ומכלו בעי נמי משכבת
זר קארו, וזר מתיא טעמא. חזין במצית
טעמא שאר הכותב, דלבי אינעוין קרא
וביצת טריפה ילפנא מניה כדפירשנו. ומידו, אף
מתישב טעם דחז. ביצים, דכדלוה מותרות
משורת גידין וחשובים כבשר. **לרבות**
אפרוחים של נפתחו עיניהם – לא גריסין כה

לרבות אפרוחים שלא נפתחו עיניהם! – מדרבנן, וקרא
אסמכתא בעלמא. תנו רבנן: יעורלי ביצים – מותרות;
ביצים מורות – נפש יפה תאכלם. ונמצא עליה קורט דם
– זורק את הדם ואוכל את השאר. אמר רבי ירמיה: והוא
שנמצא על קשר שלה. תני דוסמאי אבבה דרבי
אפבווקי: לא שנו אלא שנמצא על חלבון שלה, אבל
נמצא על חלבון שלה – אפילו ביצה אסורה, מאי
טעמא? דשרא תכלא בבבולה. אמר ליה רב גביה מבי
דתיצתה ויחילה הכי. אמר חזקיה: מנין לביצת טמאה
שחיה אסורה? פת תהיה? ששנמי: ואתא בת תענה,
וכי בתי לא תלענה? אלא איזו? זו ביצה טמאה. ודלמא
חינו שמייהו? – לא סלקא דעתך, דכתיב: פת עמי
לאכור פנינים במודר. – ולא? והא פתיה: אעפשה
מספר פתנים ואכל כבנות יענה! – ביצנה זו שמתאכלת

על פניה. – והא פתיה: "אשכנו שם בנות יענה! – ביצנה זו ששוכנת עם פניה. – והכתיב: "תכבדני
חית השרה תנים ובנות יענה", ואי סלקא דעתך ביצה, ביצה בת מימר שירה היא? אלא, פתיה
"היענה", וכתיב "פת תענה", ושאינו תא דפסקא ספרא לשתי תיבות, ומדפסקין לחז ספרא
בחרתי

דברי רבי אלעזר בן יעקב, דעלה אמר בפרק קמא דחולין (ז, ב). מני רבי אלעזר בן יעקב. **איינא** ביצים מותרות – פירש בקונטרס: ביצה טמאה שנכתשה עם הטהרה –
מותרת הטהרים, ומאי בעצמא הוא ולא ידבי טעמא כלל אטעמא דחולין בפרק "גיד הנשה" (חולין צחא, א) דאי איירי שם כדבי. וגם חלקם שם בין שלקו עם ביצים שיש שם
אפרוח, שלקו עם הטמאים. אבל הבא לא מסתברא לרבינו חם לאוקמי כדבי, דלא שייך האי דינא הכא. ונראה לי כמו שפירש בערוך, שדכו והתרנגולת על בית דמהה ומפלת ביצים
שלש וגמור, ולא איירי מדי בדישול, ולשון יעורל שייך עליה, כמו (איוב כא) "שור עיבר ולא יעורל". והוא חשאת מעין ביצים מותרות. ופירוש חשאת בחרתי ביצים שפיהו, ואתא
לאשמועינן דלא חשיב אבר מן החי, וכן פירש גמור לגמרי. ובידושלמי נוסכת חרותות ופי' דחז לעינן ביצים ששלקו ונמצא בהן אפרוח דחיהו בדי דהם. גריסין כולל הוא
מילתא: שמעון בר אבא אמר רבי תנאי: מעשה בא לפי רבן גמליאל ברבי, ואמר אבא הורה בארבעין ושבע, ואנא מוריאנא בארבעין וחמש. ואמר רבי חייא בר חנינא: מעשה בא
לפני רב דנאנא. ואמר לקיף איסור מעלין את הדירה. הוא הדינא הוא ששלקו בקליפות, או קלותות בקליפות. אבל אי שלק ביצים קלותות בשאנן קלותות, או שאנן קלותות בקליפות
– צריך שיעור אתא מפי יעורלי ביצים, שדור עיבר ולא יעורל. ביצים שדריקמו אסורות. ביצים מורות נפש יפה תאכלם, מצא בהם דם – קולף מקום הדם, דעאן לשון דירושלמי.
משמע שפירוש דירושלמי, דאיייר ביצנים ששלקו, אבל תימה דמייני חתם דשרי עיבר ולא יעורל! ודעה שאנו מנוגית דירושלמי, דהוה תלמיד גהודי. ונחשבתא במסכת
תרומה (פ"ט ב) בפרק "דג טמא" משמע כמו שפירש הערוך. ודבי תניא דהם: ביצים (וטהרות) ששלקו עם ביצים טמאים, אם יש בהן בנות טעם – אסורין, ואם לאו – מותרות. יעורל
ביצים מותרים אבלה. ביצים ששלקו ונמצא בהן אפרוח, אם יש בהן בנות טעם – אסורות, ואם לאו – מותרות. ביצים מורות – דעאן דפיה תאכלם, ואם מצא בהן חתם
דם – זורק דהם ואלא תשא. אטבל דם את חתמים, בין חיים בין מתים, משמע בחרתי דיעורלי ביצים ויכושש ששלקו רבי מילי ניהו. **והוא** שנמצא בקשר
שלה – פירש הקונטרס: דכתיב גזא אוכל השאר, כיון דנמצא על הקשר. והוא דע תרנגול הקשור בראש חבד של ביצים, ומשם יצירת האפרוח מתחיל, וכיון דעדיין הוא של ואם
נחפור בלח "אחי" – הלכך אוכל השאר. אבל אם נמצא על חלבון שלה – בהיצה כולה אסורה. כדמפרש לקמן. דשרא תכלא בבבולה. פירוש: נתפשט הקלקול בבבולה. והא ולא
נקט בלשון "לא כדנקט אבא פאסוקי, ולמאן חבי: לא שנו אלא שנמצא על הקשר שלה, דאין צריך חלשן – מצנין חבולה בבבולה, מצנין למימר דאין לשון כל חכמים
חזין בעינן אחד. ומדע קשה לדפרישנו, מדאמר פירק "דשחיה" בברייתא: **אנא דם ביצים שאנן מן בשר, יצא דם חבנים שפלו דחור. ומשמע דחז דהכי**
דשרי דם חבנים דהיגין כל זמן שישען עליהם זכיר שהוא מוח – הוא דחזין נמי דם ביציהו ויש למור דמדרבנן דחמירי בדם ביצים, גוריא אסור דם עוף, שהביצה בא ממנו. ומדאורייתא
שרי אף על פי שהאפרוח ניצר בשם, דהיינו על קשר שלה. ואף על פי דהדין אפרוח כלסוף, השתא מדידא לא חז מן בשר, שאין כאן קריח בשר כלל. ועוד יש למור: דדם שעל הקשר
אסור מן הטהרה, דחשיב מין בשר, כי שהאפרוח ניצר ממנו. דאין דשרי במסכת ברייתא (שם) דם ביצים – דלמא חשואן דם בקשר אלא במקום אחר, שמאזני דם את האפרוח ניצר,
ואל חשיב מין בשר. ומצנין חבן עמינש ברות, אפילו דלמור מוחר לליתא חוריה, ואותו דם אינו בא דלמא מחמת נשיבת תרנגול לרנגולתו. וכן שפירש בקונטרס: דם שחז חזין
לקשר הכל אסורה – והו' כשעשן בקשר ותפוח דש הוא חזין לקשר. אבל כשאין דם כלל על הקשר אלא במקום אחר – מותר, בדפרישתי. ואין לקושטא לפי זה: ברה הכי, דנפסלי
אבא דרבי פאסוקיין בן חלבון לחלמון – דאין ליה לאפלטין בחלבון גופיה בן דם הקשר לשאין על הקשר, כמו רבי ירמיה דלאו פירא אחר. דוא מפליג בין נמצא על הקשר של
הקשר לנמצא על הקשר של חלבון. ודע ר' למהר"ך דהוא דבן דם ביצים לגמרי, דעאן דרבי יעקב דרבי אבהו דהוא שנמצא על הקשר שלה – לא זרק את הדם
ואוכל את השאר. אבל אין אף הדם על הקשר אלא במקום אחר – מותר אפילו הדם, ואין צריך לזרוק, וכן משמע בירושלמי דתרומות ופי' דחז, דקאמר ברה הדיא שהבאתי לעיל
מביצים מורות: מצא בהם דם – קולף הדם. ובידושלמי אינו מזהיר כלל נאכילת שאר הביצים אלא מן היתר הדם, משמע דכל החילוק שאומרים אבוארים חזירין כן – על הדם
עצמו, בדפריש שבעתה: רבי יצא סליק למבאקא לרבי אחא בריה דרבי יצחק, אשבחיה דריבן וקאמר: לא שנו אלא חלבון מותר. והוא סבר דהוא גמיר מן דאבדחתיה,
אתא רבי אבדו בשם רבי יוחנן: בין בחלבון בין בחלבון חזירי דאין בריה דרבי אבהו דרבי הלפתא ברה כשאינו דלמא אסור – כשנמצא במקום ובכורו של חלבון,
ואפילו חלבון – דהוא שנמצא במקום ובכורו של מוחו שממנו נולד. דעאן לשון דירושלמי. משמע דאמאי דרבי אבהו בברייתא: קולף מקום הדם, קאמר ברה הכי: לא שנו אלא חלבון
אבא חלבון מותר, משמע מותר ואין צריך לקולף. והנה רבי מיימר דרבי אבהו: בין בחלבון בין בחלבון אסור. ובורר הכי מיימר בירייתא דרבי הלפתא ברה כשאינו דלמא אסור חלבון
מותר. ודמהו דהוא שחז טעם פופ, דעאן לקולף חלבון אסור חלבון מותר. ובורר פופיה קאמר ברה הכי דרבי יעקב דרבי אבהו: לא שנו אלא חלבון אסור חלבון מותר, משמע במקום
ובכורו של חלבון, פירוש: ובכורו – קשר שלו, כי גם בחלבון ושען הקשר מותר אפילו הדם, ובא רבי יעקב דרבי אבהו דרבי אבהו בברייתא: חלבון אסור חלבון
מותר, ולומר שגם חלבון שאסור – והו' דקאם במקום ובכורו. כי (גם) במקום אחר – דם ביצים מותר אפילו בחלבון, ובכתיב גזא אוכל חלבון אסור חלבון מותר. וקם רבי יעקב
בשטותיה דרבי יוחנן דלעיל מניה. וברייתא דרבי הלפתא ברה כשאינו – כשטותיה דרבי אבהו דרבי יצחק.

חולין. פרק שלישי - אלו טרפות דף סה עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
רלא

1 **בתורה** – בשתי תיבות. **בשני שמים** – "בת" מבין "ריעה" ובזמן. הכי גרסין י"ש
2 **לו אצבע** יתירה **וזנב** וקורקבנו **נקף בידו שהוא מחור** – וארישא סמך, חתנא
3 **לית כל עוף הדורס טמא**. ואם אינו דורס ויש לו עוד שלשה סימנים, דהוו לכו
4 **ארבעה** – בידוע שהוא טהור. **את גליו** – אצבעותיו. **הקולפ מן הארץ** –

ששורדיקן לז מאכל, קולטו לחתן פון
ומקבלו פון הארץ. ציטירט. — מכירין דו
שדא טוהרוד חזק ציטירט. קולט ואובל —
שאנו מנחוד לארץ עד שלא יבלענו. שכן —
כמו שזכר. — דומה להם במורחיה.
— הלך — ונעלה ואמרינו לבן, בענין הרחיוד.
— חל — מן חוב בלשון ארמי. איסכא —
ואן לז קרצילעס קשנעטוד, תוביל לארוד
זמן. אשר אל כתיים — חוב, וראש לז
קרי. רשון גיפול גראן יוהאנ וירושלמי —
כך שמש. צפיריט כריים — מן ארבה דאן
לז גנחת. חל לארבה בלדקלען. יוהאנ —
שלעס דיש לז גנחת. — ערנבויס — מן חירול
דיש לז זנב. ולשנים הראשונים אין זנב.
— הרחיבויס — מן חוב, ואנז דומה לארז
במראה. דבי רבי ישעאל אגט — חל
למינעד' לאו פרטי גינדוד כדאמרן, דלא
מריב אלע מינע דכל דח. אלא כללי גינדוד.
דיש כאן כללי כללוד ופרטי פשוט. כלומר,
כללוד כללוד כללוד כללוד כללוד לארז,
ואתוד לדרשד. ופרשן הבאן שלא לצורך
תאר פשוט, ולדרשד באו עד כרין. ולקמן
מפרש לז ואיל, ולשלעס חובן קזן הפערט
מפרש לז חורבד, ולמינעד' הכתובין ענודם חל
כללודט שלא חורבד.
ציפור —

21 עֲבָשׂוּ וַעֲתִיד לִגְדֹל לְאַחֵר וְזֶמֶן בְּזֶמֶן הַחֹסֶל - מוֹתֵר, רַבִּי אֱלֶשֶׁר
22 בְּרַעֲיָם" - אָף עַל פִּי שְׁאֵין לוֹ עֲבָשׂוּ וַעֲתִיד לִגְדֹל לְאַחֵר וְזֶמֶן. מֵאֵי
23 תֵּנוּ בְּרַנֵּן: "אֵת אֶחָד מֵהֶם תִּאֲכֹלוּ אֶת הָאֲרֶבֶה" וְגו', "אֲרֶבֶה" - זֶה
24 "חֲרוּל" - זֶה נִיפּוֹל, "קֶבֶד" - זֶה בְּרִיאָה; מִה תִּלְמֹד לומר "לְמִינֵי"
25 אַרְבַּע פְּעָמִים? לֵהֱיָא צִיפּוֹרֵת בְּרַמִּים, וַיִּחְנֵא וַיְרַשְׁלֵמִית, וַהֲעֵן
26 יִשְׁמַעְאֵל תֵּנָא: אֵלּוּ כֻלָּי כִּלּוֹת וְאֵלּוּ פִּרְטֵי פִּרְטוֹת, "אֲרֶבֶה" -

דריש: אף על פי שאין לו עשיון וזיחה לו קודם לכן, בפרק קמא מגילה (ג.ב.) אל ומתרגמין: קדימין ליה; פירוש: שהיה לו לקדימין ולעדה. ומצות עיניה קדומת ומתאיא אשר אל יעד וזיחה, ואף על דא דכתיב באילו חביב ביו, כלומר שהי' דביל יעד משתעין קרי. אגם יעדה היתה צריכה וגם אל היתה צריכה בפרק שמי' וכל חיבא דכתיב "לא" באלף ממש הוא; הוא כתיב "בכל צרחא אל עז ומלאך פניו ה' שרצה לומר" אשר לך ביו, אף על דא דכתיב באלף. ואדרבה סלע מצינ' ש' לזם "צרחא אל צר" — אל מוכח מנופיה דקרא שיהקדוש ברוך הוא בכיכול מצינ' בחרתא ש' תומה מוכיבית "אל באלא, רבגי למינ' דקרא ש' פאן לו בעשויא דאז מסק מדשני למכתב באלף, יותר מכל אותם "לז' שרצים לומר הן שכתובין ביו, שמע מינה — אינה צרה. **א**לו כלל כללות ופרטי פטות — כדרשנין בסמוך, ודאשר לו כריעם רבי ישעמאל סלעם לכלל ופרט ובלל, וסלעם קרא ויתירא למישר ראשו ארוך כדבסמך "למיניה" הוא אמרני דקאמ' סלעם שר ראשו ארוך, כלל בשאר, לא, דלתי כתיב ולא קאמר "כללי כללות" למימר דכל אלו אריוין לדומם בבבל ופרט ובלל. אלא הכי קי דרואי, וארבה הרעול בלבד דם ודאמיס בכלל ופרט בדומה בשעתא. וסלעם — למישר ברייא ברבייתא — ורמיניהו — סלעם — כדמפרשי לפי מסביר דנפשיה כדפרישיה. ואם ויהיה ד' בלל אחז משלשתן בסוף ויש לומר: משום דהרעול חזר ויהיה לו ע' בלום שם באמצע בין ארבה הרעול לשום דרשה, דלא על זמנ' הוא שכתבו שלא במקומו. וכיון ש' יתכן ש'למיניהו' יהיה עומד על ארבה הרעול ליהות קלן כלל ארוחן בפני עצמם. וסלעם. ויהי שיש לארבה הרעול לכל אלו כלל בפני עצמו, ואזי שיהיה נדונינ' חסד צריך לעשות גנן אפ' בשניהם. מארבה הרעול, וללמ' משניהם דהא שניה משניהם יתירא הוא. והכי פירושהו דברייתא לפי המסקנא: אינה רח' גנן א' משלשתן בהצד הרעול — סגי לעשות גנן א' משניהם. ואייר' ליה סלעם לרבינו ראשו ארוך. והא ד'

תרי שמות נידהו - אֶלָּא
סָס לָהוּ סְפָרָא בְּתֵיר, הָבִי
יֵי הָתָם - בְּשִׁמְתֵי תִיבּוֹת
פְּסִים לָהוּ, אֶבֶל הָמָּא -
לָהוּ. "אֶבֶל אִמְרוּ חֲמִמִּים
לְאוֹמְרִי: דּוֹרְס וְאוֹכֵל -
נִבְעֵי וְתִירָה וְחָפֵס וְקָרְנָה
נִבְעֵי, אֲלֵעָזָר בְּרֵבִי, דְּרָגוּ
יִירָה, אֵם חוֹלָא אֶת דְּנִלְיו
סָמָא, שְׁלֹשׁ אִמְרוּ: כֵּל עוֹף
יִפְרָתָא נִמְי מְקַלֵּט קְלָתָא!
יִרִי, אַחֲרִים אוֹמְרִים: שְׁכֵן
יִים - טְהוֹר, כְּמָאן - כְּרִבִּי
יִאמְרִי: לֹא לְחִנָּם הִלְךְ
שְׁהוּא מִינֵי? - אֶפִּילוּ
יִרְנִי, וְכַתְּבִיבִים כֹּל שֵׁשׁ
יִבְרִי, הִזְדָּה אֶמֶר רַב: רַב־
יִאמֵר רַב פֶּסָא: הִלְכְּדָּא,
הִקְפּוֹדָא, תִּנּוּ רִבְנָן, אִין לֹא
יִי יוֹסִי אוֹמְרִי: "אֲשֶׁר לֹא
זִלְי? אֲמַר אֲבִי: אֶסְקְרִין.
כֵּאֵי, "סְקִיעָם" - יְהִי רִשּׁוֹן,
יִתְיָהוּ" לְמִינֵיהּ" "לְמִינֵיהּ"
כֵּאֵי, וְתִרְבּוּנִיתָא, דְּבִי רַבִּי
גּוֹבָא, "לְמִנֵּי" - לְחִבִּיא
צִיבּוֹת

רבי יוסי אומר ושמו חגב – אומר היה הרב רבינו יצחק בריה מאי: דרבי יוסי מפריש
מילתא דחגב קטא. ולא פליג. בדומה בגמרא. דחגב רבי רבי ישמעאל דרדש
כלל הפרט וכלל, ומרבה כעין הפרט כל דאית לה ארבעה סימנין, ודרש "חגב" לשמו
חגב. וחגב דבי רב לא דרש "חגב" לשמו חגב, אלא קאמר "חגב" – חן, ודיקא, ולא
מרבה מדי מוכחן הפרט. ובגי חמשה סימנין:
דקן ארבעי, דקן ראש ארוך, ופסיל ראש ארוך.
וחגב מנתיקין, דקתני ארבעה סימנין, ולא
קתני אין ראש ארוך – שעמו מנה דקטן כחגב
דבי רבי ישמעאל דמכשיר אפילו ראשו ארוך.
ואם תאמר: לאיתן די דכתב דחגבא "חגב" לשמו
חגב: תיפול די מלמדי הפרט, כמו דאית ארבעה
סימנין? ויש לומר: לפי שאין סימן זה דשמו חגב
חשוב כשאר סימנין, ולא היה מביענין לה.
כי הוה דלא בעיטן אין ראש ארוך, ומרבינן
אם על פי דראשו ארוך. ומתאני טעמא נמי
איצטריך לאשמועינן בקרא כרעים בהדיא. אי
כרעים איצטריך לדרושישך בגמרא: אלא
די כעשיה תימור לנולד ארז זמן, אי נמי, לכלל
ופרט, כדקאמר בגמרא: "אשר לו כרעים" –
כלל. אלא כיאן לא פריש שיש באחד מנתי ארבע
או ממני שלעם חורגול שאן שמו חגב ארבה
לוהם כרעים, ואי לאו דהבחינו דקאן בהדיא
הזה מכושרין להו, דבכלל ארבה ושלעם חורגול
נינהו. דאם כן יבי קאמר בגמרא דחגב דבי
רבי ישמעאל וחגב דבי רב איכא בעיה דראשו
ארוך – ליתא דאיכא בעיה דקאן שמו חגב.
דלחגב דבי רב שרי ולחגב דבי רבי ישמעאל
אסור. כן מוכרעים קשה. דקאמר בגמרא: "אשר
לו כרעים" – כלל. ארבה שמו חורגול –
פרט. אודרבה, ויש פירי מרבה יותר מן הכלל,
דכללא מרעטע כל ארבה שלעם חורגול שאן
להם כרעים, ומשטח מרבה. וכי ודאי גזולא לא
אשכחנן דעביד כלל ופרט.

[illegible]

ואין ראש ארץ ניבעי בחדי תרין שלשה סימנים – משום דשטרא הוא לרובי סימן גרועי
מבולא. ורבינו יצחק בן אשר מפרש, שאך שום מין חגב שדורא חסר מתוך ארבעה סימנים
דמתניתין, שלא יתא חסר כמו בן או ראשו ארץ או סימן אחד בהדיה. אבל אפשר שחסר
סימן של ראש ארץ, ויהיה לו ארבעה סימנים דמתניתין, ואם תאמר: והשתא משמע

דלמא דבי רבי ישמעאל ולתנא דמתניתין שר
ראש ארץ, ובמכתב קטב בשלד, פרק רבי
עקיבא (גכ.) נמי אמרין דרב בתנא מערב
שיטתא אפומא. אמר ליה רב: שקליה, כי תידי
דלא ניהורא מילא קא אביל ליה, וקא עבר משום
אל תשקצו את נפשותיכם, משמע דליכא
איסור משום חגב טמא, ולא סלי ליה אלא מפני
שהוא דהו. ודשמיטתא דראש ארץ, כדאיתא
פרק ראש השנה (עבודה זרה ל"א) דרב העי
וויס בן יצחק על איל קמצא דכן, שמשפר שר
פער דאיל קמצא דאן שושפיה, ופליגי וכן
יעבר דבבבא דראש ארץ, דרב רחיי ב רבא אמר
סוסבלי, ופליגי בכפפז דחפץ את רובי א בעינא
רובא דמנבר, אבל בראש ארץ דבלי עלמא
לא פליגי דאסור. וזהו תימא דבין דקיימאן
דראש ארץ שרי, אמאי קאמר תתם בן רחיי ב?
אמי דאסור לבולי עלמא? ונראה לרבינו תם
דגיס תתם דבלי עלמא לא פליגי דשרי, וכן
מצא בספרי שו, ואלא ארבה כראי דחורול ולא
ראי דחורול כראי ארבה ולא ראי שניה כראי
שלם ולא ראי שלם כראי שניה – מה
שלוש תחלה ארבה חורול ומנחם שלם עד
לבסוף, אף על פי שהוא תרגום תלמודי
קדם חורול – והו לפי שארבה דחורול חלוקים
אין מהו חורול ממה שחלוק כל אחד מהם מלשלם.
כי כל אחד מהם אין חלוק מלשלם אלא מדבר
אחר, וא מנחתא אין מנחם, אבל ארבה חורול
חלוקים זה מזה בשני דברים, שארבה אין לו
גבחת ואין לו זנב, חורול יש לו שניהם, כדמוכח
בסוגיא דחורול על זה גבחת, כשכאב לפשר
דשלם קרא יתירא הוא. ועוד יש לומר דלך
תפס ארבה חורול – לפי שהם עיקר הדרשה
כדמוכח בסוגיא, דמסיק דסלק קרא יתירא הוא.
ותאם למשיר ארבה חורול, וכן יתירא כיון
דשוי בארבע סימנים מיתתין ולא פרכין –
דסבירא ליה כלא תרוא דאמר, נמו שפירש
בקוטנא, ולבית לא אינשדיר ליה לכתול
צדיק, דאמר בפירק "בכל משרבין" (עירובין
כחא) דלמנא דאית ליה כלא תרוא דוקא –
מרבין כל דדמי לא דמי בשני צדיק, אבל נאן
דאית ליה כלא תרוא דוקא – על מרבין עד

דדמי ליה משלש צדיק, אי הכי, דחורול דאית ליה זנב נמי לא לכתוב בו אלא על כרחי,
מאינשדיר למכתב דחורול ששום דלא הוה לפינא ליה מארבה טמעה, ויש שיש לו זנב
אם בן סבדא ליה דכללא קמא דוקא, ולחכי מעריץ שיהא חורול דחורול, והאל (ובו)
[ובן] גם אין ראש ארץ ואין נוצרין שיהא זה נוצרין דאמר ואפילו סיבור דכללא קמא דוקא
– לא יצריך דחור משלשה סימנים, והא בפירק "בכל משרבין" (שם כחא) לא מציבין אלא
שן שלשה צדיק אפילו למנא דאית ליה דכללא קמא דוקא. והא מזה לשננו, ודבא נמי
ליקע צדיק אפילו שני סימנים – דארבעה בנפיש, ובכפי חופץ את רובו, אבל סימן
דקצורלים ורגלים – כתיב בהדיא "אשר לו כרעים ממעל לרגליו", ולא אחו מפרטא.
הלקח, אי אמר כללא קמא דוקא מעריץ נמי או זנב או אין ראש ארץ, והשתא לא לפינא
מן הפרשות רק שלשה צדיק כמו בעירובין (שם), ומיהו, לא צריכין לשננו הכי, אלא
אפילו ליה קצורלים כאן בחשבוין בעירובין צדיק, ונאמר שלא נכתבו ביה לחוסף
שלשה

דוקא, והוה ליה כלל מוסיק על הפרט ואיתרבו כל מילי, ואותיבא כללא קמא למהויה בפרט
למעיט, וזהו בתרא דוקא, ותנא דבי רבי ישמעאל כלא דאמר בתרא דוקא כסידא ליה, אי הכי –
ולו יש זנב, אלא – מאי טעמא לא אייתי מנייהו – משום דאיכא למיפדך בו, והכי נמי איכא
דמאי פרכת – להנך השווה? אי פרכת: מה לארבה שכן אין לו גבחת תאמר שלם – דרי חורול יכית, ומה חורול דיש לו זנב – דרי ארבה דאין לו זנב. הוה חורול
הנך השווה שבוך, ששון בארבעת סימנים ואין ראש ארץ. תנח ענין – זו מדה בתורה, דבר שאינו ענין לגוף – תנח ענין לדבר אחר.

צִפּוֹרֹת פְּרָמִים. אִין לִי אֵלָא הָבָא וְאִין לִי גִבְתָּה, הָבָא
וְיֵשׁ לִי גִבְתָּה מִנֵּי? תִּלְמִד לֹמֶר: "סִלְעָם" – זֶה
נִיפּוֹל, "לְמִינֵהוּ" – לְהִבָּא אֶת הָאִשְׁשָׁף, וְאִין לִי אֵלָא
הָבָא וְאִין לִי גִבְתָּה, הָבָא וְיֵשׁ לִי גִבְתָּה, הָבָא וְאִין
לִי זָנָב; הָבָא וְיֵשׁ לִי זָנָב, מִנֵּי? תִּלְמִד לֹמֶר: "חֲרָגֹל"
– זֶה רִשְׁוֹ, "לְמִינֵהוּ" – לְהִבָּא אֶת הַפְּרָסָפָה וְאֶת
הַשְּׁחָלִית, וְאִין לִי אֵלָא הָבָא וְאִין לִי גִבְתָּה, הָבָא וְיֵשׁ
לִי גִבְתָּה, הָבָא וְאִין לִי זָנָב, הָבָא וְיֵשׁ לִי זָנָב, הָבָא
וְאִין רִאשׁוֹ אֲרוֹךְ; הָבָא וְיִאשְׁוּ אֲרוֹךְ, אֲרוֹךְ אֲמַרְתָּ, הָבָא
הִירָא אֲתָה דִּין בְּנִין אֵל מְשַׁלְשָׁתָן: וְאֵל רִאִי מִנֵּי? כְּרָאִי
חֲרָגֹל, וְלֹא רִאִי חֲרָגֹל כְּרָאִי אֲרָבָה, וְלֹא רִאִי שְׁנִינִים
כְּרָאִי סִלְעָם, וְלֹא רִאִי סִלְעָם כְּרָאִי שְׁנִינִים; הַצֵּד
הַשְּׁוֹה שְׁבָחָן – שִׁישׁ לֹא אֲרָבָה רְגִלִּים, וְאֲרָבָה בְּנָפִים,
וְקָרְצוּלִים, וְכַנְפֵי חוֹפִין אֶת רוּבּוֹ, אֶף כֹּל שִׁישׁ לֹא
אֲרָבָה רְגִלִּים, וְאֲרָבָה בְּנָפִים, וְקָרְצוּלִים, וְכַנְפֵי חוֹפִין
אֶת רוּבּוֹ, וְתֵלָא הַצֵּדוֹר הֵהָּ יֵשׁ לֹא אֲרָבָה רְגִלִּים,
וְאֲרָבָה בְּנָפִים, וְקָרְצוּלִים, וְכַנְפֵי חוֹפִין אֶת רוּבּוֹ, יִכּוֹל
וְיֵהָא מוֹתֵר? תִּלְמִד לֹמֶר: "הֶגֶב" – שִׁשְׁמוֹ הֶגֶב. אִי
שְׁמוֹ הֶגֶב, יִכּוֹל אִין בֹּ פֶל הַסִּמְיָן תִּלְלוֹ? תִּלְמִד
לֹמֶר: "לְמִינֵהוּ" – עַד שִׁיָּהּ בֹּ פֶל הַסִּמְיָן תִּלְלוֹ.
פִּירָה רַב אַחֵא: מַה לְהֶנֶךְ שִׁשְׁן אִין רִאשְׁן אֲרוֹךְ; וְכִי
תִּיבִי, מִיָּן דְּשׁוּי בְּאַרְבַּע סִמְיָנִים – מִיִּיתִינִן וְלֹא פִּרְסִין; וְכִי
אִי הֶכִי, חֲרָגֹל נִמֵּי דְשׁוּי לְהוֹ – לֹא לִיכְתוּב, וְיִתִּיבִי
מֵאַרְבָּה וְסִלְעָם! אֵלָא, אִיכָא לְמִפְדֵּי: מַה לְהֶנֶךְ שִׁשְׁן
אִין לְהוֹ זָנָב – הֶכִי נִמֵּי אִיכָא לְמִפְדֵּי: מַה לְהֶנֶךְ
שִׁשְׁן אִין רִאשְׁן אֲרוֹךְ! אֵלָא אֲמַר רַב אַחֵא: סִלְעָם
יִתִּירָא הוּא; לֹא לִיכְתוּב רִמְקָנָא סִלְעָם וְיִתִּיבִי מֵאַרְבָּה
וְחֲרָגֹל; דְּמֵאִי פִּרְכִּי: מַה לְאַרְבָּה דְּאִין לִי גִבְתָּה –
הִירָא חֲרָגֹל דִּישׁ לִי גִבְתָּה! מַה לְחֲרָגֹל דִּישׁ לִי זָנָב –
הִירָא אֲרָבָה דְּאִין לִי זָנָב! סִלְעָם דִּכְתִּב רִמְקָנָא לְמַה
לִּי? אִם אֵינִי עֵינִן לְגוֹף – תִּנְהוּ עֵינִן לְרִאשְׁוֹ אֲרוֹךְ.
בבאי

הצירור – מין חגב טמא. תלמוד לומר חגב – דלא אינשדיר, דהא איתרבו כל
השחין לוח בארבעה סימנים. ששמו חגב – וכל האמורין למעלה ששם חגבים. ויכל
אין בו כל הסימנים הללו – ולקמן פרק חגב, דאיתא לכתוב, דאיתא חורול חורול חתיב
תלמוד לומר לפינהו – דחורול, ודחורול "כללי כללות" ופרשית פשוט" דחורול לעיל,
דחאי "חגבי" ר'למנח" – יתיר ניהור דרשה, ושלם נמי מיתרין ליה לקמן, הכי
גרסין: פריך רב אחא, עד: תנחו ענין לראשו ארץ, וחדר גרסין: בבאי קמפלגא, הכי
עדי: כי האי גונא מכתב. וחדר גרס: אמר מר אי שמו חגב וכו', מה להנך השווה
שכחן וכו' – דהא על כרחי עד דדמי ליה לפרט בכל צדיק בעינן לתנא דבי רבי
ישמעאל, ובי תיבא – סבירא ליה, דבין דדמי ליה במקצת – מרבין ליה בכעין
הפרט, כדפליגי תנאי גמרא ופרט בכל בלא ופרט בכל, דאיכא אמר דאמר כל
קמא דוקא, והוה ליה בכל ופרט בכל בלא ופרט בכל, דאיתא בלא בתרא
שהוא מוסיק על הפרט מיד דדמי ליה לפרט בכל צדיק, ואיכא למנא דאמר: בתרא

הצירור – מין חגב טמא. תלמוד לומר חגב – דלא אינשדיר, דהא איתרבו כל
השחין לוח בארבעה סימנים. ששמו חגב – וכל האמורין למעלה ששם חגבים. ויכל
אין בו כל הסימנים הללו – ולקמן פרק חגב, דאיתא לכתוב, דאיתא חורול חורול חתיב
תלמוד לומר לפינהו – דחורול, ודחורול "כללי כללות" ופרשית פשוט" דחורול לעיל,
דחאי "חגבי" ר'למנח" – יתיר ניהור דרשה, ושלם נמי מיתרין ליה לקמן, הכי
גרסין: פריך רב אחא, עד: תנחו ענין לראשו ארץ, וחדר גרסין: בבאי קמפלגא, הכי
עדי: כי האי גונא מכתב. וחדר גרס: אמר מר אי שמו חגב וכו', מה להנך השווה
שכחן וכו' – דהא על כרחי עד דדמי ליה לפרט בכל צדיק בעינן לתנא דבי רבי
ישמעאל, ובי תיבא – סבירא ליה, דבין דדמי ליה במקצת – מרבין ליה בכעין
הפרט, כדפליגי תנאי גמרא ופרט בכל בלא ופרט בכל, דאיתא בלא בתרא
קמא דוקא, והוה ליה בכל ופרט בכל בלא ופרט בכל, דאיתא בלא בתרא
שהוא מוסיק על הפרט מיד דדמי ליה לפרט בכל צדיק, ואיכא למנא דאמר: בתרא

צִפּוֹרֹת פְּרָמִים – מין ארבה, שלשניה אין גבחת, ואין לי אלא – מין חגבים הבא
לפניו ואין לו גבחת – יש לנו להביאן מארבה, שיש כאן כלל ופרט וכלל,
כדמפרש לקמיה: "אשר לו כרעים תאכלו" – כלל, ארבה – פרט, למנחה – חור
וכלל, ויש לך לרבות בכעין הפרט ודמיון לו בכל סימנים, שיש לו ארבע סימנים
דמתניתין, ועוד תנשי, שאין לו גבחת –
שאין ראשו מרוע, והוא לפינהו ויש לו גבחת
– שאינו דומה לארבה אלא בארבעה
סימנים האמורין במשנתנו. תלמוד לומר
כלעל זה נפול – ולוח יש גבחת דחורול
הכתוב, וחדר כתב "למנחה" להיות כלל,
ולידון עם "אשר לו כרעים" בכלל ופרט
ודמיון אשכנח, והוא חורין ליתנא דרשומת,
וחדא מנייהו נקט דיש לו גבחת, ולקמיה
פריך, דא אמרן לעיל: כלעל הוא רשון,
והבא מפרש ליה: דהוה נפול ואין לו –
לחבשיר בשני דנין של כלל ופרט הללו,
אלא הבא לפינהו ואין לו גבחת – דהא רבי
למנח" דארבה, והבא ויש לו גבחת –
דאיתרבו למלמנח" דשלם, והבא ואין לו
זנב – כלומר, ובכד שביא לפינהו ונראה
שאין לו זנב, דלארבה טלעמא אין לו זנב, ואבתי
מחשבת סימנים נענה, הבא ויש לו זנב מנין –
שאינו צריך לחזור אלא ארבעת
הסימנים תלמוד לומר חורול – דיש לו זנב,
ר'למנח" חור וכלל לחכי – לידון בעין
הפרט, ולחבית דהכרספת ושלם, וזהו
הדין לערצובא, ואי נמי, דהא דהא, מר קרי
ליה ביה ומר הכי, ואין לי אלא הבא לפינהו
– בין אין יש לו גבחת ובין יש לו שכן ואין
זנב ובין שיש לו, דהא כלולא איתרבו, והבא
ואין ראשו אריך – כלומר, ובכד שיהא בא
לפניו ואין ראשו אריך, ודחורול מנשה
סימנים, והנך כלולא אין ראשן אריך, והבא
וראשו אריך מנין – וכלבד שידמה
בארבעה הסימנים, היר איתת דין ב' לא ראי
בו' – שיש בזה מה שאין בזה, ועל כרחי כל
סימני הטהרה תלוי בנבן גבחת, דאיש לו
לא וכו', הדי השווה שכחן בו' אף כל ב' לו
– לאינשדיר, ולקמיה פריך: מה
להנך השווה שכחן שכן אין ראשן אריך,
ד"קצורליך" גרסין, ובין האי תנא לתנא
דלעיל ליכא אלא דין דרשה, דהאי מרבה
ראשו אריך, ותנא דרבייתא דלעיל ליה ליה

אית אגון אמרין, שאין רשות לשומר עליה, לא שנייא בין באותו מקום בין במקום אחר, לצורכו – חייב, לצורכה – פטור.

הלכה ז' מתני' המפקיד מעות אצל חברו, צררו והפשילן לאחריו, מסרן

[דף י"ג ע"א]

לכנו ולכתו הקטנים, ונעל בפניהם שלא פראוי – חייב, שלא שומר כדרך השומרין. ואם שומר כדרך השומרין – פטור.

גמרא אמר רבי יוסי: ותשמע מינה, בר נש דיתב לחבריה פליטורין בשוקא, מסרן לכנו וכתו הקטנים, נגנבו או אבדו – פטור מלשלם, שאני אומר לא על דעת פליטורין בשוקא!

מתי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא? בזמן ששימר כדרך השומרין. נעל פראוי, קשר פראוי, נתנן באפונדתו, צררו בסיניו, והשליכן לפניו, נתנן בשידה ובתיבה ובמגדל, נגנבו או אבדו – חייב בשבועה ופטור מלשלם. ואם יש עדים שעשה כן – אף משבועה פטור.

נעל שלא פראוי, קשר שלא פראוי, הפשילן לאחריו, נתנן פראש גגו ונגנבו – חייב לשלם!

נתנן במקום שנוהג ליתן שלו, אם היה ראוי לשמירה – פטור, ואי לא – חייב:

הלכה ח' מתני' המפקיד מעות אצל השלחני, אם צוררין – לא ישתמש בהם. לפיכך אם אבדו – אינו חייב באחריותן. ואם מתרין – ישתמש בהן. לפיכך אם אבדו – חייב באחריותן. אצל בעל חבית, בין כך ובין כך – לא ישתמש בהן. החנוני כבעל חבית, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כשלחני.

גמרא רב הונא אמר, רבי ירמיה בעי: מה "צוררין"? בחותם, או צוררין שלא בחותם? אין תימר בחותם, שלא בחותם – מותר. אין תימר שלא בחותם, כל שפן בחותם!

הלכה ט' מתני' השולח יד בפקדון – בית שמאי אומרים: ילקח בחרס ויתר. ובית הלל אומרים: כשעת הוצאתו, ורבי עקיבא אומר: כשעת התביעה. החושב לשלח יד בפקדון – בית שמאי מחייבין. ובית הלל אומרים: אינו חייב עד שישלח בו יד. ביצד? הטה את החבית ונטל ממנה רביעית, ונשברה – אינו משלם אלא רביעית. הגבית ונטל ממנה רביעית, ונשברה – משלם את הכל.

גמרא ביני מתניתא: כשעת תביעתו בבית דין.

רבי ירמיה בשם רב: הלכה כרבי עקיבה אפילו בית הלל חלוקין עליו.

רבי בון בר חיה: מעשה הוה והורה רבי כרבי עקיבה.

אמר רב הושעיה: בשאין עדים. אבל אם יש עדים – כל עמא מודיי על הדא דרבי עקיבה.

אתא עובדא קומי רבי נסא והורי כרבי עקיבה.

ומה טעמא דבית שמאי? על כל דבר פשע. מה מקיימין בית הלל על כל דבר פשע?

[דף י"ג ע"ב]

יכול אין לי אלא הוא וכו'.

ומאי טעמא דבית שמאי פשע, על כל דבר פשע. מה מקיימין דבית הלל פשע, על כל דבר פשע? תיפתר: ששלח בו יד על ידי השליח.

רבי יוסי בר חנינה בעי: מה את אמרת ליטול נטל, והתני רבי אושעיא: נשברה או שהחמיצה – נותן לו דמי בלה, כלום החמיצה אלא מחמת טלטול.

רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי לעזר: שליוות יד שנאמרה בשומר חנם – אינו חייב עד שעה שיהסר.

רבי שמואל בעי קומי רבי אבהו: מה את אמרת חיסר או אפילו לא חיסר? אמר ליה: ולא הא היא שאלתיה דרבי יוסי בר חנינה ליטול נטל, אין תימר ליטול – אפילו לא חיסר. ואין תימר נטל – עד שעה שיהסר. אין תימר ליטול, תחזירה במקום למקומה בין למקום אחר – פטור. ואין תימר נטל, תחזירה למקומה – פטור, למקום אחר – חייב.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: נאמרה שמירה בשומר חנם, ונאמרה שמירה בשומר שכר, ולא דמיא שנאמרה בשומר חנם לשמירה שנאמרה בשומר שכר, אפילו הקיפו חומה של ברזל אין רואין אותו כאילו הוא שומר.

הוה יכול להציל – חייב, שאינו יכול להציל – פטור. אין אומרים אילו היה אחד שם היה יכול להציל.

רבי אלעזר בשם רבי אשעניא: נאמרה שליחות יד בשומר חנם ונאמרה שליחות יד בשומר שֶׁכֶר, שליחות יד שנאמרה בשומר חנם – אינו חייב עד שעה שימשוך. שליחות יד שנאמרה בשומר שֶׁכֶר, כיון שהצית מקלו ותרמילו עליו – חייב.

שמע רבי יוסי בן יהוראי ואמר: אני איני מקבל עלי את המדה הזו, אלא: אחת זו ואחת זו – אינו חייב אלא עד שימשוך.

רבי אמי בשם רבי אלעזר, ונתני רבי אשעניא בך: לא יאמר שליחות יד שנאמרה בשומר שֶׁכֶר שאינו צריך, הייתי למד משומר חנם, מה אם נושא שֶׁכֶר שהחמירה בו תורה אינו חייב עד שעה שימשוך! לאיזה דבר נאמרה שליחות יד בנושא שֶׁכֶר? שאין צריך להחמיר עליו, כיון שהצית מקלו ותרמילו עליו – חייב.

אמר ליה רבי יוסה: אם אומר את בך, נמצאת למד קל מחמור להחמיר עליו, דכיל מימר ליה: מה אם נושא שֶׁכֶר שהחמירה תורה בו, אפילו משך יהא פטור!

אלא כיני: לא יאמר שליחות יד שנאמרה בשומר חנם שאינו צריך, הייתי אומר עד שעה שימשוך, נושא שֶׁכֶר שהחמירה בו התורה כיון שמשך (חייב).

לאיזה דבר נאמרה שליחות יד בשומר חנם שאינו צריך? להחמיר על נושא שֶׁכֶר, כיון שהצית מקלו ותרמילו עליו – חייב:

הדרן עלך פירק המפקיד

פירק רביעי

הלכה א' מתני' הפסד – קונה את הזקב, והזקב – אינו קונה את הפסד. הנחשת – קונה את הפסד, והפסד – אינו קונה את הנחשת. מעות הרעות – קונות את היפות, והיפות – אינן קונות את הרעות. אסימון – קונה את המטבע, והמטבע – אינו קונה את אסימון. המטלטלין – קונים את המטבע, והמטבע – אינו קונה את המטלטלין. זה הכלל: כל המטלטלין – קונין זה את זה.

גמרא זה כלל של דבר: כל תרוד מחבירו – קונה את חבירו. אמר רבי חיה בר אשי: מאן תנייה? רבי שמעון ברבי.

אמר ליה אבוי: חזור בך ותני בהדא: הוהב קונה את הכסף. אמר ליה: לינא חזור בי, דעד הוא חילף עליך אתניתני: הכסף קונה את הוהב.

מילתיה דרבי אמר: וזהב – בפירות. מתניתא אמרה: כסף – בפירות.

ברת רבי חייה רובה אוזפת לרב דינרין. אתת שאלת לאבוה. אמר לה: שקילי מיניה דינרין טבין ותקילין. מברת רבי חייה ילפין? אמר רבי אידי: אוף אבה אבוי דשמואל בעא קומי רבי: מהו ללות דינרין בדינרין? אמר ליה: מותר! אמר רבי יעקב בר אבהו: אוף רבי יוחנן וריש לקיש תריהון מרין: מותר ללות דינרין בדינרין.

[דף י"ד ע"א]

קרט בקרט – שרי. לקן בלקן – אסור.

תמן תנינן: כל הנעשה דמים באחר, כיון שזכה זה – נתחייב בחליפיו. אמר רבי יוחנן: לא שנא אלא שור כפרה או חמור בשור, הא ציבור בציבור – לא קנה.

רב ורמיה בשם רב: אפילו ציבור בציבור – קנה.

רבי אבא בר מינה בשם רב: המחליף אברוקלון באמבורוקלון – קנה.

רבי זירא רב יהודה בשם שמואל: לזה פרה, ולזה חמור, ותחליפו זה בזה, ומשך פעל החמור את הפרה, ובא פעל הפרה למשך החמור ומצאה שבורה – פעל החמור עליו להביא ראיה שהיה החמור שלם בשעה שמשך.

מאן דלא סבר הא מילתא – לא סבר בנזקין בלום. אמר רבי זירא: לינא סבר הדא מילתא, ולינא סבר בנזקין בלום.

תמן תנינן: היו בה מומין ועודה בבית אביה כו'.

רבי הונא רבי פינחס רבי חזקיה סלקין גבי רבי יוסי לגדפה. אמרין קומי הדא. ואמר לון: אמור דבתרה, נכנסה לרשות הפעל – הפעל צריך להביא ראיה, ולא האב שהוא צריך להביא ראיה! ותימר הפעל צריך להביא ראיה, אוף האב הפעל צריך להביא ראיה.

רבי בא רב יהודה בשם שמואל: לזה פרה ולזה חמור ותחליפו,

[דף י"ד ע"ב]

משך בעל החמור את הפרה – לא קנאה. חמור מהו שתקנה? רבי בא אמר: קנה, רבי יסא אמר: לא קנה.

אמר רבי מנא: אית הקא מילי דיודי בה רבי יוסי. אדם שאמר לחבירו: "פרתי אני מבקש למכור".
אמר ליה: בכמה? אמר ליה: בשמונה דינרין. אול סמכיה גבי מרפוניטיה. בצפרא עבד ואשכחיה
תמן קאים. אמר ליה: מה את עבד הקא? אמר ליה: אנא בעי מיסב דינרין דאסמיתני. אמר ליה:
מה את בעי מיובון קד בהון? אמר ליה: חמור. אמר ליה: חמורך אצלי! משך זה לא קנה זה, משך
זה לא קנה זה! אלא כל אחד ואחד נקנה בגופו.

הלכה ב' מתני' ביצד? משך ממנו פרות ולא נתן לו מעות – אינו יכול לחזור. נתן לו מעות ולא משך
לו פרות – יכול לחזור בו. אבל אמרו: מי שפרע מאנשי דור המבול – עתיד להפרע ממי שאינו עומד
בדבורו.

[דף ט"ו ע"א]

רבי שמעון אמר: כל שהפסד בידו – ידו על העליונה.

גמרא אמר רבי אחא: (בראשית ו, יג) כתיב כי מלאה הארץ חמס מפניהם. ומה היה חמס? הוה בר
נש גפיק טעין קופה מלאה תורמוסין, והיו מתפונגין ונותלין פחות משוה פרוטה – דבר שאינו יוצא
בדינין.

אמר רבי חייה בר ווא: רבבה (שם ו, ה), רבבה (שם יח, כ). כמעשי אילו כך מעשי אילו.

אמר רבי חנינה: הלכה ברבי שמעון. ולא אמרין לה לכל אפין. רב ירמיה בשם רב: מעשה היה והורה
רבי רבבי שמעון.

רבי חייה בר יוסף יתב דינר למלחא, חזר ביה תהוא, אמר: לא ידע דכבר יתבון מזגלא גו שקיה
דתהוא גברא? מי שפרע מאנשי דור המבול עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדבורו.

חד בר נש יתב דינרין למטכסה, חזר ביה, אתא עובדא קומי רבי חייה בר יוסף ורבי יוחנן. רבי חייה
בר יוסף אמר: או יתן לו כדי עירבונא, או ימסור אותו למי שפרע. ורבי יוחנן אמר: או יתן לו כל מקחו,
או ימסור אותו למי שפרע.

רבי לא אָמר: עירבון הֵיחָד.

רבי זִירָא אָמר: מַקְצֵת דָּמִים נָתַן לוֹ.

מוֹדֵה רַבִּי הֵיחָד בְּרַי יוֹסֵף לְרַבִּי יוֹחָנָן, בְּמִקְחָא שְׁאִין דְּרַבִּי לִיקְנוֹת חֲצִיין, כְּגוֹן פְּרָה וְטָלִית.

רַבִּי יַעֲקֹב בְּרַי אִידִי, רַבִּי אֶבְרָהָם בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: טַבַּעַת – אֵין בָּהּ מְשׁוּם עִירְבוֹן.

כָּל הַנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּדָבָרִים – אֵין מוֹסְרִין אוֹתוֹ לְמִי שֶׁפָּרַע.

רַבִּי יַעֲקֹב בְּרַי זְבִידִי, רַבִּי אֶבְרָהָם בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אָמַר לִיתֵּן מִתְּנָה לְחַבִּירוֹ וּבִיקֵשׁ לְחַזּוֹר בּוֹ –

[דף ט"ו ע"ב]

חַזּוֹר. אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר, צְרִידָא לֹאמַר בְּדַעַת גְּמוּרָה. מִכַּתֵּר כֵּן אֵין חַזּוֹר בֵּיהּ, לָא חַזּוֹר בֵּיהּ.

הֵדָא דְּתִימָר בְּעָנִי, אֶבְל בְּעָשִׂיר – נַעֲשֶׂה נֶדֶר.

רַב מִפְּקֹד לְשִׁמְשִׁיָּה: אֵימַת דְּנִימָר לָךְ תִּתֵּן מִתְּנָה לְבַר נֶשׁ, אֵין הָיָה מִסְכֵּן – חַב לִיה מִיד. וְאֵין עֲתִיר

– אֵימְלִיד כִּי תִגְיִינוּת.

רַבִּי יוֹחָנָן וְחַב דִּינָרִין לְקָרִיבֵי עַל מִשָּׁח. יָקָר מִשָּׁח. אֵתָא שְׂאֵל לְרַבִּי יִצְחָאי. אָמַר לִיה: מִדְּבַר תּוֹרָה

מַעֲוֹת קוֹנִין, וְלָמָּה אָמְרוּ אֵין קוֹנִין? שְׁלָא יָאמַר לוֹ נְשָׂרְפוּ חֵיטִיד בְּעֵלְיָה.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַי סוֹסְרִטָאִי בְּשֵׁם רַבִּי אֶבְרָהָם: אִם אָמַר לוֹ נְשָׂרְפוּ חֵיטִיד בְּעֵלְיָה – נֶאֱמָן.

רַבִּי יִצְחָק מִקְשִׁי: מַה גֵּן קִימִין? אִם בְּשִׁקְנוֹ לוֹ מַעֲוֹתֵי – שְׁלֹו נְשָׂרְפוּ! וְאֵי לֹא קָנוּ לוֹ מַעֲוֹתֵי – שֶׁל זֶה

נְשָׂרְפוּ!

רַבִּי סִימּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: בְּרַי נֶשׁ דִּיתֵב לְחַבְרִיָּה עֲשָׂרָה דִּינָרִין. אָמַר לִיה: "אֵית לִי גִבָּהּ מֵאָה

דִּינָרִין מִהֲדִין בֵּיתָא" – שָׂרִי. "מִהֲדִין כְּרָמָא" – אָסוּר.

מַה בֵּין כֶּרֶם לְבֵיתָא? בֵּית – אֵינִי מִצִּי לִיפּוֹל. כֶּרֶם – מִצִּי לִיפּוֹל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֵת שְׁמַע מִינָהּ, בְּרַי נֶשׁ דִּיתֵב לְחַבְרִיָּה עֲשָׂרָה דִּינָרִין, אָמַר לִיה: בְּמִנַּת דְּתִיקוּם לִי כְּהוֹן

מֵאָה גְּרָבִין, מִכִּין שְׁשָׁלַח יָדוֹ בְּהוֹן – צְרִידָא לְהַעֲמִיד לוֹ מִקְחוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר:

[דף ט"ז ע"א]

(ויקרא כה, יד) או קנה מיד עמיתך – מיד עמיתך את צריך משיכה, אין את צריך משיכה מיד העבד.

על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש לאיזה דבר מוכרין אותו למי שפרע? אמר רבי יוחי בי רבי בון: ותייא פהין תנאה דתני: הנזשא והנותן בדברים – אין מוכרין אותו למי שפרע.

הלכה ג' מתני' האונאה – ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע. שתות למקח. עד כתי מתר להחזיר? עד כדי שינראה לתגר או לקרבו.

הורה רבי טרפון בלוד: הונונייה – שמונת כסף לסלע, שליש למקח, ושמוח תגרי לוד. אמר להם: מתר להחזיר כל היום! אמרו: יניח לנו רבי טרפון את מקומנו והזרו לדברי חכמים.

אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן הונונייה.

כשם שהונונייה להדיוט, כך הונונייה לתגר. רבי יהודה אומר: אין לתגר הונונייה.

מי שהטל עליו – ידו העליונה, שהוא אומר לו: תן לי את מעותי, או תן לי מה שהוניתני.

גמרא רב אמר: שיעור הוא. רבי יוחנן אמר: לית הוא שיעורא.

רב אמר: כל הנזשא ונותן במנת שאין לו אונאה – יש לו אונאה.

[דף ט"ז ע"ב]

תני רבי לוי: האונאה – פרוטה. והאונאה פרוטה? אלא האונאה עצמה מהו.

תני: נקנה המקח – חזר לו הונונייתו; דברי רבי יהודה הנשיא. רבי יוחנן אמר: בטל מקחו.

בהנא בעא קומי רב: בשעה שהמוכר מתאונה – מתאונה עד חומש. בשעה שהלוקח מתאונה – מתאונה עד שתות! אמר ליה: היא הונונייתו ומצטרפין עד שתות.

מכר לו שנה חמשה בששה. וכל מימר ליה חד דינר איגרת, סב דינר!

אמר רבי זירא: וכל מימר ליה לית איגרי דיהון בריתא אמרין פלוני איגרת. ואית דבעי מימר, וכל מימר ליה לית הוא יקרי מלבוש בחמשה דינרין.

רבי יוחנן רבי אלעזר ורבי הושעיה אמרי: מה טעמא דאחז תנניא ודע אגא דלא הוות מיקמתי תבא אלא חמשה דינרין, על דהוות דחיק ליה יחבי אשתה דינרין, סב דידך וחב ידי.
מכר לו שוה חמשה בששה, לא הספיק לישא וליתן עד שהוקיר משבע. רבי יעקב בר אידי רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בשם שבטל [מקח] מאצל זה כך בטל מזה.

[דף י"ז ע"א]

תמן תנינן: ארבע מידות במוכרין. מכר לו הטין יפות ונמצאו רעות – לוקח יכול לחזור בו. רעות ונמצאו יפות – מוכר יכול לחזור בו.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: ותייא כהן תנא: הנישא ונהנותן בדברים – אין מוסרין אותו למי שפירע.
הלכה ד' מתני' ופמה תהא חסלע חסרה ולא יהא כה הונניה? רבי מאיר אומר: ארבעה איפורות, מאיסר לדינר. רבי יהודה אומר: ארבעה פנדיונות, מפנדיון לדינר. רבי שמעון אומר: שמונה פנדיונות, משני פנדיון לדינר.

גמרא תני: יותר מיפן – מוציאה בשוה סלע עד שקל. דינר – עד רובע. פחות מיפן, אפילו הוא באיסר – אין יכול להוציאה.

היתה יוצא על אסימון בסלע, ועל המטבע בשקל. על אסימון בשקל, ועל המטבע בסלע – אין לו אלא צורת המטבע.

לא ותנה לא להרם ולא להרג, מפני שמרמין בה את אחרים, אלא נזקבה ותולה בצואר בנו. כמה דברים אמורים? בדינרין ובסלעין. אבל בדינר זהב ובמטבעות נחושת – מוציאין בשווייהן. בשם שמוציאין להולין – כך מוציאין למעשר שני, ובכלבד שלא יתפזין להוציאן.

הלכה ה' מתני' עד אימתי מתר לחזור בפרקים? עד כדי שיראה לשלחני. ובכפרין – עד ערבי שבתות. אם היה מכירה – אפילו לאחר שנים עשר חדש מקבלת הימנו.

[דף י"ז ע"ב]

ואין לו עליו אלא תרעומת. ונותנה למעשר שני ואינו חושש, שאינו אלא נפש רעה.

ההונניה – ארבעה בסף, וחמשה בסף – שתי כסף. וההודייה – שוה פרוטה.

חמש פרוטות הן: תהודייה – שנה פרוטה. והאשה מתקדשת בשנה פרוטה. הנזהנה שנה פרוטה מן ההקדש – מעל. המוצא שנה פרוטה – חיב להכריז. הגזל את חברו שנה פרוטה ונשבע לו – יוליכנו אחריו אפלו למדי.

חמשה חמשין הן: האוכל תרומה, ותרומת מעשר, ותרומת מעשר של דמאי, תחלה, ובפורין – מוסיף חמש. תפודה נטע רבעי, ומעשר שני שלו – מוסיף חמש. תפודה תקדישו – מוסיף חמש. והנהנה בשנה פרוטה מן ההקדש – מוסיף חמש. והגזל את חברו שנה פרוטה ונשבע לו – מוסיף חמש.

גמרא חזקיה אומר: לצורפה בירושלם – מצרפה ביפה. בא לחללה בגבולין – מחללה ברעה.

והתנינן: בורר היפה שבהן ומחללן עליה. ויבורר הרעה ויעשה אותה! אומר: שנייא היא הכא שפכר הוכח בו מעשר שני.

נותנה למעשר שני, ואינו חושש שאינה אלא נפש רעה.

יעקב בר זבדי, רבי יוחנן בשם רבי סימון: וכל מעשר שני שאין בקרנו שנה פרוטה – אין מוסיף חמש.

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: כל מעשר שני שאין בחומשו שנה פרוטה – אין מוסיף חמש.

אית מתניתא מסייעא לדין ואית מתניתא מסייעא לדין. דתני: ממעשרו – פרט לפחות משנה פרוטה. תדא אמרה: עד שיהא בקרנו שנה פרוטה.

תני חורן תני: ממעשרו חמישיתיו – פרט לפחות משנה פרוטה. תדא אמרה: עד שיהא בחומשו שנה פרוטה.

אמר רבין בר ממל: מתניתא לא כההן ולא כההן, דתנינן: חמשה פרוטות הן, ולא תנינן עד שיהא בקרבנו שנה פרוטה. ותנינן: חמשה חמשין הן, ולא תנינן עד שיהא בחומשו שנה פרוטה.

[דף י"ח ע"א]

הלכה ו' מתני' ואילו דברים שאין להם חזנייה: העבדים, והשטרות, והקרקעות, וההקדשות. אין בהן לא תשלומי כפל, ולא תשלומי ארבעה וחמשה. שומר חנם אינו נשבע. ונושא שכר אינו משלם.

רבי שמעון אומר: קדשים שהוא חיב באחריותו – יש להן חזנייה. ושאינו חיב באחריותו – אין להן חזנייה.

רבי יהודה אומר: אף ספר תורה, ובהמה ומרגלית – אין להן הונגיה. אמרו לו: לא אמרו אלא את אילו.

גמרא תני, רבי יודה אומר: אף ספר תורה בהמה ומרגלית – אין להן הונגיה. ספר תורה – אין לו הונגיה. בהמה ומרגלית – צריכין לזווגם. אמרו לו: והלא הכל אדם רוצה לזווג!

תני, רבי יהודה בן בתיירה אומר: סיוף וסוס ותרס בלחמה – אין להן הונגיה.

הלכה ז' מתני' בשם שהונגיה במקח וממכר – קד הונגיה בדברים.

לא יאמר לו: "בכמה הפך זה", והוא אינו רוצה לקח.

אם היה בעל תשובה – לא יאמר לו: "זכר מעשיך הראשונים".

אם הוא בן גרים – לא יאמר לו: "זכר מה היו מעשה אבותיך", שנאמר (שמות כב): וְגַר לֹא תִזְנֶה וְלֹא תִלְחָצְנֶנּוּ, בִּי גֵרִים הָיִיתָם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.

אין מערבין פרות בפרות, אפלו חדשים בחדשים, ואין צריך לומר חדשים בישנים.

באמת, בין התירו לערב קשה ברך, מפני שהוא משביחו.

אין מערבין שמרי יין ביין, אבל נותן לו את שמריו.

מי שנתערב מים ביין – לא ימכרנו בחנות אלא אם בן הודיעו. ולא לתגר אף על פי שהוא מודיעו, שאינו אלא לרמות בו.

מקום שנהגו להטיל מים ביין – יטילו.

התגר נוטל מחמש גרנות, ונותן לתוך מגורה אחת. מחמש גתות, ונותן לתוך פיטם אחד, ובלבד שלא יתכוון לערב.

רבי יהודה אומר: לא יחלק החנוני קליות ואגוזין לתנינות, מפני שהוא מרגילן לבוא אצלו. וחכמים מתירין.

ולא יפחת את השער. וחכמים אומרים: זכור למזב.

לא יבר את הגריסין, בדברי אבא שאול. וחכמים מתירין. ומודיין שלא יבר על פי המגורה, שאינו אלא בגונב את העין.

ואין מפרקסין לא את האדם ולא את הבקמה ולא את הכלים.

גמרא רבי אבדימא מלחא הוה מפתר סרדוותיה. אמר ליה יעקב בר אחא: והתנינך? אין מפרקסין! מילתיה אמרה: שיש פירקום באוכלין.

רבי זירא הוה עסק בהדא ביתנא, אתא גבי רבי אבהו, אמר ליה: מה אנא משפחה עיבדתיה? אמר ליה: איזיל עבד מה דאת ידע.

רבי אבהו הוה עסיק באילין לסמיא, אתא שאל לרבי יוסי בן חנינה, אמר ליה: מנן באילין לסמיא? אמר ליה: איזיל עבד מה דאת ידע.

רבא שקר טהר.

[דף י"ח ע"ב]

תנא רבי יעקב עמוסנייא: מהו "אין מפרקסין"? דלא יימא ליה: "צור גרמך".

הדרן עלה פירק הבסא

פירק חמישי

הלכה א' מתני' אי זהו נשף ואי זהו תרבית. איזהו נשף? הפלוגה סלע בחמישה דינרין, וסאתים חטים בשלש, מפני שהוא נושף.

ואיזהו תרבית? המרבה בפרות. ביצד? לקח חימנו חטים מדינר זהב הכור, וכן השער. עמדו חטים בשלשים דינר, אמר לו: "תן לי חטיי שאני מוכרן ולוקח אני בהן זיו". אמר לו: "הרי חטיך עשויות עלי בשלשים דינר, והרי לך אצלי בהן זיו" וזין אין לו.

המלוגה את חברו – לא ידור בהצרו חנם, ולא ישכר ממנו בפחות, מפני שהוא רבית.

גמרא אמר רבי ינאי: זהו רבית שיוצא בדיינין.

בעו קומי רבי יוחנן: רבית מהו שיצא בדינין? אמר לו: אם מוז, אין אנו מניחין לגדולי ארץ ישראל כלום! מודי רבי יוחנן, שאין שטר זקק לחבירו. מודה רבי יוחנן: שאם היה השטר קיים – דמגבין ליה. אי זהו תרבות? תני: ישראל שהלך בריבית לישראל – אינו גובה לו [לא] את הקרן ולא את הריבית; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: גובה את הקרן ולא את הריבית.

[דף י"ט ע"א]

פתיב (ויקרא כה, לו): את כסף לא תתן לו בנשך. אין לי אלא נשך בכסף, וריבית באוכל. נשך באוכל וריבית בכסף מניין? תלמוד לומר: אל תקח מאתו נשך ותרבית. הקיש נשך לתרבות ותרבות לנשך. מה נשך – כסף, אף תרבות – כסף. מה תרבות – אוכל, אף נשך – אוכל.

לקח ממנו חטים. אמר רבי בא בר כהנא: השער שהוא יפה לעולם. פחות מוכן – ווי לזבונא, יותר מוכן – ווי למזבנה.

אמר לו: תן לי חיטוי שאני מוכרן. במה קנה! רב נחמן בר יעקב סבר מימר: חייב להעמיד לחבירו. המלוה את חבירו. חד בר נש אשאל לחבריה דינרין, אשרוניה גו ביתיה. אמר ליה: חב לי אגר ביתי. אמר ליה חב לי דינריו! אתא עובדא קומי רבי בא בר מינא. אמר ליה, וקום ליה מה דהוה חמי מישרי?

תני: יש דברים שהן רבית ומותרין. ביצד? לוקח אדם שטרות חברו בפחות, ומלוותו של חבירו בפחות, ואינו חושש משום רבית. ויש דברים שאינן רבית, ואסורין משום הערמית רבית.

[דף י"ט ע"ב]

ביצד? קיבל הימינו שדה בעשרה פור חיטין, ואמר לו: תן לי סלע אחד! אמר לו: אין לי אלא פור אחד חיטין מול לך, וחור ולקח ממנו בעשרים וארבע – אין זה רבית, אבל אסור משום הערמית רבית. אמר ליה: לית את צריה, וחב אגר גלים, או אגר הכתפין אקולי, וסב דינרה.

רבי לא אמר: בגותן לו שכר רגלו. ורבי זירא אמר: נעשה כמשפיר לו דירה ביוקר.

הלכה ב' מתני' מרבין על השכר, ואין מרבין על המכר. ביצד? השפיר לו את החצר, ואמר לו: "אם מעכשיו אתה נותן לי – הרי הוא לך בעשר סלעים לשנה, ואם של חדש בחדש – בסלע לחדש" – מתר.

מכר לו את השדה, ואמר לו: "אם מעכשיו אתה נותן לי – הרי היא לך באלף זוז, ואם לגרן – בשנים עשר מנה" – אסור.

מכר לו את השדה, ונתן לו מקצת דמים, ואמר לו: "אימתי שתירצה הבא מעות וטל את שלך" – אסור.

הללוהו על שדהו, ואמר לו: "אם אתה נותן לי מבאן ועד שלש שנים – הרי היא שלי" – הרי היא שלו. וכו' הוה בייתוס בן זונין עושה על פי חכמים.

[דף כ' ע"א]

גמרא תני: המוכר שדה לחבירו, ואמר לו: "על מנת שאהא ביה ארים". "על מנת שאהא ביה שותף". "על מנת שהמעשרות שלי". "על מנת שבשתמכרנה, לא תמכרנה אלא לי". "שכל זמן שאני רוצה, נותן דמיה ונאטלה" – מותר.

הוה חייב לו מעות וכתב לו שדהו במכר, כל זמן שהמוכר אוכל פירות – מותר. כל זמן שהלוקח אוכל פירות – אסור. רבי יודה אומר: בין כך ובין כך – מותר.

אמר רבי יודה: כך הוה בייתוס בן זונין עושה על פי חכמים. אמרו לו: מישם ראיה? מוכר אוכל פירות הוה.

רבי יוחנן ורבי לעזר ורבי הושעיה אמרי: מבתי ערי חומה למד רבי יהודה. דתני: שנה האמורה בתורה ערי חומה – הרי הן כמין רבית ואינה רבית.

תניי חורן תני: הרי זו ריבית, אלא שהתירה התורה. מאן דמר הרי זו כמין ריבית ואינה רבית – רבי מאיר. מאן דמר הרי זו ריבית אלא שהתירה התורה – רבי יודה.

אמר רבי אדי: כד סלקית מגלותא, אשכחית עובדא קומי רבי אמי. הרי זו כמין רבית ואינה רבית.

אמר רבי חזקיה: לא אמרו אלא, זו רבית שהתורה התירה. כאן – התורה התירה, הא במקום אחר – לא! אפילו בן לא אשגח.

רבי אמי אמר: בייתא עם דיירא דאיר.

מסכת נדרים פרק שלישי

גא, הנודר מן התבשיל - אסור בצלי ובשלקות ובמבשל ואסור באימרות וכות, מפני שהחולים אוכלין בהן פתן.

גב, הנודר מן היורד לקדרה - מתר ביורד לאלפס. ביורד לאלפס - אסור ביורד לקדרה. מן הנעשין בקדרה - מתר בנעשין באלפס. מן הנעשין באלפס - מתר בנעשין בקדרה. מן היורד לתנור - אין אסור אלא מן הפת בלבד. מן הנעשין בתנור - אסור בכל הנעשין בתנור. הנודר מן הקים - מתר בגבינה. מן הגבינה - מתר בקים. הנודר מן הרטב - מתר בקיפה. מן הקיפה - מתר ברטב. רבי יהודה אומר: אמר 'קונם בשר שאני טועם' - אסור בו ברטבו ובקיפה. 'מן השמן' - מתר בשמן שמשמין. ומקום שמשתפקין בשמן שמשמין - אסור אף בשמן שמשמין.

גג, רבי יהודה בן בתירה אומר: כל ששם תולדתו קרויה עליו ונדר ממנו - אסור כיוצא בו. מן היוצא הימנו - אסור בו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: את שדרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול, ונדר הימנו - מתר ביוצא הימנו. מן היוצא הימנו - מתר בו. את שאין דרכו לאכול, אבל דרך היוצא ממנו לאכול ונדר ממנו, לא נתכפן זה אלא כיוצא ממנו.

גד, הנודר מן הצמר - מתר בפשתן. מן הפשתן - מתר בצמר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: את שדרכו להתכסות, ודרך היוצא ממנו להתכסות, ונדר הימנו - אסור ביוצא ממנו. מן היוצא הימנו - אסור בו. את שדרכו להתכסות ואין דרך היוצא ממנו להתכסות, ונדר הימנו - מתר ביוצא הימנו. מן היוצא הימנו - מתר בו. את שאין דרכו להתכסות, אבל דרך היוצא ממנו להתכסות ונדר ממנו - לא נתכפן זה אלא ביוצא ממנו.

גה, הנודר מן הבשר - אסור בכל מין בשר. אסור בראש וברגלים ובקרבנים ובקנה בעופות, ומתח בשר דגים וחגבים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הנודר מן הבשר אסור בכל מין בשר, ומתח בראש וברגלים ובקרבנים, ובקנה, ובעופות, ומתח בשר דגים וחגבים. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: קרבין לאו בשר ואכליהון לאו אינש. רבי שמעון בן אלעזר אומר: קונם דג שאני טועם אסור בגדולים ומתח בקטנים, דגים שאני טועם - אסור בגדולים ואסור בקטנים.

גו, הנודר מן הירק בשביעית - אסור בירקות שדה. מן הדלועין - אין אסור אלא דלעת ויגית בלבד. מן הכרוב - אסור באספרגיס. מן האספרגיס - מתר בכרוב. מן הכרישין, מקום שקורין לקפלוטות כרישין - אסור בקפלוטות. מן הקפלוטות - מתר בכרישין. מן הבצלים - אסור בבני בצלים. מתר בצלילין. ורבי יוסי מתיר. מבני בצלים - מתר בבצלים. מן העדשים - אסור באששים. ורבי יוסי מתיר. מן האששים - מתר בעדשים. מן השום - אסור במקפה. ורבי יוסי מתיר במקפה. במקפה - מתר בשום. רבי יהודה אומר: קונם גריס שאני טועם - מתר בחיין ואסור במבשלים. חטה שאני טועם - מתר לכוס ואסור לאפות. חטין שאני טועם - אסור לכוס ואסור לאפות.

מסכת נדרים פרק רביעי

דא, הנודר מפרות השנה - אסור בכל פרות השנה, ומתח בגדיים ובטלאים, ובחלב, ובגוזלות. אם אמר: "גדולי שנה שאני טועם" - אסור בכלן. הנודר מן הקיץ - אינו אסור אלא מן התאנה בלבד. רבי שמעון בן גמליאל אומר: ענבים בכלל תאנים. הנודר מן התאנים - אסור בקשואין ובדלועין ובמלפפונות, ומתח בפרות האילן. הנודר מן התירוש - אסור בכל מיני מתיקה, ומתח ביין. הנודר מן התבלין - אסור בחיין ומתח במבשלין. אם אמר:

ד, אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּרֹאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים – 'הַמּוֹדֵר הֵנָּה מַחְבְּרוֹ סֵתֶם עַד הַפֶּסַח אֲסוּר עַד שְׁחִיטַת הַפֶּסַח'. מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אָמְרוּ: 'כָּל הַיּוֹם כָּלוּ אֲסוּר! זֶה הַכֶּלֶל: כָּל שְׁזִמְנוּ קְבוּעַ, וְאָמַר 'עַד לַפָּנִי' – רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: אֲסוּר עַד שְׁיִיגֵעַ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: אֲסוּר עַד שְׁיִצֵּא, עַד שְׁיִפְסְקוּ גִשְׁמִים, עַד לִילֵי יוֹם טוֹב הָרֹאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, עַד שְׁיַעֲקְרוּ סִכּוֹת – אֲסוּר עַד לִילֵי יוֹם טוֹב אַחֲרוֹן שֶׁל חֹג. עַד אֲדָר הָרֹאשׁוֹן, אִם הָיְתָה שָׁנָה מַעֲבֶרֶת – נוֹתְנִין לוֹ עַד אֲדָר שְׁנִי (בספר אחר: אֲסוּר עַד אֲדָר שְׁנִי).

ד, הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: 'קוֹנֵם שְׂאֵנִי נִהְיָה לָךְ אִם אֵין אַתָּה בָּא וְנוֹטֵל לְבִנְיָךְ כּוֹר אֶחָד חֲטִים וּשְׁתֵּי חֲבִית שֶׁל זֵיץ' וְאָרְעוּ אֲנִס אוֹ מִשְׁתָּה אוֹ גִּשְׁמִים – מִתֵּר. וְאִם לֹאוּ – לְעוֹלָם אֲסוּר עַד שְׁיִפֹּר אֶת נִדְרוֹ עַל פִּי חֶכֶם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִף זֶה יָכוֹל לְהַפֵּר אֶת נִדְרוֹ שְׁלֹא עַל פִּי חֶכֶם, יֹאמַר לוֹ: 'כָּלֹם אִמְרַתְּ אֲלֵא מִפְּנֵי כְּבוֹדִי? זֶהוּ כְּבוֹדִי! וְכֵן הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: 'קוֹנֵם שְׂאֵי אַתָּה נִהְיָה לִי אִם אֵי אַתָּה נוֹתֵן לְבִנִּי כּוֹר אֶחָד שֶׁל חֲטִים וּשְׁתֵּי חֲבִית שֶׁל זֵיץ'.

ד, ח, הִיָּה מְסַרֵּב בַּחֲבֵרוֹ שְׂאֵיכָל אֲצִלוֹ בַּתּוֹךְ הַמִּשְׁתָּה, וְאָמַר: 'קוֹנֵם לְבִיתִךְ שְׂאֵנִי נִכְנָס' – בַּתּוֹךְ הַמִּשְׁתָּה אֲסוּר. לְאַחַר הַמִּשְׁתָּה – מִתֵּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: הִיָּה מְסַרֵּב בַּחֲבֵרוֹ בַּתּוֹךְ הַרְגֵּל שְׂאֵיכָל אֲצִלוֹ, וְאָמַר: קוֹנֵם לְבִיתִךְ שְׂאֵנִי נִכְנָס, בַּתּוֹךְ הַרְגֵּל – אֲסוּר. לְאַחַר הַרְגֵּל – מִתֵּר. הִיָּה מְסַרֵּב בַּחֲבֵרוֹ שְׂאֵיכָל אֲצִלוֹ בַּמִּשְׁתָּה, וְאָמַר: קוֹנֵם בֵּיתִךְ שְׂאֵנִי נִכְנָס – תּוֹךְ הַמִּשְׁתָּה אֲסוּר. לְאַחַר הַמִּשְׁתָּה – מִתֵּר. אָמַר: 'קוֹנֵם לְבִיתִךְ שְׂאֵנִי נִכְנָס, וְטַפַּת צוֹנֵן שְׂאֵנִי טוֹעֵם לָךְ' – מִתֵּר לְכִנֵּס וְלִרְחֹץ עִמּוֹ בְּצוֹנֵן, וְאֲסוּר לֵאכּוֹל וּלְשַׁתּוֹת.

מסכת נדרים פרק חמישי

ה, א, הַנּוֹדֵר מִן הַבַּיִת מִן הָעֲלִיָּה, וְקָדֵם לְנִדְרוֹ נוֹדֵעַ שֶׁנִּפְּלוּ לוֹ בִּירוּשָׁה, אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ

"הָרִי הֵן עַל פִּי וְהָרִי הֵן עָלַי" – אֲסוּר בָּהֶן, בֵּין חַיִּין בֵּין מְבָשְׁלִין.

ד, ב, הַנּוֹדֵר מִן הַפֶּת – אֵינוֹ אֲסוּר אֲלֵא בַּפֶּת הַבָּא מִחֲמֹשֶׁת הַמִּינִין בְּלִבָּד. הַנּוֹדֵר מִן הַדֶּגֶן אֲסוּר אִף בַּפּוֹל הַמְצָרִי יָבֵשׁ וּמִתֵּר בָּלֶח וּמִתֵּר בָּאָרֶז וּבַחֲלִיקָה וּבִטְרָגִיס וּבִטְיִסְנִי. הַנּוֹדֵר מִן הַכֶּסֶּת אֲסוּר בַּפִּנְדָּא¹, וּבַפִּסְקִיָּא, וּבַסְקוֹרְטִיָּא, וּבַקֶּטְבֵּלָא, וְאִנְפִּילָא, וּבַמִּפְלָא, וּבַמִּכְנָסִים וְכוּכְעַ. וּמִתֵּר בַּשֶּׁק וּבִירוּעָה וּבַחֲמִילָה.

ד, ג, כִּיצַד? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הַכֹּל לְפִי הַנּוֹדֵר. הִיָּה לְבוּשׁ צָמֵר וְהִצָּר², וְאָמַר: "קוֹנֵם צָמֵר עוֹלָה עָלַי" – אֲסוּר לְלָבֵשׁ וּמִתֵּר לְטָעוֹן. הִיָּה טָעוֹן פֶּשֶׁתָן וְהִיָּע, וְאָמַר: "קוֹנֵם פֶּשֶׁתָן עוֹלָה עָלַי" – מִתֵּר לְלָבֵשׁ וְאֲסוּר לְטָעוֹן.

ד, ד, "קוֹנֵם כֹּפֶר זֶה שְׂאֵנִי טוֹעֵם אִם אֵלֶךְ לְמָקוֹם פְּלוּנִי לְמַחֵר", אִם אָכַל – הָרִי הוּא לֹא יֵלֶךְ. אִם הֵלֶךְ – הָרִי הוּא בִּ"לֹא יִחַל דְּבָרוֹ", אִף נִדְרִים שֶׁאִמְרָנוּ מִתֵּרִין, מִנֵּין שְׁלֹא יִהְיֶה אֲדָם נוֹדֵר בָּהֶן עַל מִנָּה לְבַשְׁטֵן? תִּלְמוּד לומר (בַּמִּדְבָּר ל): "לֹא יִחַל דְּבָרוֹ" – שְׁלֹא יַעֲשֶׂה דְּבָרָיו חֲלִין. דְּבָר אַחֵר: "לֹא יִחַל דְּבָרוֹ" – אֲפִלוּ חֶכֶם אֵין מִפֵּר נִדְרוֹ לְעִצְמוֹ.

ד, ה, אָמַר לוֹ: "הַשְּׂאִילִנִי קֶרְדֶּמֶךְ"!³ אָמַר: "קֶרְדֶּם שְׂאֵנִי קְנוִי קוֹנֵם". "נִכְסִים עָלַי אִם יֵשׁ לִי קֶרְדֶּם" – בְּיָדוֹעַ שְׂאֵין לוֹ קֶרְדֶּם. הַנּוֹדֵר עַד הַקֵּץ בְּגָלִיל וְיָרֵד לְעַמְקִים, אִף עַל פִּי שֶׁהִגִּיעַ הַקֵּץ בְּעַמְקִים – אֲסוּר עַד שְׁיִגִיעַ הַקֵּץ בְּגָלִיל.

¹ אבנט חלול שהוגרים בו.

² הגר"א גרים והצננה – חיינו שהיה לו קר

ובפנים לא תקנו כי לא מובן איך לתקן.

³ אם קניתי קרדום – יהא קרדום זה אסור עלי בקונם.

נשאלין לו על הראשון, וחוזרין ונשאלין לו על השני.

הה נתכונן לדור בעולה ונדר בנזיר, בקרבן ונדר בשבועה - מתר. בעולה ונדר בקרבן, בחרם ונדר בנזיר, בקרבן ונדר בשבועה - פותחין לו פתח אחד על כלם. אם אמר: 'נדרתי ואני יודע באיזה משניהם נדרתי' - פותחין פתח אחד על כלן.

הה הנודר מן העיר - נשאל לחכם שבעיר, ואינו חושש שמא נשאל על פי עצמו. משראל - נשאל לחכם שבישראל, ואינו חושש שמא נשאל על פי עצמו. רבי יהודה בן בתירה אומר: פותחין לו פתח לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בניו. אמר לו רבי ישמעאל: זכיתה בה ובכלים שעליה. כשמת מה היו אומרים לפניו בנות ישראל? "על רבי ישמעאל בכינה המלבישכם שני עם עדי, גם המעלה עדי זהב על לבושכן".

מסכת נדרים פרק שישי

א. הפרת נדרים כל היום. רבי יוסי בן רבי יהודה ורבי אלעזר בן רבי שמעון אמרו: הפרת נדרים מעת לעת. כיצד? היו על אשתו חמשה נדרים, או שהיו לו חמש נשים, ונדרו כלן, ואמר: כלן מפרין, מופר לך נדר זה - לא הופר אלא נדר זה, ולא הפר אלא לה לבד. 'מה ראית שתדורי', 'אי אפשר שתדורי', 'אין זה נדר' - לא אמר כלום. 'מופר', 'מבטל זה' - הרי זה בטל. 'קיים לך', 'פה עשית', 'אף אני כמותך', 'אם לא נדרת מדירך אני' - אין יכול להפר.

ב. אימתי אמרו: 'מת הבעל נתרוקנה רשות לאב? בזמן שלא שמע, או ששמע והפר, או ששמע ושתק. שמע והפר ומת בו ביום, אבל שמע ושתק, שמע וקיים ומת ביום של אחריו - אין יכול להפר. שמע בעלה ולא הפר לה, ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל, זה הוא שאמרו: 'מת הבעל - נתרוקנה רשות לאב. שמע אביה ולא הפר

לו במתנה, ואמר: "אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר" - הרי זה מתר.

מעשה באחד שהדיר את אשתו שלא לעלות לירושלים, ובאת והעבירה על נדרו, ועלתה ובאת ושאלה את רבי יוסי, אמר לו: "אילו היית יודע שמבטלת את דבריך שלא בפניך, מדירה היית?" אמר לו: "לא"! והתירו רבי יוסי.

רבי ישמעאל בן רבי יוסי אומר: אומרים לו - "אלו אחד היה מפיסך, היית נודר?" אם אמר: 'לא' - הרי זה מתר. רבי יהודה בן בתירה אומר: אומרים לו - "אילו חס היית לבזה, היית נודר?" אמר לו: 'לא' - הרי זה מתר.

הב רבי נתן אומר: יש נדר שמקצתו מתר ומקצתו אסור. כיצד? נדר מן הפלפלה שהיה בנות שוח בתוכה, אמר, אילו הייתי יודע שבנות שוח בתוכה, לא הייתי נודר אלא לשאר כלפלה - התר בבנות שבע ובשאר הפלפלה אסור. נדר מן הבצלים ואמר: אילו הייתי יודע שהכופרי יפה ללב לא הייתי נודר אלא משאר בצלים - התר בכופרי, ושאר בצלים - אסור. עד שבא רבי עקיבה ולמד: שהנדר שהתר מקצתו - התר כלו.

הג כיצד? אמר: 'קונם שאינו נהנה לכלם והתר אחד מהן' - התרו כלן. 'שאני נהנה לזה ולזה' והתר האמצעי - הימנו ולמטה מתר הימנו ולמעלה אסור. 'קונם שאני נהנה לפלוני', ושהה כדי דבור וחזר ואמר: 'לפלוני' - אסור בראשון ומתר בשני. כמה הוא כדי דבור? כדי שאלת שלום, הרב לתלמיד.

הד 'קונם שאני נהנה לפלוני, ועוד לפלוני ופלוני', 'קונם שאני נהנה לו' - הרי אלו שני נדרים. התר הראשון - התר השני. לא התר הראשון - לא התר השני. קונם שאני נהנה לפלוני ולכל מי שנשאלין לו עליו -

חלקת לנו בין יכם אחד לבין שני יבמין, בין שעשה בה מאמר ובין שלא עשה בה מאמר, כך בנדרים ובשבועות לא תחלק. אמר לו: אצל, אלו היית בימי רבי אלעזר בן ערך והשבת תשובה זו⁴.

ו. אמר לו רבי אלעזר: מקוה יוכיח, שמעלה את הטמאים מטמאתו ואינו מציל הטהורין מלטמא. חזר רבי אלעזר ודנו דין אחר: ומה אם במקום שאין מפר נדרי עצמו משנדר, הרי הוא מפר נדרי עצמו עד שלא ידור, מקום שמפר נדרי אשתו משנדרה אינו דין שיפר נדרי אשתו עד שלא תדור. אמרו לו: ומה למפר נדרי עצמו עד שלא ידור, שאם רצה להקים מקום, יפר, נדרי אשתו עד שלא תדור שאם רצה להקים אינו יכול. דבר אחר (בבבדור ל): "אישה יקימנו ואישה יפרנו" – את שבא לכלל 'הקם' בא לכלל 'הפר', לא בא לכלל 'הקם' לא בא לכלל 'הפר'.

ז. 'שור זה הקדש לכשאקחנו', 'בית זה הקדש לכשאקחנו', 'תנו גט לאשתי לכשאקדשנה' – לא אמר כלום. 'שור זה מכור לך לכשאקחנו', 'בית זה מכור לך לכשאקדשנה' – לא אמר כלום. 'שור שארש מאבא מכור לך', 'מה שתעלה מצודתי מכור לך' – לא אמר כלום, 'מה שארש מאבא היום', 'מה שתעלה מצודתי היום מכור לך' – דבריו קיימין.

מסכת נדרים פרק שביעי

א. כל דבר שיש בו ענוי נפש בין בינו לבינה או בינה לבין אחרים – יפר, דבר שאין בו ענוי נפש – בינו לבינה יפר, בינה לבין אחרים – לא יפר, כיצד? אמרה: קונם

לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב, זה הוא שאמרו: 'מת האב – לא נתרוקנה רשות לבעל'.

ג. שמע בעלה והפר לה, ולא הספיק אביה לשמוע עד שמת – הרי זו אסורה, שאין הבעל מפר אלא בשתפות האב. שמע אביה והפר לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת, ונתארסה לאחר – יחזר האב ויפר חלקו של בעלה. אמר רבי נתן: הרי הן דברי בית שמאי. בית הלל אומרים: אין יכול להפר.

ד. נצרה המאורסה – אביה ובעלה אחרון מפירין נדריה. שמע האב והפר לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת, ונתארסה, אפלו לעשרה – זהו שאמרו: 'אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה'. שמע אביה והפר לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת, ונתארסה, יחזר הבעל השני ויפר חלקו של ראשון. אמר רבי נתן: הן הן דברי בית שמאי. בית הלל אומרים: אין יכול להפר. במה דברים אמורים? בזמן שגרשה בו ביום, והחזירה בו ביום, או גרשה בו ביום ונתארסה לאחר, אבל אם בגרה ונשאת, או ששהתה שנים עשר חדש – אין יכול להפר.

ה. שומרת יכם, בין יכם אחד בין שני יבמין. רבי אלעזר אומר: יפר. רבי יהושע אומר: לא אחד ולא לשנים. רבי יעקב אומר: לא לאחד ולא לשנים. אמר רבי אלעזר: ומה אם אשה, שאין לי בה חלק עד שלא באת לרשותו, משבאת לרשותו – אינו דין שנגמרה לו? אמר לו רבי עקיבה: לא! אם אמרת באשה שאין לו בה חלק, שפשם שאין לי בה חלק, כך אין לאחרים בה חלק, תאמר באשה שאין לו בה חלק עד שלא באת לרשותו? ומשבאת לרשותו נגמרה לו, שפשם שיש לו בה חלק, כך יש לאחרים בה חלק. אמר לו רבי יהושע: עקיבה, דבריד בין שני יבמין, מה אתה משיב על יכם אחד? אמר לו: כשם שלא

⁴ בלומר, אפלו היית בימי רבי אלעזר בן ערך שהיה מעין המתגבר – היית משיב תשובה זו.

⁵ בנפח הגר'א: אומר: בן עזאי, חבל עליך בן עזאי שלא שמשות את רבי עקיבא.

ז. נדרה מן התאנים וענבים. הפר לתאנים – יחזור ויפר לענבים. לענבים – יחזור ויפר לתאנים. לא הפר לתאנים והפר לענבים – אסורה לאכול בתאנים וענבים. הפר לענבים ולא הפר לתאנים – אסורה לאכול בענבים ותאנים. הפר לתאנים וחשכה, אסורה לאכול תאנים וענבים. הפר לענבים וחשכה – אסורה לאכול ענבים ותאנים. אמרה: קונם תאנים שאני טועמת ועוד ענבים שאני טועמת – הרי אלו שני נדרים, מפר איזה מהן שירצה ומקנס איזה מהן שירצה, שנאמר (במדבר ל): "אִישָׁה יְקִימוּ וְאִישָׁה יִפְרְנוּ" – אישה יקימו לזו ואישה יפרנו לזו.

זח. חמר ב'הקם' שאין ב'הפר' וב'הפר' שאין ב'הקם', שהשתיקה מקימת ואין שתיקה מבטלת. האיש מקנס בלבו ואין האשה מבטלת בלבה. יש ב'הקם' שאין ב'הפר' ויש ב'הפר' שאין ב'הקם', מש'הקם' – אין יכול להפר ומש'הפר' – אין יכול להקם.

זט. אשת איש שאמרה: 'הריני נזירה לכשאתגרש'. רבי ישמעאל אומר: לא יפר. רבי עקיבה אומר: יפר. אלמנה שאמרה: 'הריני נזירה לכשאנשא'. רבי ישמעאל אומר: יפר. רבי עקיבה אומר: לא יפר, שרבי ישמעאל אומר (במדבר ל): "וְנָדַר אֲלֻמְנָה וּגְרוּשָׁה כָּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ" – עד שיהא אסור נודר בשעה שהיא אלמנה וגרושה. ורבי עקיבה אומר: "אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ" – עד שיהא אסור שעה שאסרה על נפשה. קונם שאני עושה לפיך שנהנה, לאבא ולאביך, רבן גמליאל אומר: יפר. וחכמים אומרים: לא יפר. גטולה היא מן היהודים (אס) משמשתך אני' – יפר חלקו ומשמשתו. רבי נתן אומר: לא יפר. וחכמים אומרים: יפר.

מסכת נזיר פרק ראשון

א. בית שמאי אומרים: כנויין כנויין אסורין. ובית הלל אומרים: כנויין כנויין

שאני עושה לפי אבא, לפי אביך, לפי אחי, לפי אחיך, שאני מטילה תבן ומים לבקרך – אין יכול להפר מפני שבינה לבין אחרים, שלא אכחול ושלא אפרנס ושלא אתקשט, ושלא אשמש לך מטתי – הרי זה יפר מפני שבינו לבינה.

ב. שלא אציע לך מפה, ושלא אדיח לך רגליך, ושלא אמוג לך את הכוס – אין צריך להפר, כופה אותה על כרחה, רבן גמליאל אומר: יפר, משום שנאמר (במדבר ל): "לֹא יִחַל דְּבָרוֹ".

ג. נדרה שלא תטעם אחד מכל המינין, בין מאכל רע בין מאכל יפה, אפלו לא טעמה אותו המין מימיה – יפר. אמרה: קונם פלפלין שאני טועמת, גלוסקין שאני טועמת, אפלו לא היה לה אותו המין מימיה – יפר. אמרה קונם פרות ארץ ישראל עלי, אם יש לו בהן חלק – יפר. אם לא – יביא לה משאר ארצות. אמרה: קונם פרות הפרכיא זו עלי, אם יש לו בהן חלק – יפר. אם לא – יביא לה מהפרכיא אחרת. אמרה: קונם פרות מדינה זו עלי, אם יש לו בהן חלק – יפר. ואם לא – יביא לה ממדינה אחרת.

ד. אמרה: קונם פרות חנוני זו עלי, אם יש שם חנות אחרת – לא יפר. ואם לא – יפר. רבי יוסי אומר: אפלו היה שם מאה חנויות, הואיל ולא היתה פרנסתו אלא הימנה – הרי זה יפר, מפני שבינו לבינה.

ה. קונם שאני נהנה לבריות – אין יכול להפר. יכולה להנות בלקט בשכחה ובפאה ובמעשר עני.

ו. נדרה אשתו והפר לה, וסבור נדרה בתו נדרה בתו והפר לה, וסבור אשתו נדרה – הרי זה יקנס. ואם רצה – מפר. נדרה אשתו וקנס לה, וסבור בתו נדרה, נדרה בתו וקנס לה, וסבור אשתו נדרה – הרי זה יפר. ואם רצה להקים – מקנס.

- הרי זה נזיר לעולם, ומגלח אחד לשלשים יום. רבי אומר: אין זה מגלח אחד לשלשים יום. 'שאיין זה נזיר עולם, הריני נזיר מכאן ועד התהום מן הארץ ועד לרקיע' - הרי זה נזיר עולם. 'הריני נזיר כל חיי, הריני נזיר עולם' - הרי זה נזיר עולם. מאה שנה, או מאתים שנה, אפלו אלף שנה - אין זה נזיר עולם.

א,ה כשם שכנויי נזירות כנזירות, כך כנויי שמשון כשמשון. רבי יהודה אומר: נזיר שמשון מטמא למתים שמשמשון עצמו טמא למתים. רבי שמעון אומר: האומר 'הריני נזיר שמשון' - לא אמר כלום, שלא נמצא בשמשון שיצאה נזירות מפיו עליו.

א,ו נזירות נוהגת בארץ ובחוץ לארץ, בין שיש לו שער בין שאין לו שער, אף על פי שנאמר (במדבר ו, יח): "ולקח את שער ראש נזרו", בין שיש לו כפים ובין שאין לו כפים, אף על פי שנאמר (במדבר ו, יט): "ונתן על כפי הנזיר".

א,ז המורט - בית שמאי אומרים: צריך להעביר תער על כל בשרו. בית הלל אומרים: אין צריך, וכן במצרע, וכן בלויים.

א,ח חמר בנזיר שאין במצרע, וחמר במצרע שאין בנזיר - נזיר. אם גלח ביום מלאת סופג את ארבעים, מה שאין כן במצרע. מצורע מגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו, מה שאין כן בנזיר. חמר בנזירות מבשבעות ובשבעות מבנזירות, שיש נזיר בתוך נזיר ואין שבעה בתוך שבעה, חמר בשבעות, ששגגת שבעות - אסורה. ושגגת נזירות - מתרת.

מסכת נזיר פרק שני

ב,א בית שמאי אומרים: כנויי כנויין - אסורין. פיצד? אומר: הריני נזיר מן הגזוגרת ומן הדבלה. בית שמאי אומרים: נזיר. ובית הלל אומרים: אינו נזיר. אומר: 'הריני נזיר על מנת שאהא שותה זין ומטמא למתים' - הרי זה נזיר, ובטל תנאו,

מתרין. בית שמאי אומרים: אין משיאין על פי בת קול. ובית הלל אומרים: משיאין על פי בת קול.

א,ב האומר 'נזירות'; רבי שמעון כן גמליאל אומר: הרי זה נזיר שתיים. הריני נזיר ואחת - מונה שתיים. ועוד - מונה שלש. אחת ועוד ושוב - מונה ארבע.

סומכוס אומר: הריני נזיר פונטוגין - הרי זה נזיר חמש. טטרגין - הרי זה נזיר ארבע. טריגין - הרי זה נזיר שלש. דיגון - הרי זה נזיר שתיים. הן - אחת. הריני נזיר אם לא אגלה משפחות - הרי זה נזיר ואל יגלה משפחות.

א,ג 'הריני נזיר בשעות יום כחדשי השנה' - הרי זה נזיר שתיים עשרה. 'בימות השבת כשני שבוע כשמיטת יובל' - הרי זה נזיר שבעה. 'הריני נזיר כימי חמה, כמנזן ימות החמה' - הרי זה נזיר שלש מאות וששים וחמש נזירות כמנזן ימות החמה. 'הריני נזיר כימות הלבנה, כמנזן ימות הלבנה' - נזיר שלש מאות וחמשים וארבע נזירות כמנזן ימות הלבנה. רבי אומר: עד שיאמר: 'נזירות עלי כמנזן ימות החמה וכמנזן ימות הלבנה'.

א,ד רבי יהודה אומר: אומר 'הריני נזיר מנזן הלקטי קיץ' וכמנזן שבלי שמיטה' - הרי זה נזיר לעולם ומגלח אחד לשלשים יום, עד שיאמר: 'לא לכך נתפונתי'. 'הריני נזיר כשער ראשי, כעפר הארץ, כחול היס'

⁶ יש מפרשים, הנינו כמנזן שבילים שעושים מיבשי תאנים בין הקציעות, כדי כאשר הם הולכים ביניהם - לא תהיינה הקציעות נדרסות ברגליהם. ויש מפרשים כהלקטי קיץ - הנינו כאשר מיבשים את התאנים עושים תלים תלים מתאנים. ואולי יש לפרש בלקט הנזיר בשעת קצירה בעונת הקיץ.

יחזור ומונה שלשים - להשלים נזירותו ראשונה.

ב, אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על שנדר נזיר שלשים יום, שאם גלח ביום שלשים - שלא יצא, על מה נחלקו? על שנדר סתם לבית שמאי, שאם גלח ביום שלשים יצא. ובית הלל אומרים: אם גלח ליום שלשים - לא יצא.

ב, שתי נזירות. ראשונה נזירות סתם, ושניה נזירות שלשים, מגלח את הראשונה ביום שלשים ואחד, ואת השניה ביום ששים ואחד, ואם גלח את הראשונה יום שלשים, וגלח את השניה ביום ששים - לא יצא. ראשונה נזירות שלשים, ושניה נזירות סתם, מגלח את הראשונה ביום שלשים ואחד, והשניה ביום ששים ואחד, ואם גלח את הראשונה ביום שלשים ואת השניה ביום ששים - יצא.

ב, מי שאמר: 'הריני נזיר' ונטמא ביום שלשים - סותר את הכל. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שבעה. 'הריני נזיר שלשים יום', ונטמא יום שלשים - סותר את הכל. 'הריני נזיר מאה יום' ונטמא יום מאה - סותר את הכל. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שלשים יום. נטמא ביום מאה ואחד - סותר שלשים. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שבעה. זה הכלל שאמר רבי יהודה משום רבי אליעזר: כל שנטמא ביום שראוי להביא בו קרבן, ויש לו לספר, סותר שלשים יום, וכל שנטמא ביום שלשים, שאין ראוי להביא בו קרבן, ויש לו לספר - לא סתר אלא שבעה ימים, חוץ מימי טמאתו בלבד.

ב, מי שהיה טמא, ונזר - אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים, ואם גלח ושתה - סופג את הארבעים. מזה ושונה - הטמאין לא עלו לו, ואין יום שביעי עולה לו מן המנין. כל אלו שאמרו: אין מתחיל

שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה, כל המתנה על מה שכתוב בתורה - תנאו בטל. יודע אני שיש נזירין אבל איני יודע שהנזירין אסורין ביין, שאסור לשתות יין ולטמא למתים. רבי שמעון אומר: אין לך פתח גדול מזה.

ב, 'הרי עלי לגלח חצי נזיר' - הרי זה מגלח נזיר שלם; דברי רבי מאיר. רבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבים. 'הריני נזיר, ועלי לגלח נזיר, ואם גלח לעצמו' - לא יצא. 'הרי עלי לגלח חצי נזיר ועלי לגלח נזיר, ואם גלח לעצמו' - לא יצא.

ב, אלו קרבנות שאזיר עליהן - לא אמר כלום, שנאמר: 'קרבנו לה' על נזרו' - ולא נזרו על קרבנו. 'הרי עלי חטאתו ואשמו של פלוני', מדעתו - יצא. 'שלא מדעתו' - לא יצא. 'הרי זה חטאתו ואשמו של פלוני', והלך הלה והביא בעצמו - הרי זה כחטאת כאשם שכפרו בעליה.

ב, 'הרי עלי לגלח חצי נזיר, ושמע חבירו ואמר: 'ואני', ועלי לגלח חצי נזיר - זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: 'זה מגלח חצי נזיר וזה מגלח חצי נזיר'. 'הריני נזיר כשיהא לי בן' ונולד לו בן. ספק שהוא בן קימא ספק אינו בן קימא; רבי יהודה פוטר, ששגגת נזירות מתרת. רבי שמעון מחיב, ששגגת נזירות אסורה, ויאמר: 'אם היה בן קימא, הריני נזיר חובה, ואם לאו הריני נזיר נדבה'. 'הריני נזיר על מנת שיהא בכרי זה מאה כור', והלך ומצאו שגגב או שאבד, ספק היו בו ספק לא היו בו, רבי יהודה פוטר, ספק נזירות להקל, ורבי שמעון אומר ספק נזירות להחמיר, ויאמר: 'אם היו כדברי הריני נזיר חובה', ואם לאו 'הריני נזיר נדבה'.

ב, 'הריני נזיר לאחר עשרים יום' - נזיר מעכשיו מאה יום. מונה עשרים ואחר כך מונה שלשים, ומספק - מונה שמונים

למנות עד שיטהר, אין יום שביעי עולה לו.
כל אלו שאמרו: מתחיל מונה מיד, יום
שביעי עולה לו מן המנין.

בי מנה נזירותו ולא הביא קרבנותיו -
אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים.
הביא קרבנותיו ולא גלח - אסור לשתות
יין ולטמא למתים. אם גלח ושתה יין
ונטמא למתים - הרי זה סופג את
הארבעים. רבי שמעון אומר: כיון שנזרק
עליו אחד מן הדמים - התר לנזיר לשתות
יין ולטמא למתים.

ביא מי שנזר שתי נזירות, מנה ראשונה
ולא הביא קרבנותיו, ואחר כך נשאל על
הראשונה לחכם, והתיר לו - יצתה נזירות
שניה בראשונה. מנה שתייהן והביא
קרבנות שתייהן כאחת - לא עלתה בידו
אלא אחת. הפריש של זו בפני עצמו ושל
זו בפני עצמו, והלך והקריב את של זו בזו
ואת של זו בזו - לא יצא.

28 JUN	ראשון Sunday	יג 13	בבלי: חולין נט ירושלמי: בבא מציעא יג תוספתא: נדרים ג נ"ך: יהושע י רמב"ם: ערוכות ח	נץ החמה..... 5:28 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:13 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:15 סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:37 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:04 שקיעה..... 8:31
29 JUN	שני Monday	יד 14	בבלי: חולין ס ירושלמי: בבא מציעא יד תוספתא: נדרים ד נ"ך: יהושע יא רמב"ם: שביית עשור א	נץ החמה..... 5:28 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:13 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:15 סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:37 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:04 שקיעה..... 8:30
30 JUN	שלישי Tuesday	טו 15	בבלי: חולין סא ירושלמי: בבא מציעא טו תוספתא: נדרים ה נ"ך: יהושע יב רמב"ם: שביית עשור ב	נץ החמה..... 5:29 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:13 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:16 סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:37 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:05 שקיעה..... 8:30
1 JUL	רביעי Wednesday	טז 16	בבלי: חולין סב ירושלמי: בבא מציעא טז תוספתא: נדרים ו נ"ך: יהושע יג רמב"ם: שביית עשור ג	נץ החמה..... 5:29 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:14 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:16 סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:38 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:05 שקיעה..... 8:30
2 JUL	המישי Thursday	יז 17	בבלי: חולין סג ירושלמי: בבא מציעא יז תוספתא: נדרים ז נ"ך: יהושע יד רמב"ם: שביית יום טוב א	Fast of 17th of Tamuz נץ החמה..... 5:30 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:14 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:17 סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:38 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:05 שקיעה..... 8:30
3 JUL	ששי Friday	יח 18	בבלי: חולין סד ירושלמי: בבא מציעא יח תוספתא: נדר א נ"ך: יהושע טו רמב"ם: שביית יום טוב ב	נץ החמה..... 5:30 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:14 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:17 סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:38 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:05 שקיעה..... 8:30
Candle Lighting 8:12 הדלקת הנרות					
4 JUL	שבת Shabbos	יט 19	בבלי: חולין סה ירושלמי: בבא מציעא יט תוספתא: נדר ב נ"ך: יהושע טז רמב"ם: שביית יום טוב ג	נץ החמה..... 5:31 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:15 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:30 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	פינחס, פרק ו עלות השחר..... 4:18 סו"ז קרי"ש - פג"א..... 8:39 סו"ז תפלה - פג"א..... 10:06 שקיעה..... 8:30
Shabbos Ends 9:43 זמן מוצי"ק					

סוק"ל חודש תמוז ליל ב' כל הלילה

דוֹרֵךְ תִּיקוֹן חֲצוֹת דְּעִרְמָאנֵט מְעַן פֶּאֶר'ן אִיבְּעֶרְשֵׁט'ן דִּי טוֹבוֹת וְאֵס עַר הָאֵט צוֹנְעֶזְאָגֵט צו טוֹן פֶּאֶר דִּי אִידֵן.
(סְפֶר הַמְדוּת אוֹת תְּפִלָּה סִימָן נ"ח)